

בצילא דמהימנותא

בקודש פנימה • דברי תורה • שיחות קודש

פר' בלק • א - ז תמוז

תשפ"ב • שנה כ"ב • גליון מ (תתשמ"א)

תוכן ה'פלפול' שאמר כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק שליט"א בעת השוה"ט דליל שב"ק פר' חוקת העעל"ט

כל העדה כולם קדושים ובתוכם ה', רצ"ל דהמה ממשיכין במעשיהם השראת השכינה בישראל, וא"כ מדוע תתנשאו על קהל ה' עי"ש. (ועיין מ"ש אאמו"ר זצללה"ה בחורש"י ואתחנן תשד"מ).

וע"פ דב"ק י"ל בהקדם מ"ש בספר נפתלי שבע רצון (פר' תזריע, עמוד תכ"ז) כתב דהך אם פו"ר בבן ובת או בשני בנים תליא בפלוגתא דתנאי אם האשה מצווה על פו"ר, והוא ביבמות (דף ס"ה ע"ב) האיש מצווה על פו"ר ולא האשה, ר' יוחנן בן ברוקה אומר על שניהם הוא אומר ויברך אותם וכו', דהנה כתב רבנו בחיי דהזכר מוליד את הזכר והנקיבה מולידה את הנקיבה, ולכן למ"ד דגם האשה מצווה על פו"ר א"כ כיון שגם עליה המצוה לכן המצוה בבן ובת דייקא, דבכך תהא גם היא מקיימת המצוה שהרי הולידה נקיבה, משא"כ למ"ד דסגי בשני בנים ס"ל דאשה פטורה לגמרי מפו"ר ולכן אין צורך בבת עי"ש. ועד"ז באו"א ביאר כ"ק אאדמו"ר זצללה"ה בשפ"ח עניני נישואין, בכמה דרכים (עי' סי' נ"ט עמוד רנ"א, וכע"ז באו"א בסי' ס' עמוד רנ"ו), עי"ש, ועכ"פ היוצלמ"ז דמ"ד דפו"ר הוא בבן ובת, ס"ל דגם אשה חייבת בפו"ר.

ועפ"ז יבואר מ"ד במדרש תנחומא (פר' קרח סי' ג') שקרח הלך ליטול עצה מאשתו, ותמוה על קרח שפיקח היה שהלך לשאול בעצת אשתו, ולהאמור י"ל כי כאשר רצה לחלוק על מרע"ה

במדרש הובא במאיר עיני חכמים להגה"ק מאוסטראווצא זצ"ל (מהדו"ק ח"ב דרוש ז', דרוש א' לש"ש, אות ו') יהי לבי תמים בחוקיך (תהילים קי"ט, פ) זה מצות פרה, למען לא אבוש במעשה דבת שבע, והוא פלאי.

וכעי"ז אי' במד"ר (שמו"ר פי"ט י"ב) יהי לבי תמים בחוקיך למען לא אבוש, זה חוקת הפסח וחוקת הפרה, וראוי לבאר מה ראה דוד באלו שני המצוות יחדיו שעל ידם לא יבוש.

עוד במדרש פליאה מה ראה קרח לחלוק על משה פרשת פרה אדומה ראה, ותמוה.

ואענדה עטרה לדברינו מתורתן של אבות, מ"ש כ"ק אאדמו"ר זצללה"ה, (ישראל סבא גליון צ"ה) לבאר דמה שקרח חלק על משה היה על שפירש מן האשה וביטל עצמו מפו"ר, וכעין שדיברו אהרן ומרים במשה על שפירש מאשתו, וטען עליו מהא דדרשו (יבמות דף ס"ג ע"ב) עה"פ ובנחה יאמר שובה ה' רבבות אלפי ישראל דאין השכינה שורה על פחות משני אלפים ושני רבבות מישראל, הרי שהיו ישראל שני אלפים ושני רבבות חסר אחד וזה לא עסק בפו"ר לא נמצא זה גורם לשכינה שתסתלק מישראל עי"ש, והנה קי"ל כב"ה (ביבמות דף ס"א ע"ב) דמצות פו"ר בבן ובת, לכך טען קרח כי ע"י שביטל מרע"ה מפו"ר גרם תקלה לכלל ישראל, וזהו שאמר כי

ברוך אשתי יקיים את דברי התורה הזאת

דברות הקודש בגליון זה נודב ונדפס

לעממות משתתבין מותרים שמואל ורפאל וריי

תתחת

להיות בכלל משמרת ואפ"ה אזלינן בה בתר רוב. וכמו כן קשה על מה דיליף בגמ' חולין שם דאזלינן בתר רוב מרישא של עולה, דא"א לנתחה ולא חיישינן שמא ניקב קרום של מוח, וכן מפסח דלא חיישינן לניקב קרום של מוח, אף שא"א לבודקה מחשש שבירת עצם, וכן מחלבה האליה תמימה, וכן גם מעגלה ערופה דכתיב בה כפרה כקדשים, וכן משעיר המשתלח, דלא חיישינן לטריפות בכל הני, והיינו משום דאזלינן בתר רובא, ותקשי כנ"ל דהלא בקדשים בעינן ודאות, דכתיב בהו למשמרת, ורוב אינו בכלל ודאות.

וכבר הקשה כע"ז בס' נחלי אפרסמון (פר' תולדות) בהא דס"ל לחכמים בע"ז (דף כ"ד ע"א) דפרה אדומה נקחת מן העכו"ם כיון דחס עליה שלא יפסידנה (עי"ש בסוגית הגמ' ובמפרשי המשנה פ"ב דפרה מ"א), דהיאך סמכינן על אומדנא זו להתיר הפרה, הרי בפרה אדומה דכתיב למשמרת, בעינן שיהא שמור באופן וודאי, וא"כ היאך שרי ליקח פרה מעכו"ם מטעם דחס על בהמתו, הרי גם אי נימא דרובא דעכו"ם חסים על בהמתם מ"מ עדיין לא הוי בגדר וודאי גמור, וא"כ לא הוי בכלל משמרת.

וכתב דאמנם לפימ"ש השואל ומשיב (מהדו"ק ח"ג סי' פ"ז, וכן במהדו"ת ח"ג סי' פ"ד וסי' קפ"ב, ובמהדו"ג ח"א סי' קס"ז וסי' רי"ד) דדב"ז אם סמכינן על הרוב במקום דבעינן שיהא משומר, תליא בפלוגתת הראשונים בהא דאזלינן בתר הרוב אם הו"ל כוודאי ובירור גמור, או דרק ע"ד הכרעה אע"פ שעדיין לא יצא מגדר ספק, דהתוס' בב"מ (דף ו' ע"ב, ד"ה קפ"ץ) בהא דתנן התם קפ"ץ אחד מן המנויין לתוכן כולן פטורין, הקשו תימה דלבטל ברובא וליחייבו כולהו במעשר, ובשטמ"ק שם תי' בשם הרא"ש דאפי' אם אזלינן בתר רובא מ"מ לא הוי אלא ספיקא וכיון דעשירי ודאי אמר רחמנא ולא עשירי ספק פטור, וביארו המפוי' דהתוס' לא תירצו הכי משום דס"ל דרוב הוי בירור וודאי שכן הוא, ושפיר אפשר לעשר ע"י

בטענה דמצות פו"ר הוא בבן ובת ומהאי טעמא גם נשים חייבות בפו"ר, לכך רצה להימלך בה שתסכים לו להיכנס לכלל חיוב מצוה זו.

ובגמ' יבמות שם האיש מצווה על פו"ר וכו', מנא הני מילי א"ר אילעא משום רבי אלעזר בר"ש אמר קרא פרו ורבו ומלאו את הארץ וכבשוהו איש דרכו לכבש ואין אשה דרכה לכבש, אדרבה וכבשוהו תרתי משמע, א"ר נחמן בר יצחק וכבשה כתיב, מבואר דהא דאין אשה מצווה על פו"ר הוא משום דדרשינן המסורת דכתיב וכבשה, אבל אם יש אם למקרא תו ליכא קרא לפטור נשים מפו"ר.

והנה בגמ' חולין (דף י"א ע"א) ילפינן מפרה אדומה דאזלינן בתר רוב דאמר רחמנא ושחט ושרף מה שחיטתה כשהיא שלמה אף שריפתה כשהיא שלמה וליחוש דילמא טרפה היא אלא לאו משום דאמרינן זיל בתר רובא, ולכאו' יל"ע דהרי נודע מש"כ הרמב"ן ריש חולין, דבמוקדשין דכתיב בהו משמרת תרומותי לא סמכינן על הרוב אלא צריך שיהא ברי בוודאי ואם לאו אסור להקריבו, עי"ש, וכ"כ הריטב"א שם, דגבי שמירת מוקדשים דאפי' היסח הדעת פוסל בהם לא שרינן בהו ספק שימור. מבואר מזה דהכי דבעינן שיהא שמור צריך שיהא הדבר באופן וודאי.

מעתה הרי בפרה אדומה כתיב למשמרת למי נדה, דקאי גם על הפרה כדאי' במשנה דפרה (פ"ד מ"א) פרת חטאת ששחטה שלא לשמה קבל והזה שלא לשמה או לשמה ושלא לשמה או שלא לשמה ולשמה פסול וכו', ובפיה"מ דלפי שקראה חטאת חלו עליה דיני החטאת, והר"ש שם ציין להספרי, חטאת היא מגיד שאם נשחטה שלא לשמה פסולה, כלומר מדאיתקש לחטאת וכו', יכול תהא נפסלת בלילה ת"ל למשמרת מגיד שמשמרת ימים על ימים וכו' וכולהו מדאיתקש לחטאת דריש, עי"ש. ומשמע דבכל עניני הפרה אדומה דנינן לה כקדשים שבכל דיניו צריך

ברוך אשת יקים את דבר התורה הזאת

דברות הקודש בגליתו זה נודב ונדפס

לעמורת ונתן אריתו ליליבן מורתו אלימלך הלוי בלומענבער

תתתת

דספד"א מה"ת לקולא, א"כ אמאי חייבה התורה
 אשם תלוי על הספק, ותירצו (עיין שו"ת מהרי"ט
 יו"ד סי' א') דאזיל לשיטתו דפסק כמ"ד דחייב א"ת
 בחתיכה אחת משתי חתיכות (כריתות דף י"ז ע"ב)
 דהו"ל איקבע איסורא, (עיין מ"ש בפ"ח דשגגות
 ה"ב), ובגמ' שם דטעמא דמ"ד דבעינן שתי
 חתיכות דס"ל יאלמ"ק ומצוות קרינן, ומ"ד דאפי'
 בחתיכה אחת ס"ל דיאלמ"ס ומצות כתיב.

מעתיב יבואר דברי המדרש מה ראה קרח
 לחלוק על משה, והיינו ע"י טענה זו שמרע"ה
 ביטל מצוות פו"ר כנ"ל, פרשת פרה אדומה ראה
 דילפינן מינה דאזלינן בתר רוב, דאע"ג דחטאת
 קריא רחמנא והו"ל כקדשים מ"מ אזלינן ביה בתר
 רוב משום דרוב הו"ל בגדר וודאי, ואתיין מהא
 דאיצטריך קרא דאזלינן בתר רוב אע"פ דבלא"ה
 בספיקא אזלינן לקולא וכנ"ל מהמאירי, כדמוכח
 מהא דחייב אשם תלוי הוא דייקא בשני חתיכות
 דאיקבע איסורא, וכדילפינן ממ"ש אחת מכל
 מצות ה' דיש אם למקרא, וכיון דיש אם למקרא
 א"כ נשים חייבות בפו"ר דוכבשוהו תרתי משמע,
 ומינה דמצות פו"ר בבן ובת, ועל כן יצא לעורר נגד
 משה רבנו על שביטל מפו"ר וכו', ודו"ק.

*

ואפ"ל עוד באו"א, דהנה ברש"י בפרשתן דרבי
 משה הדרשן נתן טעם למצות פרה אדומה, משל
 לבן שפחה שטינף פלטיין של מלך אמר תבוא אמו
 ותקנח צואת בנה אף כאן תבוא פרה ותכפר על
 העגל, וטעם זה שייך רק אי אותו מעשה נחשב
 להם חטא והוצרכו לכפרה, וכבר כתבו המפוי'
 דלפימ"ד בגמ' שבת (דף פ"ח ע"א) ויתיצבו בתחתית
 ההר, אמר רב אבדימי ב"ח בר חסא מלמד שכפה
 הקב"ה עליהם את ההר כגיגית ואמר להם אם
 אתם מקבלים התורה מוטב ואם לאו שם תהא
 קבורתכם, אמר רב אחא בר יעקב מכאן מודעא

ביטול ברוב, והדברים עתיקין, לפי"ז א"ש די"ל
 דדברי הרמב"ן דרוב לא משוי ליה בכלל משומר
 אתיא רק אי נימא דרוב הוי בגדר ספק, אבל אי
 רוב הוי בגדר וודאי גמור שפיר אזלינן בתר רוב
 גם היכא דבעינן משומר דהרי הרוב הוי ודאות
 גמורה, עי"ש, (וע"ע לאמו"ר זצללה"ה בדברי יציב
 או"ח סי' קצ"ז סק"כ).

מעתיב י"ל דמאן דיליף רוב מפרה אדומה וכן
 הנך דילפי רוב משאר מילי דקדשים ס"ל דגדר
 רוב הוא כוודאי גמור, וממילא דהו"ל בכלל
 משמרת, וי"ל דעל כן לא ילפי אידך אמוראי
 בסוגי' בחולין שם מכל הנהו ילפותות דקדשים,
 דס"ל דבהכרח דלא חיישינן בהו כלל לטריפה,
 דלא יתכן לומר דהטעם משום דאזלינן בתר רוב,
 דהרי בקדשים דכתיב בהו משמרת לא מהני רוב
 כיון דהוי רק ספק, ודו"ק.

וכבר הבאנו כמ"פ דברי המאירי במס' חגיגה
 (דף ד' ע"א) שהביא פלוגתת הרשב"א והרמב"ם
 בדין ספיד"א, ובתו"ד כתב וז"ל, אלא שיש ראייה
 לדעת שניה (דספד"א מה"ת לחומרא) ממה שאמרו
 בראשון של חולין מנא הא מילתא דאמור רבנן
 זיל בתר רובא, ומאי קושיא אפי' תימא דלא
 אזלינן בתר רובא הני שרו דכל ספק איסור מותר
 מה"ת, אלא מסתברא ספק תורה להחמיר מה"ת
 הוא ומש"ה אצטרכינן לרובא, ומ"מ יש לפרש
 זיל בתר רובא לעשותו היתר ודאי שהספק מ"מ
 אין הדבר ברור בו, עכ"ל. נמצא דאי ספיקא מה"ת
 לקולא בהכרח דרוב הו"ל בירור ובגדר וודאי,
 משא"כ אי ספיקא מה"ת לחומרא י"ל דהא
 דאזלינן בתר רוב הו"ל בגדר הכרעה אע"ג דלא
 יצא מכלל ספק (וכבר האריכו בזה האחרונים).

מודעת זאת דדין ספד"א מה"ת תליא בכך אי
 יאלמ"ק או למסורת, דהרי הקשו (עיין ספ"ק
 קידושין ט"ו ע"ב מדפי הר"ן) על הרמב"ם דס"ל

ברון אשתיקין אית דבריה התורה הזאת

ידידינו הנכבד ומאמנו נעלה רב חינוך אורח חסד אלהי הנגיף הנכבד רודף צדקה וחסד יקותי שבערכיך

מורת התיחיא למיכל אראזנבער מהלל בונה ומקיים הילכל תורת ותפילה הילכל רז ונברך בכלל קצות תבל

שהרי תרומת קודש להדפסת מעיינות הקודש לקראת יומא דהילולא רבא טבת תמוז

לזכות עולם הית צדיקים וקמרי אדמת הית הגת קמרי עת

ויהא רעוא שבזכות עזרת הנדיבות הית משתעל ועל הית שפעל חייט טובי הית ארוכי הית

ברכת הית הצלחת הית זימלא הית כל משאלות הית לבטל לטובה הית ולברכה הית לעלם ולעלמא עלמא

בכך אונס וכפיה, עי"ש.

וכע"ז כתב בס' בשרתי צדק (פר' מקץ דף ט"ז ע"א), על מה שהק' המהרש"א (ע"ז דף ב' ע"ב) דמפני מה הוצרכו לכפיית ההר כגיגית וכו', הא בלא"ה היו מחוייבים לקבל התורה דאם לא היו מקבלים אותה היה נחרב העולם, וכן עורר בצפנת פענח, וכתב וז"ל, והמחזור לדעתי דבאמת במחלוקת שנויה ומי שס"ל דכפה עליהם הר כגיגית לכופין לקבל התורה, לא ס"ל שהתנה הקב"ה שאם לא יקבלו ישראל את התורה שיחזיר את העולם לתוהו ובוהו, ומי שס"ל דתנאי התנה וכו', לא ס"ל שישראל קבלו את התורה בכפיה אלא ברצונם הטוב קבלו, עכ"ד עי"ש, מעתה לפי"ז ליתא לטענת מודעא לומר דאותו מעשה לא ייחשב להם חטא.

ואולם כ"ז ניחא אי דרשינן יום השישי כרשב"ל דתנאי התנה וכו', ושייך לומר דענין כפיית ההר היה להודיעם על טבע בריאת העולם וכנ"ל, אך במדרש (ב"ר ט, יב) איכא דרש אחר בקרא דיום השישי, א"ר יודן זו שעה יתירה שמוסיפין מחול על הקודש, והיינו להורות על תוספת שבת, ולפי"ז דלא היה תנאי בבריאת העולם ע"מ שיקבלו את התורה, א"כ כפיית ההר שפיר הו"ל איום להפחידם וה"ל אנוסים על קבלת התורה.

כבר קדם מאמרינו, דהא אם דרשינן יום השישי לתוס' שבת או לתנאי, תליא בכך אם ספיקא מה"ת לחומרא או לקולא, וזה עפי"ד הר"ן בביצה (דף ט"ז ע"ב מדפי הרי"ף) דמה שצותה התורה להוסיף מחול על הקודש היינו חוץ מן הזמן שהוא נזהר בו מן הספק, שאל"כ לא היה צריך להזהיר על התוספת, דבבין השמשות בלא"ה מחויב לשבות דספד"א מה"ת לחומרא, וע"כ דתו"ש הוא קודם לבין השמשות עי"ש,

רבה לאורייתא, פרש"י שאם יזמינם לדין וכו' יש להם תשובה שקיבלוה באונס, מעתה לפי"ז אין לחשוב אותו מעשה לעון, דהרי אי' בסנהדרין (דף ס"ג ע"א) אלמלא וי"ו שבהעלוך לא נשתייר משונאיהן של ישראל שריד ופליט וכו' שאיוו אלהות הרבה, וא"כ לפי"מ שכתבו התוס' (סנהדרין שם סוד"ה אסור) דב"נ לא הוזהרו על שיתוף שם שמים וד"א, וכ"פ הרמ"א (או"ח סי' קנ"ו), וכיון דב"נ לא הוזהרו על השיתוף ועל קבלת התורה היה להם טענת אנוסים שוב אין לחשוב להם עון, ועל כן מצות הפרה נקרא חוק, כיון דבאמת לא היה עון כלל באותו מעשה שהרי גזירת מלך היה והו"ל אנוסים ולא הוצרכו לכפרה.

ואמנם בהמשך הגמ' בשבת שם, אמר חזקיה מאי דכתיב משמים השמעת דין ארץ יראה ושקטה וכו' אלא בתחילה יראה ולבסוף שקטה, ולמה יראה כדר"ל, דאר"ל מ"ד ויהי ערב ויהי בקר יום השישי ה"א יתירה למ"ל, מלמד שהתנה הקב"ה עם מעשה בראשית, ואמר להם אם ישראל מקבלים התורה אתם מתקיימין ואם לאו אני מחזיר אתכם לתוהו ובוהו. וכתב בספר אהבת עולם (למהר"ש אלגאזי, עמוד התורה דרוש א', בנדמ"ח דף ס"ו) דכוונת הגמ' לומר דחזקיה ור"ל פליגי על ר' אחא בר יעקב דאמר דמודעא רבא לאורייתא, משום דהא דכפה עליהם ההר היה משום דתנאי התנה הקב"ה במעשה בראשית וכו' לכך הודיעם דלא יתכן קיום העולם בלי שישראל יקבלו התורה, ולא היה בכך גדר של איום והפחדה לכופו אותם על קבלת התורה, אלא שאמר להם כי דבר זה הוא תנאי קדום משעת בריאת העולם, ובהכרח דבביטול העולם יהא גם ביטולם, ומ"ש אם אתם מקבלים התורה מוטב וכו' היינו דמאליו יבא קבורתם בהפסד העולם בכללו, נמצא דאע"פ שכפה עליהם ההר לא היה

ברון אשתיקיטא דברית התורה הזאת

ידידינו הנכבד ומאמנו נעלה רב חינוך אורח חסד אלהי הנגיד הנכבד רודף צדקה וחסד יקותי שב ערכיך

מורת אריתו יששכר מארגשטערן הנהגה ראש הקהלה דקהלת נהל במאנס

שהרי תרומת קודש להדפסת מעיינות הקודש לקראת יומא דהילולא רבא טבתמוז

לזכות עולמי הית צדיקים מרמא דמית הגת קיזע

ויהא רעוא שבזכות עזרת הנדיבותי מתמשך עלי ועל ביתי שפעל חיית טובי וארוכי

ברכתו והצלחתו וימלא את כל משאלות לבם לטובה ולברכה לעלם ולעלמא עלמא

עצה טובה ומדינא שריא לגרשה בכל גווני לכן איצטריך קרא לאסור להחזירה.

ואולם בפנ"י (פתיחה למס' כתובות) כתב די ש לתרץ קו' הירושלמי, לפי"מ דקי"ל דכל היכא דאיכא למידרש לא מוקמינן בלאוי יתירי, מעתה לפי שיטת תלמודא דידן י"ל דהקושיא מעיקרא ליתא, דנהי דב"ש ס"ל דאין לגרש אא"כ מצא ערות דבר, והאי ערות דבר היינו דבר ברור בשני עדים דהרי אין אשה נאסרת על בעלה אלא בשני עדים, מ"מ הא קי"ל דפתח פתוח כשני עדים דמי, וא"כ איכא לאוקמי קרא בהכי דגירשה בעלה בטענת פתח פתוח מצאתי, כדמשמע לכאורה להדיא דבהכי איירי פשטא דקרא, כדכתיב כי יקח איש אשה ובעלה והיה אם לא תמצא חן בעיניו כי מצא בה ערות דבר, דהאי 'ובעלה' משמע ביאה ראשונה, ואז 'לא מצאה חן בעיניו' משום ד'מצא בה ערות דבר', דהיינו שמצאה בעולה ע"י שמצא פתח פתוח, שצריך ליתן לה גט כדקי"ל דנאמן לאוסרה עליו, וע"ז בא הכתוב לומר שאם אח"כ היתה לאיש אחר ואומר שמצאה בתולה שלימה, ואיגלאי מילתא דהראשון לא היה בקי בפתח פתוח, וסד"א שמותרת לחזור לראשון דהרי ליכא בה איסור סוטה, ע"ז אתי קרא דלא יוכל בעלה הראשון וגו', לומר דאפ"ה אסורה לחזור לראשון דאע"פ דאיסור סוטה ליכא איסור מחזיר גרושתו איכא. אלא דבגמ' כתובות (דף ט' ע"א) אהא דא"ר אלעזר האומר פתח פתוח מצאתי נאמן לאוסרה כו', מקשה הש"ס ואכתי ספק ספיקא הוא, ספק תחתיו אין תחתיו, ואת"ל תחתיו ספק באונס וספק ברצון, ומוקי לה באשת כהן דגם באונס נאסרה והו"ל חדא ספיקא, או דמיירי דקידשה אביה פחותה מבן ג' דהו"ל רק חדא ספיקא שמא באונס, ולפי"ז ע"כ לא יתכן לאוקמא קרא דלא

וכתב המנחת חינוך (מצוה שי"ג אות ט') דנראה מדברי הר"ן דלדעת הרמב"ם דספד"א מה"ת לקולא אין צריך להוסיף קודם בין השמשות, וכ"כ גם הפמ"ג (א"א סי' רס"א סק"ח).

נמצא דדב"ז אי צריך תוס' שבת מבעוד יום או דסגי להוסיף בביה"ש, תליא בדין ספד"א אי מה"ת להחמיר, כי ממה שדרשו יום השישי על שעה יתירה וכו' מוכח דצריך להוסיף מבעו"י דהרי עז"א יום השישי שמוסיף מבעו"י לשבת, מעתה אי ספד"א לחומרא שפיר דרשינן לה על חיוב תו"ש, אבל אי מה"ת אזלינן לקולא וסגי להוסיף בביהמ"ש לא יתכן דיום השישי קאי על תו"ש, ודרשינן דתנאי התנה, ודו"ק.

והנה בגמ' שבת (דף נ"ז ע"א) כל האומר דוד חטא אינו אלא טועה וכו', דא"ר שמואל בר נחמני א"ר יוחנן כל היוצא למלחמת בית דוד גט כריתות כותב לאשתו שנא' ואת עשרת חריצי החלב האלה תביא לשר האלף ואת אחיך תפקוד לשלום ואת ערובתם תני רב יוסף דברים המעורבים בינו לבינה, וכתב האור חדש (פתיחה לקידושין אות י"ג ועי"ש באות ז') דהא דהיו כולם מגרשים נשותיהן לא יתכן לומר אליבא דב"ש (גיטין צ' ע"א) דלא יגרש אדם את אשתו אא"כ מצא בה דבר ערוה שנא' כי מצא בה ערות דבר, דלשיטתם לא היו רשאים ליתן גט בשעה שיצאו למלחמה.

אלא דמ"מ י"ל לפימ"ש הלבוש (הובא בשו"ת מהר"ם מלובלין סי' קכ"ג) דגם לב"ש ליכא איסורא בדבר אלא דעצה טובה קמ"ל, לפי"ז י"ל דשעת מלחמה שאני דשפיר היו יכולים לגרש, וכתב האו"ח דיש להוכיח כשי' הלבוש מהא דהקשה בירושלמי (הובא בתוס' שם ד"ה מה) דלב"ש אמאי איצטריך קרא לאסור מחזיר גרושתו משנישאת תיפוק"ל דבלא"ה אסורה לבעלה הראשון משום דבר ערוה שגירשה, ועכצ"ל דגם לב"ש הו"ל רק

ברון אשתיקיטא דברית התורה הזאת

ידידינא הנכבד ומאמנת עלת רב חנינא ורב חסדא יקום שבוערכי

מורת חייט זילבער מאן ה' ראש הקהלה דקהלת יתגמל בוייליא מסבור

שהרי תרומת קודש להדפסת מעיינות הקודש לקראת יומא דהילולא רבא טבת תמוז

לזכות עולמי הית צדיקם מרן אדמת הגת קז"ע

ויהא רעוא שבזכות עזרת הנדיבותי משתעל ועלם בשפע חייט טובי וזארכי

ברכתו והצלחתו וימלא את כל משאלות לבם לטובה ולברכה לעלם ולעלמא עלמיא

ואחרי כן יצאו ברכוש גדול, א"כ למה לאדכרא להון מילתא דא בכל אתר ואתר, עי"ש, (הובא בבגדי אהרן פר' וארא עמ' קמ"א, פלח הרימון אופן ד', בני"ש מאמרי ניסן מ"ה ס"ה).

והנה יסוד שאלת רבי ייסא שייך רק אי נימא דהשלימו שנות השעבוד כפי שנגזר עליהם, אבל אם לא השלימו זמן ד' מאות שנה שנגזר עליהם אלא שהשי"ת חס עלן להוציאנו קודם הזמן, א"כ בוודאי דהיה בכך טובה גדולה שעשה עמנו השי"ת דהרי הגזירה היתה על ארבע מאות שנה והרבה השי"ת חסדו להוציאנו אחרי ר"י שנים.

נקדים עוד מ"ש כ"ק אאדמו"ר זצללה"ה (שפ"ח חו"פ לפסח דרוש מ' אות ג-ד) לבאר פלוגתת רבי עקיבא וראב"ע בברכות (דף ט' ע"א) אי אכילת פסח עד חצות או כל הלילה, דבגמ' ברכות (שם) מסיק הכל מודים כשנגאלו ישראל ממצרים לא נגאלו אלא בערב שנאמר הוציאך ה' אלוקיך ממצרים לילה, וכשיצאו לא יצאו אלא ביום שנאמר ממחרת הפסח יצאו בני"ש ביד רמה על מה נחלקו על שעת חפזון, ראב"ע סבר מאי חפזון חפזון דמצרים, ורבי עקיבא סבר מאי חפזון חפזון דישראל.

דסברת פלוגתתם עפימ"ש החת"ס עה"ת (פר' בא) עה"פ (שמות יב, כו-כז) והיה כי יאמרו אליכם בניכם מה העבודה הזאת לכם וכו', דענין השאלה מה העבודה וגו' הוא אם הפסח הוא כקרבן תודה על אבידת מצרים, או שקרבן פסח בא על הצלת ישראל, וע"ז אמר הכתוב ואמרתם זבח פסח הוא אשר פסח על בתי בני ישראל, במצרים בנגפו את מצרים ואת בתינו הציל, להורות כי אינו בא על פורעניות מצרים, אלא נתקן על גאולתנו ופדות נפשינו עיי"ש, וכיוצ"ב כתב החת"ס בתורת משה (פר' בא) עה"פ שה תמים יהיה לכם מן הכשבים ומן העזים תקחו,

יוכל בעלה וגו' באשת כהן, דא"כ הדק"ל אמאי איצטריך קרא דלא יוכל בעלה וגו' תיפוק"ל משום איסור גרושה לכהן, וע"כ דהא דמוקמינן קרא כשגירשה בטענת פתח פתוח, הוא רק לאידך אוקימתא דקידשה פחותה מבת שלש ובאשת ישראל, דהו"ל רק ספק אחד לכך נאמן לאסרה עליו, וע"ז הזהיר קרא דלא יוכל בעלה הראשון לשוב לקחתה דאפי' אם אח"כ מתברר דהראשון לא היה בקי בפתח פתוח נאסרה עליו, עי"ש בפנ"י.

אלא דתינח אי נימא דספד"א מה"ת לחומרא וגם בספק אחד נאסרה לכן שפיר היה חייב לגרשה, אבל אי נימא דספיקא מה"ת לקולא לא מצינן לאוקמי כה"ג, דהרי בספק עדיין לא נאסרה ותו לא היה רשאי לגרשה, והדק"ל דאליבא דב"ש למה לי קרא לאסור להחזיר גרושתו, ובהכרח נצטרך לתרץ דגם לב"ש הו"ל רק עצה טובה שלא לגרשה אבל מדינא שריא לגרשה בכל גוונא. נמצא מעתה דאי ספיקא מה"ת לקולא עכצ"ל דהא דאמרי ב"ש לא יגרש אא"כ מצא ערות דבר הו"ל רק עצה טובה כמ"ש הלבוש, עיי"ש באור חדש מה שהאריך לפלפל בזה.

והנה בזוה"ח (ר"פ יתרו) עה"פ אנכי ה"א אשר הוצאתיך מארץ מצרים, בהאי פסוקא שאל רבי ייסא זעירא דמן חברייהא מרשב"י, וא"ל אית לי למשאל שאילתא חדא מינך ומכשכשא לי בלבאי ואנא דחיל למשאל מינך, ואמינא אי נשאל דחילנא דילמא איתענש, אי לא נשאל משבשא לי בלבאי, א"ל ר"ש אימא, א"ל האי דקב"ה מדכר להון לישראל בכל אתר ואתר, אנכי ה"א אשר הוצאתיך מארץ מצרים, אני ה"א אשר הוצאתי אתכם מארץ מצרים, מאי רבותא אוליף הכא, תנאה שלים הוא, הדא הוא דאמר לאברהם כי גר יהיה זרעך בארץ לא להם וגו'

ברון אשתיקין אית דברת התורה הזאת

ידידינא הנכבס ומאיתנעלתי רחמינא ורחמינא חסדא יקום שבוערכין

מורת אשתיקין אשתיקין אשתיקין

שהרינתו מתקודש להדפסת מעיינות הקודש לקראת יומא דהילולא רבא טל תמוז

לזכות עולמי הית צדיקם קמרינא דמיתת הגת קיזיט עת

ויהא רעוא שבזכות עזרת הנדיבותי משתעל ועלם בשפע חייט טובי וזרוכי

ברכתו והצלחתו וימלא את כל משאלות לבם לטובה ולברכה לעלם ולעלמא עלמיא

הוא על עצם יציאת בני ישראל ממצרים טרם השלמת הזמן.

ועכ"פ לשיטת ראב"ע - ולכמה דיעות בראשונים (על' תוס' בזבחים דף נ"ז ע"ב ד"ה ואיבע"א, ובר"ח בסוף מס' פסחים, והמרדכי סוף פסחים, ועל' שו"ת הרמ"ע סי' א') קי"ל הכי דהפסח נאכל עד חצות, והיינו כי עיקר ההודאה הוא על אבידת המצריים, וכאמור דמה שהוציאנו ממצרים היה מחמת קיום ההבטחה לאברהם אבינו ואחרי כן יצאו ברכוש גדול ודיבורו של הקב"ה כמעשה, וי"ל דראב"ע דריש ליה ממה שנאמר והיה כי יאמרו אליכם בניכם מה העבודה הזאת לכם, ואמרתם זבח פסח הוא לה' אשר פסח על בתי בני ישראל במצרים בנגפו את מצרים וגו', דמשמע דעיקר הפסח הוא להודות להשי"ת על שנקם במצריים ושילם גמול לפרעה ולכל עבדיו.

נקדים עוד דנודע מ"ש קמאי דשפיר נשלם הזמן כיון דגזירת הגלות התחיל כבר מלידת יצחק דמשעה שנולד היה ראוי ליקרא כי גר יהיה זרעך, (עי' רש"י בראשית טו, יג), ובמדרש שוח"ט (תהילים י"ח) א"ר שמואל לפי שהיה הקב"ה מפתה את משה כל שבעת ימי הסנה שילך בשליחותו וכו' אמר להקב"ה רבון העולם כבר חשבתי מה שאמרת לאברהם אבינו בין הבתרים ועבדום וענו אותם ארבע מאות שנה ועדיין לא נשלמו ולא עשו שם אלא מאתים ועשר, א"ל הקב"ה לא כמו שאתה מחשב לעצמך שמיום שנולד יצחק הקדמתי להם הקץ ודלגתי אותו וכו' וכבר נשלם עי"ש, אלא דכתבו המפוי' דזה ניחא דווקא אם אר"י עדיין לא היתה מוחזקת לאבותינו, דאז שפיר קרינן ביה באותו זמן כי גר יהיה זרעך בארץ לא להם, משא"כ אם אר"י כבר היתה מוחזקת לאבותינו ליכא למימר

דהפסח הוא טלה או גדי, לפימ"ש רש"י בר"ה (דף י"א ע"ב) שכל מזל משמש ב' שעות ובניסן לאור הבוקר מתחיל טלה לעלות וכו', נמצא לפי"ז מיד בחצות הלילה מתחיל גדי לעלות לפי סדר המזלות, והנה ב' מזלות אלו הכה השי"ת כאחד, במזל גדי הכה הקב"ה כל בכורי מצרים, ובמזל טלה בבוקר יצאו בני"י ממצרים, לכן צוה הקב"ה ליקח לקרבן פסח גדי או טלה, עיי"ש בדבה"ק.

ובזה פליגי רבי אלעזר בן עזריה ורבי עקיבא, דראב"ע ס"ל דעיקר קרבן פסח בא על אבידת המצריים, אשר היה בחצות הלילה, ע"כ דרש גז"ש מבלילה הזה והכיתי כל בכור וגו', דכיון דנאבדו בחצות על כן ראוי שיהא אכילת הפסח עד חצות, אבל ר"ע ס"ל דעיקר הקרבן הוא משום הצלת ישראל, ע"כ דרש עד שעת חפזון שזהו בבוקר כשיצאו בני ישראל ממצרים, ולכן ראוי לאוכלה עד הבוקר שאז היה הצלת ישראל, עכד"ק יעו"ש.

וי"ל דראב"ע ור"ע פליגי אם בני השלימו את גזירת הגלות שנגזר עליהם להיות בארץ לא להם ד' מאות שנה, או שיצאו קודם השלמת הזמן, דראב"ע ס"ל דשפיר השלימו בני"י את גזירת הגלות, וא"כ מה שהוציאנו הקב"ה ממצרים היה מצד קיום הבטחה לאברהם אבינו ואחרי כן יצאו ברכוש גדול, וא"כ אין בזה רבותא כ"כ וכקו' הזוה"ק, לכן ס"ל דעיקר ההודאה הוא על שנקם במצרים ושילם גמול לאויבי נפשנו דמלבד מה שלקו עשר מכות מצרים לקו על הים כהנה וכהנה כמ"ש בברייתא דהגש"פ, לפיכך נקבע קרבן פסח עד חצות שהוא זמן אבידת המצריים, אבל ר"ע ס"ל דלא השלימו את גזירת הגלות, אלא דהקב"ה חמל על עמו ישראל למהר להוציאם לפני שהשלימו הזמן, לכך ההודאה

ברון אשתי יקום אית דבר תורת הזאת

ידידינה הנכבד ומאמץ נעלה רחמי אוריאל חסדא יקום שב ערכיך

מורתם משה יוסף שווארץ ה"ח א"מ בבבארא פארק

שהרי תרומת קודש להדפסת מעיינות הקודש לקראת יומא דהילולא רבא ט"מ תמוז

לזכות עולם איהי צדיקם קמרי אדמתם הגת ק"ז ע"ט

ולע"מ אביהם הרריתם יצחק ק"ט לרב הרריתם משה יוסף ק"ט לנלם ט"מ תמוז תשע"ז

ויהי ארעוא שבזכות עזרתם הנדיבותי מתמשק עליו ועלם בשפלת חייטו וביארזוכים

ברכתו והצלחתו וימלא חמל כל משאלות לבם לטובתו ולברכתו לעלם ולעלמ' עלמאי

שמאותו שעה התחיל גזירת הגלות דהרי היו בארצם שלהם.

והנה בבגדי אהרן (פר' בראשית) כתב בהא דאמרינן בב"ב (דף קי"ט ע"ב) דהיא גופה מסתפקא ליה (למשה) אי אר"י מוחזקת לנו מאבותינו או לא, דכתיב ונתתי אותה לכם מורשה אני ה' ירושה היא לכם מאבותיכם או דילמא מורישינן ואינן יורשין, והקשה בצדה לדרך דהא מוכח דמורשה היינו מורישינן ויורשין דהרי כתיב תורה צוה לנו משה מורשה והתם וודאי דמורישינן ויורשין, ותירץ בבגד"א דאין להוכיח מהתם דהך מורשה בעינן לה לדרוש א"ת מורשה אלא מאורסה (פסחים דף מ"ט ע"ב), וכתב שם דהיינו משום די"א למקרא ומש"ה שפיר דרשינן א"ת מורשה אלא מאורסה, דאי יש אם למסורת א"כ ליכא למידרש אל תקרי וכו' דהרי כתיב מורשה, ועפי"ז כתב במשען המים (פר' אמור) דאי אמרינן דיש אם למסורת ע"כ מוכרח דאר"י מוחזקת לנו מאבותינו, משא"כ אי יש אם למקרא שפיר י"ל דאר"י אינה מוחזקת מאבותינו.

והשתא יבואר דכאשר ראה קרח פרשת פרה אדומה דהיה צריך כפרה על מעשה העגל וכו"מ הדרשן, דלא אהני להו טענת אנוסים על קבלת התורה, דכפיית ההר היה להודיעם כי על תנאי זה נברא העולם, ואתיין מדכתיב יום השישי, דלא יתכן דקאי על חיוב תו"ש, שהרי סגי להוסיף בזמן ביה"ש דספיקא מה"ת לקולא, ומוכח לה מהא דחיוב אשם תלוי הוא רק בשני חתיכות דאיקבע איסורא, כדילפינן ממ"ש אחת מכל מצות ה' דיש אם למקרא, ומעתה דיש אם למקרא א"כ קרינן וכבשוהו דמשמע דנשים חייבות בפו"ר, וממילא דבעינן בן ובת דייקא, ובכך בא קרח לערער נגד משה רבנו על שביטל

מפו"ר וכו', ודו"ק.

מעתיה יתבאר דברי המדרש עה"פ יהי לבי תמים בחוקיך זה חוקת הפסח וחוקת הפרה, דמהנך תרי חוקות יש להוכיח צדקת דוד המלך שלא בא חטא לידו, מחוקת הפסח היינו דמהא דהפסח נאכל עד חצות והיינו משום דעיקרה להודות להשי"ת על אבידת המצריים, משום דעל עצם ההוצאה כבר היה תנאי קדום והיינו דהשלימו בנ"י את חובת הגלות כי הגזירה התחילה מלידת יצחק, דמאז נתקיים כי גר יהיה זרעך בארץ לא להם כי אר"י לא היתה מוחזקת לאבותינו, דמ"ש ונתתי אותה לכם מורשה היינו מורישינן ואינן יורשין, והא דכתיב תורה צוה וגו' דרשינן לה מאורסה דיש אם למקרא. ומזה דחיוב אשם תלוי הוא בשני חתיכות כיון דבלא"ה ספיקא מה"ת לקולא.

וכמו"כ מוכח מחוקת הפרה, דהוצרכו לכפר על אותו מעשה וכו"מ הדרשן, דלא היה מקום לפוטרם מכח טענת מודעא רבה לאורייתא, דזה אינו, כיון דכפיית ההר לא היה בה איום והפחדה לכופם לקבל התורה, אלא שהודיעם כי דב"ז מתנאי הבריאה דרק אם יקבלו בנ"י התורה יתקיים העולם, ואתיין מדכתיב יום השישי, דלא יתכן דקאי על חיוב תו"ש, שהרי סגי להוסיף בזמן ביה"ש ואין צריך להוסיף מבעוד יום, דהרי ספיקא דאו' מה"ת לקולא. ומעתה דנקטינן דספיקא מה"ת לקולא, א"כ עכצ"ל דאליבא דב"ש הא דאיצטריך קרא לאסור מחזיר גרושתו היינו כי הא דלא יגרש וכו' אא"כ מצא בה ערות דבר, הו"ל רק עצה טובה, ולכן בשעת הדחק כגון במלחמה כל שיצאו למלחמת בית דוד כתבו גט כריתות לנשותיהן, וממילא דלא חטא דוד, על כן אמר למען לא אבוש במעשה בת שבע, ודו"ק.

תוכן ה'תורה' שאמר כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק שליט"א בעת השוה"ט דליל שב"ק פר' חוקת העעל"ט

על אומרו זאת חוקת ה'תורה' דהול"ל זאת חוקת הפרה או זאת חוקת הטהרה.
הנה הרמב"ם (הל' פרה אדומה פ"ג, ה"ד) מונה עשר פרות אדומות, משנצטוו במצוה זו עד שחרב הבית בשנייה ראשונה עשה משה רבינו, שנייה עשה

בתוה"ק בפרשתן (במדבר יט, א-ב) וידבר ה' אל משה ואל אהרן לאמר, זאת חוקת התורה אשר צוה ה' לאמר דבר את בני ישראל ויקחו אליך פרה אדומה תמימה אשר אין בה מום אשר לא עלה עליה עול. המפרשים (עי' אוה"ח הק') דקדקו

ורחבה מיני ים, א"כ האדם הרגיל אשר בטבע הרי מוגבל בכל ענינו, לעולם לא יוכל להשיג כל חלקי התורה ללמוד ולהבין ולזכור כל התורה כמונח בקופסא, דלא כן הוא, כי כאשר יעשה האדם ככל אשר לא'ל ידו לעבוד את השי"ת בל לבו ונפשו ויתייגע ויתאמץ בעמל התורה, יזכה לברכת שמים בבחי' מועט המחזיק את המרובה, וימצא מציאה לידע ולהשיג כל התורה כולה.

וזה על דרך שאמרו בירושלמי ברכות (פ"ה ה"א), חסידים הראשונים היו שוהין שעה אחת, ומתפללין שעה, ושוהין שעה אחת לאחר תפילתן, אימתי עוסקין בתורה אימתי עוסקין במלאכתן אמר רבי יצחק בי רבי אלעזר על ידי שהיו חסידים היתה ברכה ניתנת בתורתן וברכה ניתנה במלאכתן, כי כאשר זוכים מאיר ה' את לב האדם שיזכה לאור תורה בלי הגבלה כלל.

וי"ל דע"ז רמז הכתוב זאת חוקת התורה, רצ"ל שמפרשה זו ילמד האדם לכל ענין עסק התורה הק', וז"ש אשר צוה ה' לאמר, רצ"ל כי ברצות ה' דרכי איש יתן לו הכח והיכולת להבין ולדעת כל חלקי התורה, עד שיוכל לומר בעל פה את כל התורה כולה, וזה על דרך שכתב הטו"ז (יו"ד סי' א סק"ה) על דברי הגמ' (חולין דף ג' ע"ב) גבי הלכות שחיטה, 'שיודע לומר הלכות שחיטה', דהאי לומר הוא לשון יתר לכאורה, אלא דקמ"ל דצריך לומר ההלכות בע"פ, עיי"ש, והיינו ד'לאמר' רומז על הלימוד בע"פ לחזור ולדעת את דברי התורה בע"פ, עיי"ש, ועז"א זאת חקת התורה אשר צוה ה' לאמר דצריך שיגיע האדם לידיעת כל התורה שיוכל לאמרם בע"פ, כדברי הגמ' (קידושין דף ל' ע"א) ושננתם שיהיו דברי תורה מחודדים בפיק שאם ישאלך אדם אל תגמגם ותאמר לו וכו', וילמדו דב"ז מענינו של פרה שנעשה ע"י משה רבנו עמוד התורה, וא"כ בוודאי שכן יהא במי שעוסק בתורה כראוי.

ועז"א ויקחו אליך פרה אדומה, דמאותו פרהו שעשאה משה נטהרו ישראל עוד משך יותר מאלף שנים, כמו כן כשיעמול האדם ויתייגע בתורה, יזכה ויהיו אצלו התורה בבחי' מועט המחזיק את המרובה, והבן.

עזרא, ושבע מעזרא עד חורבן הבית, והעשירית יעשה המלך המשיח מהרה יגלה אכי"ר, יעו"ש.

וכתב הגה"ק החתם סופר זי"ע (דרשות חת"ס, לפר' צו ופרה תקצ"ד) דלכאו' הדבר תמוה דהפרה שעשה משה רבנו היה בה די הצורך לכל בני ישראל כל הארבעים שנים במדבר, ותת"נ שנים בארץ ישראל ועוד שבעים שנה דגלות בבל וגם בתחלת בית שני עד שמעון הצדיק שעשה פרה הראשונה, שכל זה היה זמן יותר מאלף שנה, והיו מטהרין בה כל ישראל עד ימי ירבעם, ומכאן ואילך עכ"פ שבט יהודה ובנימין ושבט לוי, ואילו בבית שני שלא היו אלא ד' רבוא הוצרכו לז' פרות לת"כ שנה בלבד, אתמהמה.

וביאר בקדשו, דבימי בית שני גזרו טומאה על הגוים שיהיו כזבים לכל דבריהם, וכן על עמי הארץ (נדה דף ל"ד ע"א), ונשאר מיעט ישראל פועלים חברים לעשות טהרות לתרומה וחלה ולנסכים ולאוכלי חולין בטהרה, ע"כ אם מאלו הפועלים חברים נטמאו במת הוצרכו לטהר מיד על ידי הזאת ג' וז', על כן הוצרכו אפר פרה הרבה. משא"כ בבית ראשון לא גזרו טומאה על עמי הארץ וגרים תושבים, הלא שמונים אלף נושא דסבל היה לשלמה ואינם מקבלים טומאה כלל בשום טומאה בעולם, ואלפים ורבבות עבדים שמלו ולא טבלו שאין בהם שום חשש טומאה ואותם עסקו בטהרות למדי, ועל כן ישראל שנטמאו במתים לא אצו ולא מיהרו לטהר עצמם עד זמן עלייתם לרגל, על כן הוה סגי להו במעט אפר פרה, עכתו"ד.

ואמנם יש לומר עוד בזה, דמה שנעשה על ידי משה רבנו שעליו דרשו חז"ל טוב עין הוא יברך, נתהוה בה נס בבחי' מועט המחזיק את המרובה, ע"ד מה שמצינו בשמן המשחה שהיה י"ב לוג בלבד (מנחות דף ס"ט ע"א) וממנו משחו הכהנים הלויים וכל כלי הקודש, וקיים הוא לעולם ועד (הוריות דף י"א ע"ב), וכמו כן פרת משה רבינו לא היה לזה גבול וקצבה, ונעשה בו נס בבחי' מועט המחזיק את המרובה.

ויש בזה לימוד גדול לכל אחד ואחד מישראל, שלא ידמה כי התורה בהיותה ארוכה מארץ מדה

תוכן ה'תורה' שאמר כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק שליט"א בעת השוה"ט דעתיקא קדישא שב"ק פר' חוקת העעל"ט

עליהם ויניחם לנגד עיניו היאך חטא והעווה מעשיו, הרי שכולם יעברו כיום אתמול כי יעבור, עכד"ק יעו"ש.

ונודע מש"כ בספר בינה לעתים (עת לעשות, דרוש לט; פרקי אבות דרוש ז; עת צרה, שבת איכה, דרוש ב) לבאר מה דאיתא בגמ' (יומא דף כ"ב ע"ב) אמר רב הונא כמה לא חלי ולא מרגיש גברא דמריה סיייעיה, שאול באחת ועלתה לו, דוד בשתיים ולא עלתה לו [פרש"י, כמה סמוך ומובטח ואין צריך לחלות ולדאוג מכל רעה, מי שהקב"ה בעזרו, שהרי מצינו שאול המלך נכשל באחת, ועלתה לו לרעה לקונסו מיתה לבטל מלכותו, ודוד נכשל בשתיים ולא עלתה לו לרעה], שאול באחת מאי היא מעשה דאגג וכו', ובהמשך דן הגמ' בענין שתיים של דוד (ועי' מהרש"א שם).

ולכאו' דב"ז טעון ביאור גדול, דהלא א"ל אמונה ואין עול (דברים לב, ד), והכל מאתו בצדק וביושר, ואיך יתכן ששאל נדון בחומר הדין על חטא אחד שלא שמע לדברי שמואל הנביא, ועל כך הודח ממלכותו, ואילו דוד שנכשל בשתיים, נשארה מלכותו לו ולזרעו עד עולם, וה' העביר חטאתו.

ופירשו דההבדל בין מעשה שאול למעשה דוד היה בכך, דבשאל לאחר שאמר לו שמואל (שמואל-א טו, יד-כ) ומה קול הצאן הזה באזני וגו', התחיל להצדיק ולתרץ עצמו באמרו מעמלקי הביאום אשר חמל העם על מיטב הצאן והבקר למען זבוח לה' וגו', וכאשר שוב שמואל הוכיחו ואמר לו ולמה לא שמעת בקול ה' ותעט אל השלל וגו', חזר שאול לתרץ עצמו שלא חטא, ואמר 'אשר שמעתי בקול ה' ואלך בדרך אשר שלחני ה' וגו', ורק אחר כמה תוכחות, הודה ואמר 'חטאתי כי עברתי את פי ה' וגו', ובכך נמשך עליו מדת הדין, כי מן הראוי היה ששאל תיכף בשמעו דברי שמואל יתוודה ויאמר חטאתי לה', ולכן במה שלא הכיר בחטאו מיד, כי אם ניסה לתרץ עצמו ולתת אמתלא שהוא אינו אשם במעשהו כי אם העם אשם וכדו', על כך נדון בחומר הדין.

לא כן היה אצל דוד המלך, שמיד אחר

בתוה"ק בפרשתן (במדבר יט, ה) ושרף את הפרה לעיניו את עורה ואת בשרה וגו', ראוי לבאר דלכאו' הך 'לעיניו' הוא אך למחסור, דהלא כבר אמר לעיל מיניה (פסוק ג) ושחט אותה לפניו, ומינה ידעינן דכל מעשה הפרה צריך להיות לעיני הכהן.

ואפ"ל, עפ"י מה שכתב האור החיים הק' כאן לרמז במעשה הפרה, וזל"ק, רואה אני כי כל סימניה מוכיחים על הדינים, אדומה כי הוא זה סימן תגבורת הדינים, וכו', אשר לא עלה עליה עול כי העול ימתק הדינים וכו', גם שריפתה באש הוא בחינת הדינים וכו', יעו"ש בדבה"ק.

ולפי"ז אפשר לומר, דבא הכתוב כאן לרמז העצה היאך יוכל האדם להסיר ולבטל מעצמו את הדינים. ויבואר עפ"י מה שביאר בקדשו מרן אדמו"ר זי"ע מאמר הכתוב (במדבר כג, כא) לא הביט און ביעקב ולא ראה עמל בישראל ה' אלוקיו עמו ותרועת מלך בו, רצ"ל דמי שאינו מביט ורואה און ועמל בישראל כי אם אך טוב הוא רואה תמיד, הוא אשר ה' אלוקיו עמו, והוא הצדיק השלם הדבוק תמיד בהבורא ית"ש (וראה דברי אמת לרביה"ק מלובלין זי"ע, פר' בלק). ועל ידי אשר הוא מליץ אך טוב וישר על ישראל, הרי שבכך הוא ממתיק מעליהם כל הדינים הקשים.

וע"ז רמז הכתוב כאן ושרף את הפרה היינו מי שרוצה לכלות הדינים והמזיקים כולם, הרי שהעצה הוא לעיניו היינו שיתקן בחי' עיניו להביט אך טוב וחסד על ישראל.

וע"ד הרמז אפשר עוד, דרמז במה שאמר ושרף את הפרה לעיניו, שעל ידי שישמור האדם על עיניו בקדושה ובטהרה, על ידי כן ישרוף ויכלה כל הקליפות והמזיקים והדינים הסובבים אותו.

וירמוז עוד באמרו 'לעיניו', עפ"י מה שהביא רביה"ק מוהרצ"א זי"ע באגרא דפרקא (אות לא) משמיה דרביה"ק מלובלין זי"ע, שהגיד בקדשו בביאור רמז הכתוב (תהלים צ, ד) כי אלף שנים בעיניך וגו', ירצה כי אלף שנים היינו אפילו יהיה לך אלף עונות, וע"ד (ישעי' א, יח) אם יהיה חטאיכם כשנים וגו', בעיניך כאשר יסתכל

עבירה ומתעלם ממנה ושוכח בלי שיעשה תשובה, אז בשמים זוכרים לו לתת דין וחשבון, אכן כאשר עומדים העוונות לנגד האדם תמיד, ע"ד האמור (תהלים נא, ה) וחטאתי נגדי תמיד, ובכל עת לבו שבור בקרבו בלב נשבר ונדכה על חטאיו ופשעיו, או אז כביכול בשמים שוכחים לו עוונות אלו.

וי"ל שזה שרמז הכתוב שאם חפץ האדם ושרף את הפרה היינו לכלות כל הדינים, אשר נתהוו מכח עוונותיו, הרי שהעצה הוא שיקיים בעצמו לעיניו, רצ"ל שיקיים חטאתי נגדי תמיד, ויהיה לבבו שבור בקרבו על חטאיו ועוונותיו, ואז יזכה לכלותם ולכפרה שלימה מן השמים.

ועוד ירמז בזה, ד'לעיניו' רמז על עסק התורה, דכתיב ביה (משלי ד, כה) ועפעפיך יישירו נגדיך, והיינו שעל ידי שיעסוק האדם בתורה יזכה בכך לכלות כל המזיקים כולם.

ועל זה רמז נמי הכתוב ואמר זאת חוקת התורה, דכשבא ללמד בפרשה זו של פרה אדומה אשר כל סימניה מוכיחים על הדינים, מיד רמז העצה להמתיק הדינים לבטלם ולכלותם שהוא על ידי התורה, שבכך יזכה האדם לטהרה בשלימות.

תוכן ה'תורה' שאמר כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק שליט"א בעת השוה"ט בעידן רעוא דרעוין שב"ק פר' חוקת העעל"ט

רחוקה ממני (קהלת ז, כג), ודייק בספה"ק ישמח משה (פר' חוקת) דהו"ל למימר 'ביקש שלמה לידע טעמה של פרה ולא ידע', ומדלא אמר כך משמע דבזה עצמו רמז לענין הפרה, וצ"ב.

במדרש (שמו"ר יט, ב) זה שאמה"כ (תהלים קיט, פ) יהי לבי תמים בחוקיך, זה חוקת הפסח וחוקת הפרה, למה ששניהן דומין זה לזה, בזה נאמר (שמות יב, מג) 'זאת חוקת הפסח', ובזה נאמר (במדבר יט, ב) 'זאת חוקת התורה', ואי אתה יודע איזה חוקה גדולה מזו, משל לב' מטרונות דומות שהיו מהלכות שתיהן כאחת נראות שוות, מי גדולה מזו, אותה שחברתה מלוה אותה עד ביתה והולכת אחריה. כך בפסח נאמר בו חוקה ובפרה נאמר בה חוקה, ומי גדולה הפרה שאוכלי פסח צריכין לה, שנאמר (שם פסוק יז) ולקחו לטמא

שהוכיחו נתן הנביא ואמר לו (שמואל-ב יב, ט) מדוע בזית את דבר ה' וגו', מיד ענה לו דוד (שם יג) חטאתי לה', שהכיר מיד בחטאו והתוודה מתוכיות הלב, ולא ניסה להצטדק ולהתנצל, ועל זה ענהו נתן גם ה' העביר חטאתך ולא תמות, שכיון שהכיר בחטאו והתוודה שחטא, זאת עמדה לו לזכותו, וכן היה אחר מעשה דהסתה שמנה את בני ישראל נאמר שם (שם כד, י) ויך לב דוד אותו אחרי כן ספר את העם ויאמר דוד אל ה' חטאתי מאד אשר עשיתי וגו', שהודה והכיר בחטאו מיד, וזאת אשר אהב ה', כי זה עיקר מדרכי התשובה שיכיר בחטאו ויתוודה עליו מעומק הלב, ולא ינסה לתרץ ולהצדיק את עצמו, ויאשים את כולם חוץ מזולתו ולכן עלתה לו, ונשאר דוד וביתו נאמנים לה' עד עולם, יעו"ש דבריהם.

ובספרן של צדיקים (ראה נועם אלימלך, פר' חוקת, ד"ה או יאמר דהנה וכו'; ערבי נחל, פר' חוקת, דרוש ב; צפנת פענח, שמות ט, ועוד) כתבו דהנה בשמים ממעל זוכרים לו לאדם מה שהוא עצמו שוכח, ומה שזוכר האדם כביכול שוכחים בשמים, כלשון אמרינו (בתפילת זכרונות במוסף לר"ה) 'כי זוכר כל הנשכחות אתה', שכאשר חלילה עובר האדם

בתוה"ק בפרשתן (במדבר יט, א-ב) וידבר ה' אל משה ואל אהרן לאמר, זאת חוקת התורה אשר צוה ה' לאמר דבר את בני ישראל ויקחו אליך פרה אדומה תמימה אשר אין בה מום אשר לא עלה עליה עול. וראוי לבאר כפל אומרו ב"פ 'לאמר'.

המפרשים (עי' אוה"ח הק') דקדקו על אומרו זאת חוקת 'התורה' בעוד שלא נאמר כאן כי אם מצות פרה אדומה והול"ל זאת חוקת הפרה או זאת חוקת הטהרה. כן יש לבאר אמרו 'ויקחו אליך'. וברש"י ויקחו אליך, על שמך היא נקראת, והוא מהמדרש (תנחומא, פר' חוקת, ח) שאמר הקב"ה למשה רבינו ע"ה כל הפרות נקראות על שמך, וצ"ב הענין בזה.

במדרש (במדב"ר יט, ב) בקש שלמה לידע סודה של פרה אדומה, אמר אמרתי אחכמה והיא

זהו שאמר הכתוב, **ושמרתם מצותי**, זו המשנה, והיינו שתלמדו את פסוקי ועניני המצוות וההלכות, ובכח זה תזכו **ועשיתם אותם**, שתוכלו לבוא לידי מעשה בזכות הזכרת הפסוק שנאמר בו המצוה, ע"כ תוד"ק כ"ק מרן אאדמו"ר זי"ע.

על פי האמור יל"פ מקרא קודש דריש פרשתן, דהנה הפרה אדומה כשירה רק אם לא עלה עליה עול, ואין בה כלל שערות שחורות, כי ב' שערות שחורות אפ"י בתוך גומא פוסלין בה (ראה פרה פ"ב מ"ה), ועבודה קשה היתה למצוא פרה כשירה כראוי שהוא דבר שכמעט אינו מצוי כלל, על כן נתנה התורה עצה שיוכלו לקיים מצות הפרה על ידי שיעסקו ויהגו בדיני הפרה אדומה לברר הלכתה באר היטב, ואז בכח לימוד מצוותה תעמוד להם זכות התורה ויהא השי"ת בעזרם שימצאו פרה אדומה כשרה כדת וכהלכה, וי"ל דזה שאמרה תורה זאת חוקת התורה אשר צוה ה' **לאמור** שנצטוו שתחלה יעסקו וילמדו מצות הפרה לדעת הלכותיה ולרדת חקר נתיבותיה, ועל ידי שיעסקו בתורת הפרה אדומה, תועיל זכות התורה עד אשר ויקחו אליך פרה אדומה, רצ"ל ששוב ימצאו ויבא לידם הפרה אדומה, כי בכח התורה שלמדו יזמין להם הקב"ה פרה כשירה וראויה, וזה שכפל אומרו ב"פ לאמר, לרמוז על הענין זה שיאמרו וילמדו הלכות המצוה ועל ידי כן יזכו לקיים המצוה בפועל ממש ככל משפטו וחוקתו.

**- כשזוכה האדם מזמינים לו מן השמים
הצטרפויותיו ללא כל חשש איסור -**

והנה בייטב לב (פר' בא) האריך לבאר ברמז הפסוק (שמות יב, ג-ה) ויקחו להם איש שה לבית אבות שה לבית ואם ימעט הבית מהיות משה ולקח הוא ושכנו וגו'. בהקדם לפרש מה שנאמר בפרשת העקידה (בראשית כב, ז-ח) ויאמר הנה האש והעצים ואיה השה לעולה ויאמר אברהם אלוקים יראה לו השה לעולה בני, וברש"י כלומר יראה ויבחר לו השה ואם אין שה לעולה בני. ובהמשך וירא והנה איל אחר נאחז בסבך בקרניו, וברש"י מוכן היה לכך מששת ימי בראשית, נאחז בסבך בקרניו שהיה רץ אצל אברהם כו'.

ותו"ד דהנה יש לבאר היאך לקח אברהם אבינו את האיל לעולה והיאך לא חשש שמא

מעפר שריפת החטאת, הוי כל בן נכר לא יאכל בו, ע"כ, וצ"ב.

וכל כולו אומר דורשינו, ראשית יש לבאר מה שאמר 'אי אתה יודע איזה חוקה גדולה מזו', דלכאוו' מה נפק"מ לנו מה חשוב יותר, אם מצוה זו גדולה מחברתה או להיפך, דמה שייך כלל חשיבות במצוות של תורה, והא שגו חז"ל בלשון המשנה (אבות ב, א) הוי זהיר במצוה קלה כבחמורה. ועוד שבפשטות מצות הפסח חשובה יותר, כי היא מצות עשה שיש בה כרת, ואילו עצם טהרת הפרה הוא רק מצות עשה, כי רק על טומאת מקדש וקדשיו נתחייבו כרת, ולא על עצם הטומאה, ואילו קרבן פסח עצם חיובה כשמבטל מעשותה הוא מתחייב בכרת.

**- קודם עשיית המצוה יש להגות בהלכות ודיני
קיומה כראוי -**

נקדים מ"ש כ"ק מרן אאדמו"ר זי"ע (חורש"י פר' אמור תשמ"א) לבאר מאמר הכתוב (כב, לא-לג) **ושמרתם מצותי ועשיתם אותם אני ה' וגו**, וברש"י, **ושמרתם זו המשנה, ועשיתם זה המעשה** (ספרא, פר' אמור, פרק טו), על פי המובא בספה"ק (ראה צעטיל קטן, אות ו) שהאיש אשר יצרו תוקפו לדבר עבירה ואין בכוחו להתגבר עליו, יאמר את הפסוק האמור בתורה אודות איסור זה, וינצל. כגון אדם שתעלה במחשבתו ח"ו מחשבה זרה, יאמר בכל לבו את הפסוק (במדבר טו, לט) ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם אשר אתם זונים אחריהם למען תזכרו ועשיתם את כל מצותי וגו', וכשיאמר כן במחשבה נכונה תעבור המחשבה הרעה מלבו. וכן האיש אשר יתעוררו בלבו ספיקות באמונה רח"ל, יחזור בפיו על הפסוקים (שמות כ, ג-ג) אנכי ה' אלקיך וגו' לא יהיה לך אלהים אחרים על פני, וכשיאמר כן בהתלהבות ובאמת יסורו הספיקות מלבו.

מטעם זה אומרים לפני קיום כל מצוה, הנני מוכן ומזומן לקיים מצות עשה וכו' כמו שכתוב בתורה, ואומרים הפסוק שנזכר בו מצוה זו, לפי שמסגולת הזכרת הפסוק הנאמר בתורה לחזק באדם את כח הקדושה, שהשי"ת יהא בעזרו שיהיה בכוחו לקיים המצוה. זהו שאמרו (קידושין דף מ' ע"ב) תלמוד גדול שמביא לידי מעשה, שעל ידי שלומד את דיני המצוה יש בכח תלמודו זה להביאו לידי מעשה.

(בראשית כז, ג) וצא השדה וצודה לי ציד, היה לקרבן פסח וכפרש"י (שם, ט) וקח לי משלי שני גדיי עזים, אחד הקריב לפסח והאחד עשה מטעמים, ובמדרש ואחד לחגיגה. אלא דהרי אריכא למיחש שלא יהיה בכלל נעבד שהרי הכנעני אז בארץ, לכך א"ל וצא השדה וצודה לי, פרש"י מן ההפקר ולא מהגזל, ופירש הגור אריה (שם, ג) אע"ג שהיה בעיניו בחזקת כשרות אעפ"כ הוצרך להזהירו שלא יצוד סמוך לעיר, כהא דתנן (ב"ב דף כ"ג ע"א) מרחיקין מן העיר כו', עיי"ש. אלא אמר לו שילך למקום הפקר כמדבר, ושם אין בני אדם מצוין, ובאופן זה ליכא חשש נעבד.

ואמנם בראותו כי יעקב בא מהרה עם המטעמים ואמר לו (שם, ט) קום נא שבה ואכלה מצידי, היה סבר שצד ממקום קרוב, ויש בו חשש נעבד וחשש גזל, וזה ששאל אותו ויאמר לו מה זה מהרת למצוא בני, הא כיון שנעשה במהירות על כרחך ממקום קרוב הוא, ויש בו חשש נעבד ופסול לקרבן או חשש גזל. והשיב לו יעקב כי הקרה ה' אלקיך לפני, מזה נדע כי הוא כשר לקרבן ואין בו חשש נעבד. לכך אמר לו אם לקרבנך המציא לך הקב"ה שנאמר והנה איל כו', שמזה ידע אברהם שאין בו חשש נעבד, למאכלך על אחת כמה וכמה, רצ"ל שכאן תרתי למעליותא, שהוא קרבן וגם הוא למאכלך, פסח וחגיגה קרבנות הנאכלין, וכבר כתבו התוס' בחולין (דף ה' ע"ב ד"ה צדיקים) דצדיקים אין הקב"ה מביא תקלה על ידם במידי דאכילה דוקא, עיי"ש, וא"כ אי לקרבן עולה שאינו נאכל הבין אברהם ממה שהזמין לך הקב"ה שהוא כשר לקרבן, כש"כ לקרבן הנאכל בוודאי לא יבוא תקלה לידך, ולא נעבד וגם אין בו חשש גזל.

והנה גם בפסח מצרים עוררו המפול' האיך הקריבו שה לפסח ממה שלקחו מהשוק, הא מצרים עובדי עבודה זרה של צאן היה, והיה להם לחשוש על איסור נעבד, ואפילו על אותן שהקריבו משלהם שמא נעבד לאנשי מצרים בלתי ידיעתם. לא מבעיא להרמב"ם שכתב להדיא (פרק ד' מהלכות איסורי מזבח ה"ז) הנעבד בין שעבד שלו בין של חבירו אסור לגבוה, ופירש הכס"מ (שם פ"ה ה"ו) דאע"ג דאין אדם אוסר דבר שאינו שלו (פסחים דף צ' ע"א), היינו להדיוט, אבל

נעבד הוא ופסול לקרב, דהרי אי' (ע"ז דף מ"ו ע"ב) כל מקום שאתה מוצא הר גבוה וגבעה נשאה בידוע שעבדו שם עבודה זרה, ועל כרחך צריך לומר או מכח שראה שהוא אחר, וכפיל' המפול' (אלשיך בראשית כב, יג) שאיננו באיכות זה העולם כלל, שהרי נברא מששת ימי בראשית (אבות פ"ה מ"ו), ומסתמא שמרו השי"ת לבל יהא נעבד כי לכך הוכן מאז. או ממה שהיה רץ אחריו, מזה עצמו הבין שמוכן להקרבה, לכך רץ כדי להקריבו, וכדמצינו (במדב"ר כג, ט) בפרו של אליהו שרץ אליו להקריבו.

וכע"ז פירש הישמח משה זי"ע (פר' וישלח, ד"ה ויקח) על הפסוק (שם לב, יד) ויקח מן הבא בידו מנחה לעשו, כי היה מסופק אם להמנע מלשלוח או ישלח, ואת מי ישלח מהבהמות, ועל כן וילן שם, שמא יבא לו ידיעה אלקית. וכאשר לא בא לידו ידיעה, על כן בחר בזה שיקח מהבא בידו מעצמו, ואיזה שבא מעצמו, מזה ידע כי מאת אלקים הוא, עיי"ש.

וי"ל דזה היתה שאלת יצחק, ואיה השה שיהא ראוי לעולה, הא כיון שלא לקח מביתו יש חשש נעבד ופסול לגבוה. על זה השיב לו אברהם אלוקים יראה לו השה, רצ"ל השה שהוא לו לבדו, ולא נעבד לזולתו, שהוא ראוי לעולה. וזה שפרש"י יראה ויבחר לו השה, פירוש אותו השה שלא נעבד, וזה צריך שיבחר אותו ה'. וידע זה אברהם ממה שיזמין לו השי"ת שה הוא ודאי מוכן להקרבה, ואם אין שה, אז לעולה בני. וז"ש וישא אברהם את עיניו וירא והנה איל אחר, ושמא תאמר הא יש חשש נעבד, ע"ז פרש"י מוכן היה לכך מששת ימי בראשית, ושמרו השי"ת שלא יהיה נעבד, והוכיח כן ממה שראה שרץ אחר אברהם להקריבו, מזה הבין שמוכן היה לכך ולא נעבד.

על דרך זה יל"פ מה שנאמר בפרשת ברכת יצחק ליעקב (בראשית כז, כ) מה זה מהרת למצוא בני ויאמר כי הקרה ה' אלקיך לפני, ובמדרש (ב"ר סה, יט) אם לקרבנך המציא לך הקב"ה, דכתיב וישא וגו' וירא והנה איל אחר וגו', למאכלך על אחת כמה וכמה. והוא תמוה, מה קל וחומר הוא, הלא ודאי לקרבן צריך סיוע וסעד טפי ממאכל גופני (וראה בזה ביפה תואר ב"ר סה, טו; ובנזר הקודש שם ד"ה אס). ולהאמור יל"פ דהנה מ"ש יצחק

האדם שיעלהו ויקריבהו לפני השי"ת לריח ניחוח אשה לה'.

- כל אחד מיסודות הבריאה חפץ להתעלות לדרגה גבוה יותר -

ואפשר להוסיף עוד לרמז במאמר הנ"ל שאמר יעקב ליצחק אם לקרבנך המציא לך הקב"ה, למאכלך על אחת כמה וכמה, עפ"י מש"כ הפנים יפות (בספרו המקנה עמ"ס קידושין) לפרש אמז"ל בשלהי קידושין (דף פ"ב ע"א) רבי שמעון בן אלעזר אומר ראית מימיך חיה ועוף שיש להם אמנות והן מתפרנסין שלא בצער, והלא לא נבראו אלא לשמשני, ואני נבראתי לשמש את קוני, אינו דין שאתפרנס שלא בצער, אלא שהרעותי את מעשי וקפחתי את פרנסתי.

דהענין הוא, כי העולם מורכב מד' יסודות, דומם צומח חי מדבר, אשר מקורם הוא מיסודות אש מים רוח ועפר, שמהם נברא העולם, אשר הם משתלשים משורש עליון של ד' אותיות שם הוי"ה ב"ה (ראה ב"שער הקדושה" חלק ג, שער א). ומטבע בריאתם שיהיו כל יסוד משתוקק להתעלות למדרגה גבוהה יותר, וע"כ האדמה שהיא דומם נותנת כוחה לגדל צמחים, והצמחים זנין ומפרנסים את בעלי החיים, כי עי"ז כל אחד מתעלה יותר, ותכלית הכל הוא שיהא האדם אוכל את הבעל חי בכוונה ראויה ועל ידי כך יתקנו לגמרי כל ניצוצי הקדושה.

בכך יובן מה ששמעתי מכ"ק מרן אאדמו"ר זצלה"ה שסיפר על הרה"ק בעל 'רזא מהימנא' זי"ע שהיה שוחט בזאראוויץ, בזמנו של הגה"ק הנודע ביהודה זי"ע. ואנשי עירו באו להתלונן עליו לפני הנודע ביהודה שהיה רב באלו הגלילות, שבכל פעם שהוא בא לבית אחד מאנשי העיר לשחוט בורחים כל שאר העופות מכלובם ומתקרבים אליו, וכן בכל פעם שעובר ברחוב רצים כל העופות אליו והולכים אחריו וקשה להם הדבר. ודימו לומר כי הוא עושה מעשה כישופים. והורה להם הנודע ביהודה להביא אליו את השו"ב, כי חפץ לראות את החלף בו הוא משתמש לשחוט, לאחר שבדק את סכין השחיטה ותהה על קנקנו וראה גודל מעלתו תיכף אמר כי ראוי הוא לאותו איצטלא ואין כל בית מיחוש להשתמש משחיטתו, וכי ח"ו אין בזה

לגבוה פסול. אלא אפילו להראב"ד דבלא מעשה לא אסר שאינו שלו, הכא מודה דפסול, חדא כיון שהיו עבדים לפרעה ולמצרים, ומה שקנה עבד קנה רבו (שם דף פ"ח ע"ב), ושל המצרים היו הם ומקניהם. ותו, כיון דהללו עבדו והללו עבדו (זוה"ק פר' תרומה, דף ק"ע ע"ב), א"כ גלו דעתיהו דניחא להו, וכדאיתא בגמרא (ע"ז דף נ"ג ע"ב) לענין אשירה כיון דפלחו לעגלא גלי דעתיהו דניחא להו, עיי"ש, א"כ הוא הדין הכא, ועיי"ש מה שדן במש"כ הפנים יפות בענין זה.

וי"ל שהיה להם לישראל סימן מובהק לדעת איזה בהמה כשרה לקרבן, ועפ"י מש"כ בבאר מים חיים לפרש הפסוק (שמות י, כה-כו) וגם מקננו ילך עמנו וגו', כי נודע בפרו של אליהו שהיה נמשך אחריו והולך מעצמו כדי להקריבו, והפר שעלה לשם הבעל לא יכלו להזיזו, כמ"ש (איוב לה, יא) מלפנו מבהמות ארץ (עיי' ילקוט מלכים, רמז רי"ד). ולכן אמר משה, שתראה נס ופלא שגם מקננו ילך עמנו מעצמם, כי לא נצטרך לקחתם בחזקה, ועי"ז נדע, כי ממנו נקח לעבוד את ה', לכן ילכו מעצמן כי יתאוו שיקריבו אותן, עיי"ש.

כענין הזה היה גם בעת שהלכו בני"י לקחת הצאן לקרבן פסח שכאשר היו הבהמות בשדה או בדיר איזה מהם שלא נעבד והיה ראוי לקרבן בא ורץ מעצמו אל בתי בני"י, וכן מי שלא היה לו משלו והלך לשוק לקנות מן הצאן, אותם בהמות שהיה ראויים לקרבן היו רצים מעצמם אחר איש ישראל, כמו שהיה בפרו של אליהו, ומזה ידע והתבונן כל אחד ואחד איזה מהם ראוי לקרבן ולא נעבד ומהם לקחו, ופשוט הדבר דזה היה רק אחר שכבר משכו ידיהם מעבודה זרה, דכל זמן שהיו עדיין עו"ז לא היה רץ אחריהם פן יקחום לע"ז כמו בפר שהיה לשם הבעל. לכן אמר להם משה, תחלה משכו ידיכם מעבודה זרה, אחר כך וקחו לכם צאן, שאז יהא להם הסימן ממה שימשך וירוץ אחריכם כאמור. ואין ענין זה מן התימה, כי מעשה אבות ירשו בנים וכמו שהיה האיל רץ אחר אברהם, שמזה ידע שראוי לקרבן, כמו"כ מי שהזמין קרבן להאבות הזמין קרבן הראוי להבנים. עיי"ש שהאריך עוד בזה בדברים נחמדים. ועכ"פ נמצינו למדין דהבהמה הראוי לקרבן מזמנו הקב"ה שמעצמו יבוא לידי

וכיון שרואה שאינו כן, אלא הוא מתפרנס בצער, על כרחך, הסיבה היא מאחר והריעותי את מעשי, דכיון שאין האדם אוכל כראוי וללא כוונה, אזי לא זאת בלבד שאינו גורם עליה ותיקון למאכלים, הריהו הוא עוד מגרע ומזיק להם, ועל כן המה מתרחקים ממני כמטחוי קשת ודין גרמא אשר וקפחתי את פרנסתי, שאינו זוכה לפרנסה בריוח ושלא בצער. עכתוד"ק של ההפלאה זי"ע בקצת תוספת ביאור.

- ביאור מאמרי חז"ל ומקראי קודש דפרשתן ע"ד האמור -

על זה רמזו חז"ל במדרש דחוקת הפסח וחוקת הפרה דומין הם, וכנ"ל מהפנים יפות, דכמו בחוקת הפסח שאותן בהמות שהיו ראויות וכשרות לקרבן פסח באו מעצמן לידי בני ישראל ולכן יכלו בני ישראל במצרים לשחוט את זבח הפסח ולא היו צריכים לחשוש משום נעבד כנ"ל, כמו כן בחוקת הפרה, לא יחששו מאין יקחו ואיפא ימצאו פרה כשרה כדת וכדין, הרי כמעט שאינו קיים כדבר הזה, על זה אמה"כ שכאשר ילמדו ויהגו בה או אז יזמין אותה הקב"ה לידם ומאליו תבא ותזדמן להם.

והנה בספה"ק רמזו בדברי הכתוב 'חוקת התורה', דחוק הוא לישני דמזוני (ביצה דף ט"ז ע"א), וי"ל דהתורה"ק מרמז בכך שגם פרנסתו ומזונותיו של האדם תלויים הם בעסק התורה, כי כשם שזכות עמל התורה ימשיך על בני"י שיוכלו לקיים המצוה בפועל ומעצמו יבוא לידם הפרה האדומה הראויה לכך כאמור, כמו כן כאשר יעסוק האדם בתורה יזמין לו הקב"ה כל הצטרכותו, שמעצמם יגיעו אליו כדי שיחיה נפשו בהם, וכלשון (סוף שמיטה ויובל) ולא שבט לוי בלבד, אלא כל איש ואיש מכל באי העולם אשר נדבה רוחו אותו והבינו מדעו להבדל לעמוד לפני ה' לשרתו ולעובדו לדעה את ה' והולך ישר כמו שעשהו האלקים, ופרק מעל צוארו עול החשבונות הרבים אשר בקשו בני האדם, הרי זה נתקדש קדש קדשים ויהיה ה' חלקו ונחלתו לעולם ולעולמי עולמים ויזכה לו בעוה"ז דבר המספיק לו כמו שזכה לכהנים ללוים וכו', וכז מחמת שכל ניה"ק ישתוקקו להגיע לידי העוסק בתורה שעל ידו יתעלו לשורשם.

וזו שאמרו בהמשך המדרש ואי אתה יודע

שום כישוף ח"ו. והענין פשוט כי מחמת גודל צדקותו ופרישותו זכה כי כל העופות שבתוכם היו ניצוצות קדושים הזקוקים לתיקון מיד נמשכים אחריו כי ידעו שבשחיטתו באים הם לידי תיקונם.

וכן הוה עובדא אצל רביה"ק מצאנו מרן הדברי חיים זי"ע שפעם כאשר הביאו לפניו דג לאקס לכבוד שב"ק, נענה ואמר שהדג הזה שט' ד' מאות פרסאות לבוא אצלנו לכבוד שבת קודש.

ואלו באו ללמד על הכלל ולסבר את האוזן להבין ענין האמור, כי הצדיק אשר זיכך נפשו, הרי הוא מעלה ומתקן את כל ניצוצי הקדושה הטמונים ביסודות הטבע, והיינו שעל ידי השחיטה ששוחט את הבהמות והעופות, או על ידי מאכל הצדיק מאותו המאכל, הריהו מתקנם ומעלם למקור שורשם, וכיון שכן מטבע שהוטבעו בהם הרי הם באים אליו כדי שיעלה אותם ויביאם אל תיקונם, כי מאחר שכל אחת מיסודות הבריאה חפיצה ומשתוקקת לעלות ממדריגתה גבוה יותר ויותר, ממילא אותו המאכל מתאווה לבא לאותם בני אדם הצדיקים כדי שיאכלום כנ"ל.

וזש"א רבי שמעון בן אלעזר ראית מימיך חיה ועוף שיש להם אמנות והן מתפרנסין שלא בצער - כלומר דהסיבה שלבהמות ולעופות יש פרנסה שלא בצער, זה מפני שכל הדומם והצומח עושים ככל יכלתם להגיע אל פיהם, כדי שעל ידי כך יתעלו למדרגה גבוהה יותר, ואם כן והלא לא נבראו אלא לשמשני, ואני נבראתי לשמש את קוני, אינו דין שאתפרנס שלא בצער, דהאדם שעובד את השי"ת היה ודאי מן הדין שיתפרנס שלא בצער, כי כל הדומם, הצומח והחי, היו אמורים לרוץ אליו ולהשתדל להגיע לידו כדי שיתקנם. כי כאמור האדם נברא לשמש את קונו ולעובדו בלבב שלם, ואם אכן עושה כך, אזי בדין הוא שיתפרנס שלא בצער, וכל הבעלי חיים והצומח ממילא יזמינו עצמם לפניו כי חפצים הם לעלות ועולים על שולחנו כדי לבוא לתוך פיו, שעל זאת המה משתוקקים מתוך צפיה והמתנה מרובה מתי כבר יגיע לתיקונם. ומטעם זה, אותו הצדיק והירא שמים אין זקוק לעמול הרבה לפרנסה, כי המה מזדמנים לפניו בניקל.

שיעלהו מעלה הרי הוא מקלקלו ומחסרו להורידו ממדרגתו שהיה עד עתה. זה שאמר שלמה המלך החכם מכל אדם אמרתי אחכמה רצ"ל על ידי שיחכימו בתורה להגות בה וללמדה לשמה, בכך תמצא להם הפרה אדומה גם כאשר והוא רחוקה ממני, שאפי' מקצה תבל תתגלגל הפרה לידם כדי שיוכלו לקיים מצוותה כראוי, כי ברצות ה' דרכי איש הרבה שלוחים למקום להמציא להם שיוכלו לשמור ולעשות מצוות השם.

וגם רמז בזה על ענין העלאת ותיקון הניצוצות הק', כי ענין העלאת ניה"ק להוציא יקר מזולל הוא בחי' חכמה, כאמרנו 'אשר יצר את האדם בחכמה' (עי' זוה"ק ח"ב, דף רנ"ד ע"ב; עץ חיים שער ל"ט, פרק א'; וראה מאור ושמש, פר' מקץ, עה"פ ועתה יראה פרעה איש נבון וחכם; צמח ה' לצבי, פר' שלח, עה"פ כי חזק הוא), ולכן כאשר אמרתי אחכמה בטוח הננו שאתפרנס שלא בצער, כי המאכלים מעצמם יתאוו לבא אלי גם כאשר והוא רחוקה ממני, רצ"ל שלא אעשה כלום בעצמי וכמ"ש רבי שמעון זכה מלאכתו נעשית על ידי אחרים.

איזה חוקה גדולה מזו, והיינו כי בפסח למדנו הענין רק לגבי הקרבת הקרבן, ואילו כאן הוא חוקת התורה ולמדנו מזה לכל ענין כי על ידי שיעסוק האדם בתורה הקדו' ויעבוד את בוראו כראוי, או אז יזמין לו הקב"ה די פרנסתו ודי מחסורו אשר יחסר לו, כי הן הבהמות והן גידולי הארץ יתאוו לבוא אליו כדי שבאמצעותו יתרוממו ויתעלו למעלה גבוה יותר.

לכן הפרה היתה מטהר טמאים ומטמא טהורים, רצ"ל שכשהאדם אוכל כראוי ומעלה ניה"ק שבתוך המאכלים, בכך הוא זוכה לטהר טמאים, ובלא"ה לא רק שאינו מתקן להעלות את המאכלים אלא אדרבה מורידם ומפסידם, וזה על דרך שפי" הישמח משה, (פר' בראשית, עה"פ ויאמר אלקים תדשא) את מאה"כ (משלי יג, כה) צדיק אוכל לשובע נפשו ובטן רשעים תחסר, כי כאשר הצדיק אוכל לשובע נפשו, היינו שכוונתו להשביע את נפש האלקית, להוסיף חיל וכח לעבודת ה', הוא מתקן באכילתו את המאכלים להעלות אותם, אבל ובטן רשעים תחסר, דהרשע באכילתו הריהו מחסר ומזיק למאכל, ותחת

יום חמישי פר חוקת ב' דר"ח תמוז

לפני תפילת שחרית הניח מרן שליט"א תפילין להבחור הבר מצוה אברהם משה נחמיה נ"י בן הר"ר שמואל קרנבלוי מפעיה"ק (ח"ר יהודה שטרויבל ז"ל). בתפילת שחרית התפלל מרן שליט"א הלל לפני העמוד ועלה רביעי לתורה.

בשמחת השבע ברכות לנכד העסקן הוטיק הרה"ח ר' חיים גרשון לידר מירושלים, החתן מנחם מענדל נ"י בן לבנו הנדיב הרה"ח ר' שמואל יעקב מירושלים, ע"ב הרה"ח ר' מנחם פיליפ מפעיה"ק. אח"כ נסע מרן שליט"א למעון הקודש בקיסריה.

יום ראשון פר' בלק ד' תמוז

לפני תפילת שחרית הניח מרן שליט"א תפילין להבחור הבר מצוה יוסף נ"י בן הרה"ח ר' גדליה שלום ארנפלד מפעיה"ק (ב"ר חיים יעקב ז"ל, וחתן להבחל"ח הרה"ח ר' חיים אריה לוינשטיין מפעיה"ק), ולהבחור הבר מצוה יקותיאל יהודה נ"י בן הרה"ג ר' פלטיאל קליין ר"מ בישיבה"ק לצעירים שפע חיים בב"ב (ב"ר אברהם

בערב הגיע מרן שליט"א לסידור חופה וקידושין אצל החתן זאב נ"י בן הרה"ח ר' שמעיהו רייכמן מפעיה"ק (ב"ר אברהם בנימין מביתר, וח"ר משה הרשקוביץ מלונדון), ע"ב הרה"ח ר' שרגא ליפשיץ מפעיה"ק.

אחר תפילת ערבית הגיע מרן שליט"א להשתתף

ברון אשתיק יתא דברת התורה הזאת

ידידינו הנכבד ומאמנו עלת רב חנינאל ורבי חסדאל יקותיאל שבטורכין

מורת השמעון רייכמן ה"ח איתא בבבארא פארק

שהרינו תרומת קודש להדפסת מעיינות הקודש לקראת יומא דהילולא רבא לכתמוז

לזכות עולמי היתא צדיק יתא מרן אדמנת הגות קוזיע

ויהא רעואל שבזכות עזרת הנדיבות יתמשך עלינו עילוי עילוי שפע חיים טובים וארוכים

ברכתו והצלחתו וימלא את כל משאלות לבנו לטובתו ולברכתו לעלמא לעלמא עילמיא

הרה"ג ר' משה שווארץ שליט"א יו"ר מכון להוצאת ספרי האור החיים הק' את ספה"ק של בעל האור החיים הק' 'פרי תואר' ב' כרכים על שו"ע יו"ד הל' בשר בחלב ותערובות, שההודר באופן מרהיב ויפה עיניים, בתוספת אלפי הערות וציורים.

יום שלישי פר' בלק ו' תמוז

לפני תפילת שחרית הניח מרן שליט"א תפילין להבחור הבר מצוה חיים יהודה נ"י בן הר"ר פלטיאל קליין מבית שמש (בה"ר שלמה זאב מפעיה"ק).

בערב סידר מרן שליט"א חופה וקידושין אצל החתן החבר יקותיאל יהודה נ"י בן הרה"ח ר' מרדכי שלמה גבירץ מפעיה"ק, ע"ב הרב גבריאל שנק מנהל ת"ת דרכי אבות צאנז באלעד (ב"ר צבי מפעיה"ק, וחהג"ר אליעזר אסטרייכר מנהל ת"ת דרכי אבות בב"ב). אח"כ קיבל מרן שליט"א קהל, בין הנכנסים היה כ"ק האדמו"ר מנדבורנה פ"ת שליט"א לרגל שמחת נישואי בנו נ"י.

זכרון אבותינו

ליקוט קצר מעט מזעיר של שיחות קודש אצל כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק שליט"א בהעלאת זכרונות והנהגות, עובדות וסיפורי קודש, מאורחות חייו של כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק זי"ע

אב רחום לגלמודים ולשרידים

שערות ראשו ולבש הכיפה שוב לא הורידו מעל ראשו ונשאר כן כל הימים. מרן שליט"א: היתה זו מדרגה מיוחדת של מרן אדמו"ר זי"ע שידע להלך נגד רוחו של כל אחד ואחד, מתי להגיד ולמי להגיד ומה והיאך לומר ומתי לילך בדרכי נועם, וכך היה יכול לפעול אצל השרידים. הר"ש מייער: פעם נסעתי במטוס מארה"ב לארץ ישראל ביחד עם מרן זי"ע, וישבתי על ידו, ובאמצע הנסיעה כשמרן זי"ע היה עסוק בעניניו, ניגש אלי חילוני אחד ושאל אותי באידיש, בהצביעו על מרן זי"ע, האם זהו ... (ונקט בשמו של מרן זי"ע כפי שהיו מכנים אותו בצעירותו), והשבתי שכן. מיד הפסיק מרן זי"ע את ענינו, ועוד טרם הציג הלה את עצמו מי הוא, שאל אותי מרן זי"ע אם זהו בנו של ר' משה מרודניק, וענה שכן. החל מרן זי"ע לחקור אותו מי נשאר מכל משפחתו ומכריהם וכו', וזאת על אף שהצהיר שהוא חילוני ואינו שומר תומ"צ, ומרן זי"ע לא התייחס לזה כלל, ונתן לו הכתובת שהוא דר בנתניה ומס' טלפון, וביקש שירשום המספר ובכל ענין שירצה יוכל לפנות אליו. אח"כ אמר לי מרן זי"ע שעשה זאת כהכרת הטוב, כי אביו ר' משה היה הקצב ברודניק, וכיון שהעניות בבית אמו הרבנית מרודניק ע"ה באלמנותה היתה גדולה מאד, היה דרכו של ר' משה להביא לה

יצחק צבי ממאשנעסטער, וח"ר חיים מאיר לאנגסאם יו"ר מוסדוה"ק בב"ב וירושלים).

בערב נכנס מרן חזרה לקרייתינו הק' וסידר חופה וקידושין אצל החתן ישראל אפרים נ"י בן הרה"ג ר' משה יצחק טויב שליט"א אב"ד בנימינה ירושלים, ע"ב הרה"ח ר' נתנאל שנטג מפעיה"ק. אח"כ קיבל מרן שליט"א קהל מבעלי השמחות בשבוע הבעל"ט.

יום שני פר' בלק ה' תמוז

אחר תפילת שחרית נערך שמחת הברית לבן הר"ר חיים שמואל צבי לוינשטיין מפעיה"ק (ב"ר יששכר דוב מפעיה"ק).

בערב סידר מרן שליט"א, חופה וקידושין אצל החתן מורנו ברוך שמעון נ"י בן הר"ר שלמה וקסמן מביתר (ב"ר שמחה דוד מפעיה"ק), ע"ב הרה"ח ר' יהודה ליב למברגר מפעיה"ק.

בערב קיבל מרן שליט"א קהל, בין הנכנסים היה

הרה"ח ר' שלמה מייער: שמעתי בעצמי מבעל המעשה, שהוא כיום יהודי נגיד ונכבד בארה"ב, שלאחר המלחמה ירד מדרך הישרה כמו רבים וטובים שבמצוקת העתים נפלו לגמרי רח"ל, והוא היה מגודל שער מאד ומגולה ראש, ופעם נזדמן לו להיות בפערנוואלד בעצם יום הפורים (תש"ו), וראה שם איזה התאספות של יהודים לכבוד היום, ונכנס שם במראהו ומלבושיו הפרוצים, בכדי לראות מעשיהם. היה זה בית מדרשו של מרן זי"ע שאחז בדיוק קודם קריאת המגילה, וכשהבחין בו מרן זי"ע קרא לו ושאל אותו מהיכן הגיע ומה מעשיו כאן, וענה שבא ממקום מסוים לפגוש כאן כמה חברים. החל מרן זי"ע לשכנע אותו בדברים רכים: הנה נא תראה שכאן אין נוהגים לילך מגודל שער כמותך ועם בלורית וכו', ואם תסתובב כאן כך בין החברים הרי תהיה ללעג בעיני כל רואיך ויחשבו שלבטח התחפשת לכבוד פורים... שמע נא עצתי, הרי שערות בין כה חוזרים וצומחים, אם כן עתה בוא ונגלח את שערך ואח"כ כשתרצה לחזור למקומך תחזור לגדלם כאוות נפשך, ואכן הלה הסכים לדבריו, ותיכף נכנס עם מרן זי"ע לחדר צדדי - עוד קודם קריאת המגילה - וצוה מרן לגלחו כראוי ולהשאיר לו פיאות, והלביש לו כיפה וציצית וכו'. וסיפר לי הנ"ל, שמאותה שעה כיון שכבר גילח

מדי יום ביומו מצרכים ומאכלים וכו' להחיות נפשה ונפשות ביתה.

באותו נסיעה ניגש למרן זי"ע איזה רב מודרני, והציג עצמו לפני מרן זי"ע, ואמר שהוא מתפלא על כך שמרן זי"ע לא הכירו ולא זכרו בעצמו בהכרת פניו, ואילו הוא הכיר מיד את מרן זי"ע, שכן הכירו שניהם זה את זה קודם המלחמה. השיב לו מרן זי"ע: איך תוכל להשוות בינינו, אני נשארתי באותו תואר פנים, אלא שבמקום שערות שחורות הלבין זקני, אבל אתה הרי אז היה לך הדרת פנים וזקן מגודל, וכעת השחתת הכל, והיאך אוכל להכירך...

וראיתי אז בעיני היאך שמהלך נגד כל אחד לפי ענינו, לזה בחריפות ולזה לא התייחס כלל למצב יהדותו.

גאב"ד קרית הבעש"ט: שמעתי מאחד מאנ"ש ז"ל שהיה איש יקר מאד, וסיפר לי על עצמו שבאותם שנים הראשונות בויליאמסבורג מיד אחר המלחמה היה דבר רגיל שהיימישע יודן קראו בעיתונים שאינם כ"כ חרדים (והעיתונים דאז בוודאי לא היו גרועים כמו היום), וסיפר לי שפעם ישב בפוליש של ביהמ"ד 'בית ברוך' בויליאמסבורג במוצ"ש בשעה מאוחרת וקרא בעיתון מהסוג הזה, ובאמצע נכנס מרן זי"ע לביהמ"ד וראה איך שקורא העיתון אבל לא אמר לו מאומה, ורק בשבוע הבא בליל שב"ק כאשר במקרה כיבד הגבאי את הנ"ל שיגיש לפני התיבה לקבלת שבת, אז הפטיר מרן זי"ע להגבאי, וכי לא מצאת את מי לשלוח לפני העמוד רק אותו... וסיפר לי הנ"ל שהוא בעצמו כששמע זאת פשט הטלית ומיד הלך מהעמוד...

מרן שליט"א: לא עלה בדעתו להיעלב אלא קיבל תוכחתו בכל לבו... הוא אכן היה דבוק בכל נימי נפשו במרן אאדמו"ר זי"ע, והוא היה כל חיותו.

הר"ש מייער: יהודי נכבד בארה"ב סיפר לי, שלפני המלחמה היה מאורס, ולאחר שנות הזעם והשחרור חזר לעירו והחל לעשות עסקים והצלח. לאחר תקופה נודע לו שבאחד המחנות שוהה אחותה של כלתו, והחליט לנסוע לשם ולברר מה עלה בגורל אחותה הכלה, וכשהגיע לשם נתברר לו שכלתו נהרגה עק"ה, ומיד הציעו לאחות שאולי ישתדכו ביניהם כי גם היא היתה מאורסת מקודם המלחמה וגם חתנה נהרג עק"ה, והלכו לשאול את כ"ק מרן זי"ע לשמוע חו"ד.

והלה שכאמור הצליח בעסקים וכו' הלך בלבוש מודרני וכו', וכשבאו אל מרן זי"ע לשאול דעתו אמר שאינו מסכים לזה בשום אופן, באמרו, הלא הבנות כאן הם כמו בנותי והיאך אתן יד שתינשא לאחד כזה... התנצל הלה והחל לספר שהוא הדואג לכל היהודים שנמצאים בעירו והוא אחראי עליהם וכו'. השיב לו מרן זי"ע, טוב ויפה הדבר, אבל מי ידאג ומי יהיה אחראי עליך... וכך דנו בדברים עד שלא נותר לו ברירה והבטיח לשנות דרכיו, ופשט מלבושיו והלבישו מרן זי"ע חליפה וכובע וכו', וכך התקרבו יותר ויותר עד שהקים עמה בית יהודי כשר לתפארת.

עוד על פעולותיו של כ"ק מרן זי"ע לאחר המלחמה

שמעתי מפי בעל העובדא. היה זה כאשר הייתי פעם במקום נופש, ותוך הדברים הזכרתי את כ"ק מרן זי"ע, ונכח שם יהודי חילוני והחל להוכיח אותי היאך אני יכול להזכיר את שמו של ה'קלויזנבורגער רב' בכזה פשטות ובלי כובע... ושאלתי אותו ומנין אתה מכירו, וענה לי הלה: אני הייתי בעל מכולת במחנות העקורים על אדמת גרמניה לאחר השחרור, במקום סמוך למקום שהותו של מרן זי"ע, ופעם נכנס אלי יהודי באשמורת הבוקר והציג עצמו כמי שיש לו היכולת להביא אלי בכל יום ככרות לחם ממאפיה מסוימת, וביקש שמהיום והלאה אתחיל לקבל הלחם ממנו. לשאלתי מה לו ולככרות אלו, השיב לי שהרי אתה מוכר כאן לחם שאינו כשר ועל ידי זה נכשלים הרבה יהודים מהסביבה שקונים ממך, על כן ברצוני לספק לך לחם כשר לתועלת יהודי הסביבה.

המשיך הנ"ל לספר: אני הבנתי שאני יכול להרוויח כאן כסף רב, ואמרתי שאני מסכים לקבל הלחם ממנו אבל בב' תנאים, א' שיהיה זה חינוס אין כסף ולא אשלם עבור זה כלום, ב, שיביא את הלחם בכל יום באשמורת בדיוק בשעה חמש לפנות בוקר, לפי שיש המשכימים לעבודה והוא חייב לספק להם לחם בשעה מוקדמת. הלה קיבל את הדברים, ומאז אותו יום הביא לי הוא בעצמו מדי יום ביומו ככרות לחם למכירה, בדיוק בשעה חמש לפנות בוקר... והפטיר היהודי הנ"ל: אותו יהודי היה הקלויזנבורגער רב, ואתה רוצה להזכיר שמו בכזה פשטות...

גאב"ד קרית הבעש"ט: הרה"ח ר' יהושע וייצנבלום ע"ה היה מספר על מרת הלברשטאם ע"ה (בת הרה"צ רבי דוד הלברשטאם מקשאנוב) שניהלה מוסדותיו של מרן זי"ע 'שארית הפליטה' לבנות הניצולות במחנות העקורים לאחר השואה, שבכל פעם היה מרן זי"ע שואלה מי היא, ופעם התאוננה על כך בעיני הגבאי על שבכל פעם היא צריכה שוב להציג עצמה, והגבאי חזר וסיפר זאת למרן זי"ע. אמר על כך מרן זי"ע לא די שאני צריך לדבר עמה, היא רוצה שאכיר אותה, ותאמין לי שגם עשר שנים אחר חתונתי לא הייתי מכיר את הרבנית ברחוב...

הר"ש מייער: אני זוכר כמה פעמים שמרן זי"ע היה בביה"ח, שלפעמים נכנס אחות ונתנה הוראות וכדו', ומרן זי"ע לא ראה ולא שמע כלום, ואפי' אם היתה בסמיכות היה שואל מה אמר...

גאב"ד קרית הבעש"ט: הגרי"ש אונגר זצ"ל גאב"ד חוג חת"ס סיפר על כ"ק הגה"צ בעל ויחי יוסף מפאפא ותלמידיו בני ישיבתו, שברחו מהארצות הקומוניסטיות והגיעו יומיים לפני ראש השנה למחנה העקורים בפערנוואלד, והיו הוא ותלמידיו נתונים במצוקה גדולה, בצרה ובשביה, כי נתפסו ונעצרו ונכלאו על ידי השוטרים ואנשי שלטונות הכיבוש, שכבר בתחילה בעלילה באו עליהם בתואנה שאין מצויים ברשותם האישורים והרשיונות הנדרשים. כשהגיע שמע מאסרם לאזני מרן זי"ע, שינס מותניו

ליד משרדי האונרר"א, ושליח מיוחד מטעמו נכנס פנימה להודיע על חפצו ובקשתו להיפגש לשיחה עם הממונים בענין חשוב ביותר. מכיון ששמו של מרן זי"ע הלך לפניו והיה ידוע גם לראשי האונרר"א, יצא אליו החוצה המנהל הראשי בכבודו ובעצמו כדי למנוע ממנו טירחה, ובעוד מרן זי"ע יושב בטקסי שוחח עם המנהל שיחה עירנית, ובמהלך השיחה הגיע איכשהו לנושא "הרב מפאפא" ושיבתו, ואיש שיחו אשר הקשיב לכל מלה היוצאת מפיו בדרך ארץ ובהתענינות מרובה השתכנע מהרה כי זוהי בשבילו "חובת כבוד" וזכות גדולה אם יתגייס לעזרת רב מומלץ זה, ואם יעמיד לרשות הישיבה דפאפא בנין מתאים וכל הצרכים הדרושים לפתיחתה. הוא הבטיח לעשות הכל כפי שנתבקש, ואף קיים זאת למעשה. ובזה תמה שיחתו עם מרן זי"ע שלא יצא כלל מן המכוננית וחזר בה מיד אל מקומו בפערנוואלד (הובא באריכות בגליון 'צאנז' (גליון ת"ח) בשיחה עם הגה"צ גאב"ד חוג חת"ס זצ"ל).

[מתוך שיחות קודש, שבת פרשת חקת תשע"ב]

השפעת הצדיקים לטובה

הדליק חברו קלטת משיעור חורש"י של כ"ק מרן זי"ע, ובדרשה זו הרחיב מרן זי"ע בתוכחות מוסר שאל יחשוב אדם שאם כבר יצא לגמרי לתרבות רעה והוא מחלל שבת וכדו', הרי שכבר לא יתן דין וחשבון על העבירות הקטנות, שהרי בין כה הוא כבר מחלל שבת או אינו מאמין וכדו' ובכלל מאתיים מנה, אלא שעל הכל יתן דין וחשבון, מקטן ועד גדול, ואחר שיקבל עונשו על העבירות החמורות יחזור ויתן דין וחשבון על העבירות הקלות, וכך ידונו אותו על כל דבר עד שיגיעו לכך למה לא גמר כל הש"ס ועל מה שלא נטל מים אחרונים וכו' וכו'. הדברים חדרו ללבו של הנ"ל וזעזעו אותו, וכשירד מהרכב ביקש מרעהו שישאל לו הקלטת, והוא לקחו עמו לביתו וחזר ושמעו כמה וכמה פעמים ונתעורר מאד בתשובה, ומאז החל להיטיב דרכו עד שחזר לגמרי ליראת שמים. כיום הוא סוחר המדקדק בקלה כבחמורה, וקובע כל יום כמה שעות עתים לתורה, ובא הלה בטיסה מיוחדת להשתטח על ציונו של כ"ק מרן זי"ע להודות על שהציל את חיו הרוחניים.

אב"ד קרית צאנז טבריה: היה פעם אחד שהתאונן אצל הרה"ח ר' יהושע ע"ה למה בכל פעם שבא לסעודה שלישית, הוא מרגיש שמרן מכוון הדברים אליו... סיפר ר' יהושע את הדברים למרן זי"ע, והגיב על כך מרן זי"ע: וכי אני מכוון אליו, תדע שכבר שלושים שנה, ואח"כ תיקן מרן זי"ע את עצמו ואמר: שלושים ואחד שנה, שאיני יודע מה שאני אומר...

מרן שליט"א: וכהסיפור ממרן הדברי חיים זי"ע שפעם נדחקו החסידים אצל שולחנו הטהור בסעודה שלישית ודחפו עצמם יותר מהרגיל כדי לשמוע את

ונחלץ חושים בבהילות ובחפזון להצילם, כשהוא עמל בכל כוחו וטורח בכל יכולתו ומאודו לשחררם, עד שחפץ ה' בידו הצליח שהם שולחו חופשי לפני החג כתוצאת השתדלותו של מרן זי"ע.

מלבד זאת אף עלה בידי מרן זי"ע להשיג עבורם סיוע כספי מפקידי האונרר"א [ארגון הסעד השיקום של האו"ם]. כן הבטיח מרן זי"ע לתמוך בישיבה זו תמיכה כספית גם בימים הבאים, כמיטב יכולתו, אפילו אם יתנהל באופן עצמאי ולא תחת רשת "שארית הפליטה"... היה זה לאחר שהגה"צ מפאפא זצ"ל ותלמידיו הפליטים המשיכו בדרכי גלותם ותקעו יתידם בעיר ווינדעסהיים, שם כיהן הגרי"ש אונגר זצ"ל כמרא דאתרא בימים ההם.

וסיפר הגרי"ש, שהביא אז לידיעתו של מרן זי"ע כי הרב מפאפא זקוק לעזר, מפני שפקידי הרשות בעיר מסרבים להכיר בו ובתלמידיו כפליטים בעלי זכויות. תיכף הזדרז מרן וטילטל עצמו בנסיעה ארוכה מפערנוואלד לווינדעסהיים כדי לעמוד לימינו, ובבואו לווינדעסהיים עצרה המכוננית שהסיעה אותו

מרן שליט"א: כוחם של הצדיקים להשפיע לטובה על בני אדם, לא היה תמיד על ידי דיבור דווקא, ולפעמים בכח הבטה בעלמא היו מעוררים בני אדם לתשובה. כן סיפר לי המשב"ק הרה"ח ר' יהושע וייצנבלום ע"ה (ממש מיד אחר שהתרחש סיפור זה) שפעם הלך ברחוב, וניגש אליו יהודי חרדי ושאלו אם הוא הגבאי של האדמו"ר מקלויזנבורג, והשיב לו בהן, וסיפר לו הלה מנין הוא מכיר את מרן אדמו"ר זי"ע, וכה סיפר: פעם נסענו בעצם יום השבת חבורת נערים חילונים לחוף הים בנתניה, וכשהיינו שם הגיע ידיעה לאזנינו שיש איזה אדמו"ר שעורך שולחנות כאן במקום סמוך. אני מתוך החבורה החלטתי להתגנב לשם ולראות את המחזה, ואכן נכנסתי ובאתי לקרית צאנז וחיפשתי את מקום מגוריו של מרן זי"ע, ובאותו שעה אחז מרן זי"ע באמצע המיטאג טיש שערך בתוך ביתו, והיה באמצע עבודת כתישת ה'אייער מיט צוויבל', ואני נכנסתי כך עם מלבושי והכרת פני החילוני, ונעמדתי בקצה השולחן אל מול מרן זי"ע. משנעמדתי למול מקום ישיבתו הרים מרן זי"ע אלי את עיניו והביט בי ממשוכות במבט חודר 'ושרף אותי בעיניים' (כך היה לשונו), ומאז הצית בי ניצוץ יהודי שלא כבה, ונהפכתי לבעל תשובה גמור.

וזה היה אפילו בלי שום דיבור, רק בגודל קדושתו עוררו בתשובה וכיבס נשמתו בראיה בעלמא.

גאב"ד קרית הבעש"ט: בהיותי בלונדון סיפר לי שם יהודי ששמע מבעל העובדא שגר בווייליאמסבורג, שסיפר על עצמו שנפל מאוד ברוחניות עד שהיה כפי עדות עצמו בדיוטא התחתונה, והלה עבד במנהטן, ופעם נסע עם חבירו ברכב בדרך לעבודה, ובדרך

לבית המדרש כדי שיוכל להכיר לו טובה שבזכותו ובגיננו נהפכו חייו וחיי כל בני משפחו, וכך הגיע אל ר' יעקב משה שהוא מביא את הגליונות לשם, כדי להכיר לו טובה...

מֶרֶן שְׁלִיט"א: רובא דרובא של הד"ת נאמרו בפני ציבור קטן ממש, וזהו בגדר קול גדול ולא פסק, ועוד שנים רבות הם משפיעים לטובה על בני אדם, וזהו כח דיבור של צדיק אמת.

הר"ש מייער: הייתי פעם בביתו של מרן זי"ע כשהתקשר אחד לברר אודות בחור פלוני מתלמידי הישיבה, ומרן זי"ע שבחו מאד, וכששאל הלה שאלות יותר בפרטיות השיב מרן זי"ע בחכמה יתירה כך שלא ענה ישירות, אבל נתן הרגשה טובה מאד לגביו ומלא שבחים וכו'. ואני נתמלאתי פליאה, כי הבחור המדובר היה רחוק מאד מאד מכל מה שדיבר עליו מרן זי"ע. לאחר שגמר השיחה הבחין מרן זי"ע על ארשת פני שאני מתפלל על הפרטים שנתן, ואמר לי מרן זי"ע משפט נורא: "בחור שבא אלי ומקשיב לשלש סעודות תורה אצלי, אינני מתיירא עליו"... ואכן פלא הדבר שלאחר החתונה נהפך הלה לאיש אחר ועלה ונתעלה מאד עד שנהפך לאחד מיקירי וחשובי אנ"ש.

גאב"ד קרית הבעש"ט: אכן אני זוכר אותו בחור שבימי בחרותו הגם שהיה רחוק מזה מאוד, מכל מקום לא החסיר שום שלש סעודות תורה, והיה עומד ומקשיב לכל מילה שיצא מפי מרן זי"ע.

[מתוך שיחות קודש, שבת פרשת חקת תשע"ב]

דברי תורתו, וכשהרגיש בזה אמר מרן הדברי חיים, מה אתם נדחפים כל כך, אם רצונכם לשמוע, הרי אין הבית גדול כל כך וכל אחד יכול לשמוע על מקום עמדו, ואם משום שרצונכם להבין, יעזרני השי"ת והלוואי שאני בעצמי אבין מה שהנני אומר.

אחד הנוכחים: הרה"ח ר' יעקב משה שפיצר הי"ו סיפר (אשתקד בשבת התאחדות של קהילתנו הק' בירושלים), שלפני כשבועיים (מאז) הגיע אליו יהודי ספרדי חרדי להזמינו לשמחת הבר מצוה שיערוך לבנו ביום ובמקום פלוני, והוא לא הכירו כלל, ולתמיהתו על פשר הזמנתו, סיפר לו שהוא וכל בני ביתו היו במצב ירוד מאד בכל עניני היהדות, והיו פחותים מאד, ופעם נזדמן אל ביהמ"ד אמרי שפר בהר נוף לתפילת מנחה וראה שם על השולחן גליון ד"ת מכ"ק מרן זי"ע (המחולק מדי שבוע), ומשום מה לקחו עמו כדי לקרוא מה כתוב בו, ואחרי שלקחו לביתו וקרא מה שכתוב בו נזדעזע בכל נימי נפשו ונכנסו בו הרהורי תשובה עד שפרץ בבכי מר, וקראו וחזר וקראו שוב ושוב כמה וכמה פעמים, ואח"כ נתנו לב"ב שיקראו בו ג"כ, ועל ידי זה נהפכו לטובה ושינו פני כל הבית וזרקו את הכלים הטמאים ושינו את כל צורת החינוך וכו', ומאז נהפכו ליראים ושלמים, ובכל שבוע דרכו לבוא ממרחק לקחת הד"ת של מרן זי"ע שמחלקים בביהמ"ד הנ"ל, וכל בני המשפחה לומדים זאת יחד ומתחזקים בזה. ואמר שלפני הבר מצוה של בנו הלך לברר מי הוא זה היהודי שמביא את גליונות הד"ת

השתתפותו בצערן ושמחתן של ישראל

ושפל ומה הוא, ועם ה' ונחלתו שנקראו בניו למקום וכבה"ג דאבות (מי"ד), ודו"ק ודו"ק ותבן עד היכן הדברים מגיעים, עכל"ק]. ומבהיל הלשון שסיים וכפל על"ז ודו"ק ודו"ק ותבן עד היכן הדברים מגיעים'. וכן דייקתי בלשון קדשו שאחר שכתב להשתתף בצערו של חברו כצער שלו ממש, כתב "ומכ"ש וק"ו" להשתתף בשמחתן של ישראל, דהיינו שזה עוד יותר מלהשתתף בצערו.

מֶרֶן שְׁלִיט"א: זה אכן קשה יותר להרגיש שמחתו של חברו, מלהשתתף בצערו.

הר"ש מייער: התאכסן אצלי פעם עסקן רפואי גדול (אשר מרן שליט"א מכירו) ושהה בארה"ב עם בנו שחלה ל"ע, וב"ה הטיפולים עברו בהצלחה והבריא. לילה אחת טרם חזרתו לביתו קודם שעזב את ביתי שמעתי אותו בוכה, ניגשתי אליו ושאלתי אותו לפשר בכייתו, הרי ב"ה שאוחזים כבר כאן והנך חוזר לביתך עם בשורות טובות וכו', והסביר לי הלה פשר בכייתו, כי מעודו הנהו עוסק בעזרה לחולים, ועד עכשיו דימה בנפשו שהוא מצליח ליכנס באמת לרגשותיהם ולעזור להם בלב שלם כשהוא כואב את כאבם כמו כאב שלו בעצמו ושמח בשמחתן כמו שהיה שמח בעצמו, ובדרך זה הרגיל עצמו לעסוק בחסד עם

הגרמ"מ בן מרן שליט"א: בסעודת יארציית שהתקיימה אמש סיפר הרה"ג ר' אלימלך משה שטמר שליט"א שפעם נולד בן לאחד שלא מאנ"ש, בביה"ח שליד יוניאן סיטי, והיה אז סמוך לשבת וחילפם מקום יהודי הכי קרוב שיוכל להתאכסן שם, וכך הגיע לראשונה ליוניאן סיטי וביקש להיכנס בליל שבת אצל מרן זי"ע לקבל ברכת מז"ט. וכשנכנס מיד אמר לו מרן, שאם נולד לו בן הרי צריך לעשות שלום זכר, וביקש מהמשב"ק שילך לברר אם יש לאחד ארבע"ס ובונדלע"ך, ולא מצאו, ולא נח ולא שקט וביקש לערוך שוב חיפוש אחר חיפוש עד שמצאו אצל אחד צלחת ארבע"ס, ואין לשער השמחה שהיה למרן זי"ע שהצליחו להשיג ארבע"ס לשלום זכר של יהודי שלא הכירו כלל...

גאב"ד קרית הבעש"ט: הענין של להשתתף בשמחתו של כל יהודי ראו במוחש אצל מרן זי"ע באופן מבהיל... והרי מרן זי"ע מצווה ע"ז בצוואתו הק' בדברים נוראים [וזל"ק: ותשמחו בשמחת כל אחד ואחד מישראל וכו', וח"ו אם יארע איזה מקרה של צער להשתתף בצערו ממש, ומכל שכן וק"ו להשתתף בשמחתן של ישראל וצרתן של ישראל בכל מקום ובכל זמן "יותר שמחת וצער עצמו", שהוא רק פרט

תמים אחד והתחיל לנחמו בדברים, מדוע הרבי בוכה כל כך, הלא הרבה אנשים ישנם שאינם בריאים וברצות ה' יעלה מזור גם למחלתו וכו'. נענה לו הרה"ק ואמר, לא על מחלת בני אני בוכה, אלא מצטער אני על זה שנוכחתי כעת שעדיין לא הגעתי למדת אהבת ישראל, שכן כאשר בני שרוי בצרה לבי כואב עלי יותר מכאשר מזכירים לפני איזה חולה אחר שאינו מבני ביתי, ועל אלה אני בוכה מדוע לא אכפת לי חוליו של אדם אחר מישראל כמו חוליו של בני.

[מתוך שיחות קודש, שבת פרשת חקת תשע"ב]

עינים צופיות

על שם שני הזקנות האלו הכלה וחמותה. הרה"ש מייער: פעם היה איזה ענין של שלום בית, ובאו להתייעץ עם מרן זי"ע מה לעשות, והשיב דעתו שיתגרשו. ואז סיפרו לו שהיו אצל גדול אחד והלה אמר להם שלא להתגרש. הגיב על כך מרן זי"ע שאכן ההוא רואה אבל לא רואה דיו... ואכן נתגרשו בני הזוג, ולימים נישא הבעל לזיווג שני ששמה היה כאותו שם של הראשונה, ואז הבינו עומק כוונתו של מרן זי"ע... **גאב"ד קרית הבעש"ט**: היה תקופה שמרן זי"ע הלביש שטריימלך להרבה אונגרישע אידן שעדיין לא הלכו עם שטריימל. פעם בא אחד מהם לשב"ק, ועמד בצד קודם התפילה בכוונה שיבחין בו מרן זי"ע וילביש לו שטריימל, ואולם מרן הלביש אז שטריימל לאחר ולא לו, והיה הדבר לפלא. זמן קצר אח"כ נסתלק הלה לבית עולמו בצעירותו, ואמר מרן זי"ע ברבים ביום השלושים, שבאותו שבת התבונן בו ולא ראה עליו שום קוסטא דחיותא.

הרה"ש מייער: מעשה זה היה בשבת פרשת חוקת כמו עכשיו.

[מתוך שיחות קודש, שבת פרשת חקת תשע"ב]

כך את מרן זי"ע, ואמר מרן לשאול אותו אם היה פעם אצלו בסעודה שלישית... וכשדברו אותו הוברר שמעולם לא היה בא לסעודה שלישית אצל מרן זי"ע ולא היה שומע התורה... הרה"ש מייער: פעם שמעתי איך אחד שואל את מרן זי"ע על בחור משיבתינו שמציעים אותו לבתו ומרן זי"ע הרבה שבחים עליו, ומרן זי"ע הבחין עלי שאני כמתמה אם הבחור באמת כ"כ חשוב, ואז פנה ואמר לי אח"כ מעצמו: מי ששומע את ה'ש' של סעודות תורה אצלי, בטוח אני שהוא יגדל לאברך חשוב... וכן הוי. אצל מרן זי"ע היו הרבה מאד ענינים מוסתרים, ובשעת מעשה לא כל כך הבינו עד כמה אין אנו רואים כלום. היום מתחרטים על זה... מרן שליט"א: שמעתי פעם מהרב מקטמון זצ"ל שאמר באיזה הספד על הפסוק (קהלת ז, כג) אמרתי אחכמה והיא רחוקה ממני, שהאדם משכיל ומחכים להעריך את הדבר שהיה לו, רק כאשר היא רחוקה

אחרים, והנה עכשיו נתברר לו כמה הוא רחוק מזה, כשראה בזמן חולי בנו כמה זה נוגע לו בעמקי נפשו ושהיה אז רחוק מלהשתתף בצערם של אחרים וכמה רחוק היה שמחתו בשמחתן כמו ששמחתו עכשיו כבנו שלו הוא זה שהבריא, ועל זה בכה...

מרן שליט"א: מרן אאדמו"ר זי"ע סיפר על הרה"ק רבי ישעיה מקערסטיר זי"ע, שפעם נחלה בנו יחידו הרה"צ רבי אברהם זצ"ל והגיע למצב של סכנה, ואביו ישב והתייפח בבכי עצום ביותר, ונכנס אליו יהודי

הרה"ש מייער: פעם נולדו לאחד תאומים שני בנים, ובא אל מרן זי"ע ואמר לו שבדעתו ליתן לזה השם ראובן (לדוגמא) ולזה השם שמעון (כנ"ל), אמר לו מרן זי"ע, טוב ונכון הדבר, אבל מן הראוי שתהפוך הסדר, דלזה אשר רצית לתת השם ראובן תתן שמעון, ולזה שרצית ליתן השם שמעון תקרא ראובן. וכן הוה, ובחלוף השנים נתברר סיבת הדבר, שחמיו של זה נקרא בדיוק כמו אחיו, ואילו היה נקרא כן כמו שסבר מעיקרא היה שמו כשם חמיו.

גאב"ד קרית הבעש"ט: היה עובדא אצל הרה"ק הבת עין זי"ע, שפעם קרא אחד שם לבתו אצל הבת עין וקרא שמה הדסה, ולאחר התפילה אמר לו הבת עין שידע ויזכור כי 'הדס אינה הדסה', ולא הבין לפשר כוונתו, ורק כשחלפו שנים רבות והגיעה הבת לפרקה והציעו לה שידוך ששם חמותה היתה הדס, ונסתפקו אם יש בזה משום כלה וחמותה ששמותיהם שוות, אז הבין כונת רבו הבת עין - שכבר לא היה אז בין החיים - שאמר לו מיד אחר קריאת שמה למען ידע שהדס אינה הדסה, ואכן נגמר השידוך בכי טוב, ועד היום יש נכדים מאותו זיווג שנקראים בשם אחד, הדס הדסה,

הרה"ש מייער: שאלתי פעם את מרן זי"ע על איזה שידוך שנתפרק, והיה להם איזה טענות וכו', ואמר לי מרן זי"ע: האם הוא שאל אותי על השידוך או רק סיפר לי?... ואכן כן היה שרק סיפר.

הרה"ש מייער: מצאתי פעם יהודי אחד, וכשנודע לו שאני חסיד צאנז, אמר לי, אני אספר לך מי הוא הרבי שלך. ואמר שמקורו מפולין, ואחרי המלחמה אירע שנכנסתי אליו, ואמר לי איזה דבר תורה שמזה הבנתי שהוא רואה עלי את כל המעשים שאני עושה... הרה"ש מייער: היה פעם אחד שלמד אצלנו ואחר תקופה סר מן הדרך רח"ל, ושאלתי את מרן זי"ע דהיות שאני פוגש אותו לפעמים, אם אני צריך לנסות לקרב אותו שוב. ומרן זי"ע התעמק במחשבותיו בדביקות גדולה משך זמן, ואחר כך אמר לי: מה אני יכול לעשות, השורש שלו אינו טוב... בשנים הראשונות גם אירע מעשה כגון זה שאחד התלמידים השרידים, נחלש קצת ביהדותו, ושאלו על

ממני... זהו טבע האדם שבשעה שיש לו הדבר הטוב והחשוב, אין הוא מחשיבו, ורק כשנאבד ממנו אז

לולא תורתך שעשועי

והיו כמה אנשים ששמעו אז זאת ממנו בתוך המחנה, ומבהיל על הרעיון באיזה ענינים היה ראשו עסוק במצבים כאלו.

הר"ש מייער: שוחחתי פעם עם אחד שהיה עם מרן זי"ע ביחד במחנה, וסיפר לי הרבה דברים, ושאלתי אותו ולמה אינך מגיע למרן זי"ע, והשיב שהוא עדיין אוצר בלבו כעס על מרן זי"ע מאותם זמנים... וסיפר שהיו עומדים יחד בעת המסדר במחנות, והיו עומדים ממש בסמיכות זה לזה באופן קבוע, ובזמן שכל אחד עשה מה שהיה בכוחו ויכולתו לעשות בשביל לשרוד ולהחיות נפשו, ניזר עצמו מרן זי"ע מכל מאכל של חשש איסור, וכשכבר השיג קצת מים במקום לשתות השתמש בו לנטילת ידים וכו', וזאת בזמן שהיה כחוש ביותר ובקושי היה לו כח לעמוד בעת המסדר, עד שהלה לא היה יכול לסבול לראות הדבר, ומאז עדיין לא שכך התרעומת מעליו...

[מתוך שיחות קודש, שבת פרשת חקת תשע"ב]

מרן שליט"א: ידוע ממרן אאדמו"ר זי"ע שהיה אומר דברי תורה גם בתוככי המחנות, ומפורסם מה שפירש הפסוק בפרשה "זאת חקת התורה אשר צוה ה' לאמר", והזכיר את הדיוק הידוע שהובא במפרשים מפני מה הכתוב אינו אומר זאת חוקת הפרה כפי שמתבקש מענינה של הפרשה. והסביר שנרמז בזה ג' דברים המועילים לזכירת הלימוד, א. שיחזור על פרקו מאה פעמים ואחד (תגיגה ט, ב), ב. שיצייר שם הוי"ה מול עיניו בשעת הלימוד כמובא בספרים הקדושים בשם האריז"ל, ג. שילמד בקול רם וישמיע לאזניו. וזה שהכתוב מלמדנו, זא"ת חקת התורה, זא"ת נוטריקון ז'כור א'ל ת'שכח, והיינו על מנת שתזכור ולא תשכח את התורה, יש כמה עצות בדבר, אשר צו"ה - בגימטריא ק"א, היינו שתשנה פרקך מאה פעמים ואחד. ה' - שתצייר שם הוי"ה מול עיניך. לאמר - שתגיד בפה ובקול, ואם שלש אלה תעשה לך לא תשכח את תלמודך.

עם חותנו בזיוו"ר העצי חיים זי"ע

מהנישואין בשנת תרפ"ד עד הסתלקותו בשנת תרפ"ו, שעד אז אכל קעסט על שולחנו, ואח"כ קיבל הרבנות בקלויזנבורג.

גאב"ד קרית הבעש"ט: שמעתי פעם ממרן זי"ע שהיה לו קביעות בעת עריכת השולחן אצל חותנו שהיה חוזר על כל תלמודו שלמד משך השבוע, והתבטא מרן זי"ע שהציבור חשב שהוא מתנמנם אז, אבל חותני ידע שאני לומד...

הר"ש מייער: גם העצי חיים כיבד וחיבב מאד את מרן זי"ע. שמעתי מהרה"ח ר' מנחם מנדל איינהורן ז"ל, מתלמידי העצי חיים, שלמד בישיבה בסיגעט בתקופה שמרן זי"ע היה חתן, ופעם באמצע הלימוד אמר לפתע העצי חיים לתלמידיו שיסגרו הגמרא ויאמר מזמורי תהלים למען לא תשלוט עין הרע בחתנו חביבו...

מרן שליט"א: ידוע שלהעצי חיים זי"ע היה ישיבה גדולה עם הרבה תלמידים.

אחד הנוכחים: מסופר גם שהעצי חיים היה מטייל שעות ארוכות עם חתנו מרן זי"ע כשהם משוחחים בדברי תורה.

[מתוך שיחות קודש, שבת פרשת חקת תשע"ב]

עם כ"ק האדמו"ר מהרמ"מ מלעלוב זצוק"ל

נלהב' של מרן זי"ע... כשהייתי אצלו אמר לי כמה פעמים: דיין הייליגער שווער וכדו'.

גאב"ד קרית הבעש"ט: כ"ק אדמו"ר הרה"ק רבי משה מרדכי מלעלוב זצ"ל אפשר להגדירו ממש 'חסיד

לשום אדם באמצע, ורק הוא נשאר בפנים, ואח"כ ערך מרן שורות של מטבעות על השולחן, והחליף מטבעות מצד לצד וזרקן על השולחן מיד ליד, ועשה בהן צורות שונות, ועוד כמה פעולות וכו', ומלמל דברים בפיו, והיה זה מעמד נורא. ואח"כ שלח מרן זי"ע מכתב להאדמו"ר מלעלוב ובו כתב בתוך הדברים שהפדיון נפש עלתה יפה.

עוד אני זוכר, וכן זוכרים עוד כמה שהיו אז נוכחים, שפעם כשנכנס מרן זי"ע לתפילה סיפר (מה שלא היה דרכו בכך) שחלם בלילה היאך שיושב על הארץ ומקונן על החורבן בככי תמרורים, וניגש אליו צדיק אחד, הוא הרה"ק רבי דוד מלעלוב זי"ע, וניחמו בדברים שאל יבכה כי קרובה ישועתינו לבוא, ושזה לא ימשך עוד זמן הרבה מדי. לאחר זמן סיפר זאת אחד להאדמו"ר הרמ"מ מלעלוב, והוא הגיב על כך דוודאי שזהו חלום אמת. אח"כ כששמע מזה מרן זי"ע, הוסיף והתבטא ע"ז ברבים, שיש לו הסכמה מצדיק שזה היה חלום אמת...

מרן שליט"א: בענין זה ידוע מה שסיפר פעם מרן אאדמו"ר זי"ע בשוה"ט ביום הפורים (שדיבר אז דברים שלא דיבר בזמנים אחרים), שזוכר מזמן החורבן והיאך שקונן וכו' על שריפת בית אלקינו ובאו לנחם אותו. **גאב"ד קרית הבעש"ט:** כשבא האדמו"ר מלעלוב בפעם הראשונה למרן זי"ע (בחוודש אלול תשל"ב), אמר בשם זקנו הרה"ק רבי אלעזר מענדל זי"ע, שאמר שעל נכדי הרה"ק מצאנו שורה השכינה. הגיב על כך מרן זי"ע שבוודאי כך היה פעם. השיב האדמו"ר מלעלוב: לא, לא, הוא התכוון להיום... אמר מרן זי"ע, שאולי יש בנמצא כזה בעולם. אמר האדמו"ר מלעלוב: לא, לא, הכוונה לכאן, כאן... (עי' בטאון 'צאנו' טבת תשס"ה).

[מתוך שיחות קודש, שבת פרשת חקת תשע"ב]

התדבקות חסידי קאסאן במרן זי"ע

הרה"ח ר' יואל קליין, מחסידי קאסאן, שבא הרבה פעמים אל מרן זי"ע. **הר"ש מייער:** הם התקשרו ביותר במרן זי"ע. כאשר מרן השתתף פעם בשמחה שהתקיימה באולם נעפ-מענטשן בתקופה שלאחר המלחמה והתפלל שם מנחה, היה שם אז אחד מתלמידי קאסאן, וכשראה את אופן התפילה התלהב מאד וסבב והלך אל כל ידידיו לאמר להם שמצאו להם רבי...

[מתוך שיחות קודש, שבת פרשת חקת תשע"ב]

רופאים ורפואה

מאד של כמה עמודים, ובתוך הדברים כתב, שכבר טיפל במרן זי"ע במהלך ימות השנה, והפחד ששורר בלבו אינו דומה מיום אחד לחברו, ושהיה עמו בכל המועדים היהודיים, ואין דומה לבו בערב יום כיפור

כן שמעתי מאחד שהלך להיפרד מהאדמו"ר מלעלוב לפני שנסע אל מרן זי"ע, ואמר לו שנוסע אל רבו, והגיב על כך האדמו"ר מלעלוב: צו דיין רבי? ער איז מיין רבי!...

מרן שליט"א: יש מכתב ממרן אאדמו"ר זי"ע להאדמו"ר מלעלוב, ובו מבקש שישמע לדברי הרופאים וילך לטייל לחזק כוחותיו.

גאב"ד קרית הבעש"ט: כמה שבועות אחר חתונתי (בשנת תשל"ח) בא מרן זי"ע לארץ ישראל, ואז בא האדמו"ר מלעלוב לבקר את מרן זי"ע, ואני זוכר שאמר למרן זי"ע, חשבתי לכתוב מכתב מז"ט לרגל השמחה, אבל שוב ניחמתי שאין זה דיו, לכן רציתי לשלוח טלגרם, אבל גם זה חשבתי אינו מספיק, על כן החלטתי לבוא כעת בעצמי כדי לאחל ברכת מזל טוב...

אב"ד קרית צאנו טבריה: פעם היה שהתקשרו מבית האדמו"ר מלעלוב שרוצה לבוא לביקור אצל מרן זי"ע, ושאלו את מרן זי"ע, ואמר מרן שישבו לו שח"ו לא יטריח עצמו לבוא. אז שאל האדמו"ר מלעלוב את המשמש שלו אם עדיין הוא בקשר טלפוני עם בית מרן זי"ע, וכשהשיב שכן, ביקש מהגבאים שירימו אותו מהמטה ויעבירו אותו לכסא ויגידו בטלפון לבית מרן זי"ע שהוא כבר על הדרך... ואכן הוא בא לבקר את מרן זי"ע.

גאב"ד קרית הבעש"ט: לאחר הסטרוק שעבר האדמו"ר מלעלוב, שלח דורון גביע למרן זי"ע, ומרן שלח הגביע לאמוד שוויו אצל סוחר כלי כסף, ואח"כ פדה שוויו למטבעות ועשה עמהם פדיון נפש, ושמעתי מהר"ר לייבל טאפיק, שהיה אז המשמש, שהוא היה נוכח בשעה שמרן זי"ע ערך הפדיון נפש, וצוה לו מרן זי"ע מקודם שיסגור הדלת וינעל אותה, וכן ינתק הטלפון והזהיר אותו שאל יפתח ואל יענה

הר"ש מייער: לאחר המלחמה התדבקו במרן זי"ע מספר נכבד של חסידי קאסאן, וביניהם הרה"ח ר' יצחק דייטש, הרה"ח ר' נחמן דייטש ז"ל, הרה"ח ר' משה ווייזנר, הרה"ח ר' שמואל בער גוטליב, הרה"ח ר' שלום אליהו פלברבוים ז"ל, הרה"ח ר' יהודה אריה הולנדר ז"ל, הרה"ח ר' מאיר נפתלי לוי ז"ל, הרה"ח ר' ישראל חיים לוי, הרה"ח ר' שמואל לייב מושקוביץ ז"ל, ועוד.

גאב"ד קרית הבעש"ט: כן התגורר כאן בארץ ישראל

לערב פסח...

עוד כתב במכתב, שמקורו ממשפחה של אצילים ומלכים, ואביו שלחו ללמוד רפואה, ולמד משך שנים רבות את חכמת הרפואה, ואחר שלמד נמשך אצלו עוד כמה שנים עד שהעיז לטפל באדם, ועברו עליו הרבה תלאות במשך השנים, אבל כל זה היה שוה לו בשביל להכיר גופו של אדם קדוש כזה...

מרן שליט"א: ראו ענין מופלא עם הרופא שעשה הניתוח לב למרן אאדמו"ר זי"ע בשנת תשל"ט, שתקופה לאחר הניתוח לא היה יכול להמשיך עוד בעבודתו, והיה נראה כמי שסיים עתה את שליחותו בעולם הזה.

הרה"ח ר' אהרן ישעיה שפיצר: אצל מרן זי"ע ראינו שכל הרופאים נהגו בו ביראת הכבוד יתירה, ואף הם חשו שהוא אדם קדוש.

גאב"ד צאנז זוועהיל: האם ידוע ממרן זי"ע התייחסות למאמר חז"ל (קידושין פב, א) "טוב שרופאים לגיהנום?" **מרן שליט"א:** מרן אאדמו"ר זי"ע היה מפרש, טוב שברופאים, דהרופא שמחזיק עצמו הכי טוב ואין בלתו, הוא לגיהנום... וכאשר יסד מרן אאדמו"ר זי"ע את בית החולים, אמר להתנות עם כל הרופאים שלכל חולה יש רשות לשמוע עוד דעת מרופא אחר.

גאב"ד צאנז זוועהיל: שמעתי פעם ממרן זי"ע על מה שמתפללים בכל יום א"ל מלך רופא נאמן ורחמן, כי יש רופא שאינו יודע את מלאכתו והוא אינו רופא טוב וא"א לילך אצלו, ויש שאינו נאמן כי הוא בעל גאווה ואינו רוצה לשמוע דעת אחרת ולשנות דעתו, ויש שלוקח הרבה כסף ואינו מרחם, אבל הקב"ה הוא "רופא נאמן ורחמן", שאינו שייך אצלו כל זה כי הוא יודע הכל.

הר"ש מייער: גם כשרצה לפעול ישועה בעניני רפואה וכדומה, היה מסתיר הדבר בכמה הסתרות, וכגון שהיה מורה לילך לרופא אחר, או שיעבירו את החולה לבית חולים אחר...

הרא"י שפיצר: ולאו דווקא שהבית חולים השני או הרופא השני היה יותר מומחה... לא היה לזה שום שייכות...

הר"ש מייער: היה פעם יהודי מקליפורניה שבא עם צילום ס.טי. שעשו בבית חולים גדול שם עם תוצאות לא טובות, ומרן זי"ע אמר בנימת ביטול: וכי מה הם יודעים... שיבואו לבית חולים בניו יורק ויבדקו שם... וזה היה נראה תמוה מאד לכוא לבית חולים בניו יורק, אבל הם עשו כן ועשו עוד ס.טי. והיה נקי לגמרי.

הרא"י שפיצר: בשנת תשמ"ד היה מרן זי"ע למנוחה על יד ניו ג'רסי, והגיע אליו יהודי משיקאגו שלמד מלפנים אצל מרן זי"ע בפערנוואלד, וביקש ברכה לרפואת זוגתו שהיתה בבית החולים בשיקאגו ובבדיקות שעשו לה גילו את המחלה ל"ע, ובכה מאד לזכות לברכה. אמר לו מרן זי"ע שאין לו לדאוג ושהרופאים אינם יודעים מה שהם אומרים. אולם ההוא אמר שמדובר בבית חולים גדול ופרופסורים מפורסמים שכולם אמרו שהוא חולה מסוכנת, ומרן זי"ע אמר שיחזיר אותה הביתה ושיסעו

מרן שליט"א: רעיון זה מובא כבר בשם צדיקים (עי' סידור כתר נהורא, ברכת רפאנו) ומרן אאדמו"ר זי"ע חזר על זה בשמם.

הנפק"מ בין רופא שמרפא ובין צדיק שמרפא הוא, שהרופא מרפא הגוף אבל לא הנשמה, ואילו צדיק ממשיך ישועה בין בגוף ובין בנפש ואינו מניח לאדם לירד לגיהנום.

שמעתי מהרה"ח ר' יהושע (וייצנבלום) ז"ל, שפגש פעם בירושלים ברחוב איש פרסי, והאיש שאל אותו, האם אתה מקרית צאנז, ואמר לו כן, אמר לו, אספר לך, אני הייתי חילוני, ופעם הייתי בשבת בנתניה, ואמרו לי שבחוף קרית צאנז שקט בשבת שהחרדים לא הולכים בשבת, והלכתי לשם, ופתאום הרגשתי צמא מאד ונכנסתי לקריה ושאלתי אם יש מים, ואחד הראה לי על בית הרבי, והיה אז באמצע ה'מיטאג טיש', ומיד כשנכנסתי התחיל הרבי זי"ע להסתכל עלי בעיניו במבט חודר עד מאד, והרגשתי ממש שהוא "שורף" אותי עם עיניו, ובשבת הבא כבר התחלתי לשמור שבת, עד שנעשיתי בעל תשובה גמור, ויש לי ב"ה בנים ובנות שומרי תורה ומצוות בזכות אותה שבת.

הר"ש מייער: שמעתי פעם מאחד שנעשה בעל תשובה מה גרם לו להתקרב לדת, כי אצלם בבית היו מעריצים גדולים של ב"ג שר"י והיו משוחחים ממנו הרבה, ופעם שמע שב"ג ביקר אצל החזון איש זצ"ל ונתרשם ממנו מאד, וחשב לעצמו שאם ב"ג מתרשם ממנו לטובה בוודאי הוא אדם גדול מאד... ונסע אל החזון איש, ואף הוא נתפעל מאד מהוד קדושתו ותורתו, וכך נתקרב לדת ונעשה בעל תשובה גמור.

[מתוך שיחות קודש, שבת פרשת תרומה תשע"ז]

לבית חולים אחר לעשות שם עוד צילומים ולא יהיה שום דבר. וכמובן כן הוה, וחיייתה אחר כך עוד י"ט שנים, והם היו בעלי צדקה גדולים.

מרן שליט"א: בתקופה שמרן אאדמו"ר זי"ע היה מקבל קהל בכל יום שלישי, והיה באים המון עם לעצה ותושיה, היו 'אויסטערלישע מעשיות' בכל פעם. היה יהודי אחד במושב זקנים, ר' מיילך ווילדר ז"ל, היה קרוב משפחה של ר' יהושע ז"ל, שהיה חוקר כל אחד שיצא, לדעת מה אמר לו מרן אאדמו"ר זי"ע, והיה מספר אח"כ דברים פלאיים ממה ששמע כל שבוע.

היה תקופה שמרן אאדמו"ר זי"ע הרבה להורות לשלוח חולים מארץ ישראל לטיפול באמריקא. היה פעם חולה אחד שגם לו הורה מרן אאדמו"ר זי"ע לטוס לאמריקא, וההוא שלח אותי אח"כ להיכנס לשאול, שהרי אינו חולה מסוכן כל כך והטיפול אינו מורכב, ולמה לטרוח ולנסוע לאמריקא. וכשאמרתי זאת למרן אאדמו"ר זי"ע, אמר לי, והאם 'גלות מכפרת' אינה כלום... ואחר כך אמר לי, שלא לומר זאת לאותו השואל, ויהי לפלא.

הרא"י שפיצר: פעם הסביר מרן זי"ע לאחד מקרית צאנז על מה שצוהו לנסוע לאמריקא, כדי

באמצע השבוע חתיכת חלה שנשאר משבת. **מֵרֵן שְׁלִיט"א:** ידוע שמֵרֵן אַאדמו"ר זי"ע סיפר כן על הרה"ק רבי מרדכי מנדבורנא זי"ע שהיה מחלק לחולים שיריים מהקוגל של שבת. אבל מֵרֵן אַאדמו"ר זי"ע בעצמו לא היה דרכו בכך, מלבד אותו פעם אחת. **[מתוך שיחות קודש, שבת פרשת תרומה תשע"ז]**

עבודת קריאת התורה ושמור"ת

אב"ד קהילותינו בארה"ב: זקני הגה"צ רבי שמואל אונסדורפר זצ"ל היה מספר העובדא פעמים הרבה... **הרש"א טאובר:** זה היה בירושלים, כשהיה שם מֵרֵן זי"ע בשבת, והיה חלוש למאד, והציע אחד המשמשים שמישהו אחר יקרא בתורה במקום. **מֵרֵן שְׁלִיט"א:** בעת שאַאדמו"ר זצלה"ה נחלש פעם בראש השנה היה מוכן לוותר על תקיעת שופר, דהיינו שלא יתקע בעצמו, אבל לא היה רוצה לוותר על קריאת התורה, כמוכן שבסוף לא ויתר כלום... צריך באמת לקרוא באימה וביראה! **א' הנוכחים:** האם מֵרֵן זי"ע אמר יהא רעוא בליל ש"ק. **מֵרֵן שְׁלִיט"א:** היו מקומות שלא אמרו יהא רעוא, לפני קידוש ולא שאר התפילות לפני קידוש, כי זה היו שאלת צרכים גשמיים, והרי אין מבקשים על צרכי עצמו בשבת, בגשמיות. ברוחניות ברור שמותר לבקש בשבת. אנו שנוהגים לאמרו, מפני דצרכי רבים מותר לבקש ומה גם דעיקר הכוונה צריך שיהא על רוחניות. **[מתוך שיחות קודש, שבת פרשת אמור תשע"ה]**

נוסחאות בתפילה

בתפילת שחרית, היכן בתפילה צריכים לאומרה? **מֵרֵן שְׁלִיט"א:** טעם הדבר הוא כדי שלא להסיח דעת מהספירה^א, ומנהגינו לומר לפני אנא בכח (בסדר הקרבנות) ואח"כ בין ה' מלך ללמנצח בנגינות שלפני ברוך שאמר^ב. אבל בשבת אחרי ה' מלך מסתמא אין סופרים כי הרי אין אומרים למנצח בנגינות שמרמז על הספירה.

ולפעמים יותר, אך ביום הראשון לספה"ע שהוא יו"ט ב' של פסח לא היה סופר רק כחיובא פ"א בלילה בשעת הברכה ולא יותר בלילה וביום כלל, מפני כבוד יו"ט דבריהם וספיקא דיומא הראשון דאורייתא, ומיד אח"ז היינו בליל ב' ויומו דספה"ע היה נוהג כנ"ל. ודרכו בקודש בכל משך ימי הספירה קודם תפלות אנא בכח בשחרית וקודם למנצח בנגינות וגו' אלקים יחננו וגו', וכן נשמע מפ"ק כמה פעמים באמצע היום ובשעת הסעודה, ואפי' בלכתו בדרך היה סופר ומונה ואומר היום וכו' לעומר הרחמן הוא יחזיר לנו וכו' ב"ב אמן. ובהגדה של פסח זרע קודש (מנהגי קודש, אות נג) מובא: היו סופרין ספירת העומר כמה פעמים במשך היום, ובכל יום היו סופרין בתפילת שחרית לפני "אנא בכח" (שלפני איזהו מקומן), וקודם "למנצח בנגינות" (שלפני ברוך שאמר), והיו אומרים היום יום פלוני וכו', הרחמן הוא יחזיר לנו וכו', ואח"כ ממשכין "אנא בכח" או "למנצח בנגינות", וכן בסוף התפילה קודם קוה אל ד' היו סופרין ספירת העומר. ע"כ. וראה גם בהליכות חיים (פסח, עמ' רמב) בשם אחד התלמידים, שלפעמים היה מֵרֵן זי"ע סופר גם לפני שיר של יום או לפני עלינו לשבת.

שההוצאות שנגזר עליו להוציא על רפואתו, ילכו על הנסיעה ולא על הרופאים. וגם שבאמריקא צריכים לשלם על הכל יותר יקר, וכך יוציא את כל הסכום שנגזר עליו להוציא לצורך רפואה, בתוך זמן קצר יותר מאשר בארץ ישראל... **הר"ש מייער:** זכורני שפעם נתן מֵרֵן זי"ע לחולה אחד

הרש"א טאובר: מֵרֵן זי"ע היה מעביר הסדרא עד שני ואח"כ תרגום וכו', או כל פסוק בנפרד? **מֵרֵן שְׁלִיט"א:** לא היו יכולים לידע במדויק, כי אמר בלחש. ואמר גם תרגום יונתן בן עוזיאל. **א' הנוכחים:** הוא קיבל זאת על עצמו כשהיה בקבר ר"י בן עוזיאל. **מֵרֵן שְׁלִיט"א:** וגם היה מעיין בפירש"י כשהעביר הסדרא, אבל לא הוציא בפיו. **א' הנוכחים:** האם מי שעושה גלילה בשחרית צריך להיות עם טלית? **מֵרֵן שְׁלִיט"א:** מֵרֵן אַאדמו"ר זי"ע הקפיד על כך. **א' הנוכחים:** מה חשוב יותר להיות בעל תפילה או לקרוא בתורה? **מֵרֵן שְׁלִיט"א:** אם יודעים לקרוא, בוודאי שהקריאה בתורה חשובה טפי, אבל אם אין יודעים טוב, עדיף להיות בעל תפילה. **מֵרֵן אַאדמו"ר זי"ע:** אמר פעם כשהציעו לפניו איזה בעל קורא: ער קען דען ליינען באימה וביראה ברתת וביזע?...

אחד הנוכחים: מהו הנוסח בפיסקא בתפילת שחרית, אתה הוא עד שלא נברא וכו'. **מֵרֵן שְׁלִיט"א:** דכירנא ששאלתי את מֵרֵן אַאדמו"ר זי"ע, ואמר לי לומר כמו שכתוב בסידור, ואח"כ לכפול ולומר "אתה הוא קודם שבראת העולם אתה הוא משבראת העולם" וכו'. **הגרמ"מ:** מנהגינו לחזור על הספירה בכל יום גם

^א ראה בספה"ק מנחם ציון להרה"ק הרבי ר' מענדלי מרימנוב זי"ע (יום ג, עיו"ט האחרון של פסח) וז"ל: מנהג ישראל תורה היא שכותבין באגרות, למספר בני ישראל, לפי שאסור להסיח דעתו מהספירה, שצריכים להיות שבע שבתות תמימות, וכמ"ש בזה"ק (ח"ג דף צז, ב) דצריך דלא יתאבד מיניה חושבנא דא, וכן נהגתי בעצמי לומר כמה פעמים ביום בלי ברכה היום כך וכך לעומר. ובספה"ק בארות המים (לספירת העומר) להרה"ק הרבי ר' הירש מרימנוב זי"ע, מובא: ועוד אמר בשם מורו הקדוש זלה"ה, כי החיוב לזכות לפחות עשרה פעמים ביום מהספירה של אותו יום. וראה בשו"ת מראה יחזקאל (סימן קד) בתשובה הידועה אודות רבו הרה"ק הר"מ מרימנוב זי"ע, שכותב בתוך הדברים: הזהירנו שלא יסיח דעת מן הספירה כל היום כולו, שצריכים להיות שבע שבתות תמימות, וכמה פעמים ביום הוא אומר היום כך וכך לעומר בלי ברכה וכו'.

^ב ראה בשו"ת דברי יציב (אורח חיים, סו"ס רטו): וראיתי אצל צדיקים דבימי הספירה קודם ברוך שאמר חזרו לספור הספירה. וראה בדרכי חיים ושלום (אות תרכו): מנהגו בקודש היה לספור הספירה כ"פ ביום בלא ברכה לכל הפחות עד עשרה פעמים

אותה, כי לפעמים לחש מרן אאדמו"ר זי"ע ולפעמים לא. **אב"ד קרית צאנז טבריה:** למה לא שאלו? **מרן שליט"א:** היה פחד גדול לשאול. **[מתוך שיחות קודש, שבת פרשת אח"ק תשע"ה]**

אכילת טועמיה

יתקן המאכל לא שייך בזה כלל, והיום שהנשים הן המבשלות לא שייך כ"כ באנשים.¹ יש בענין זה דרוש נאה ממרן אאדמו"ר זי"ע שמפרש בזה מה שאמר אדה"ר אכלתי ואוכל עוד, שקיים בערב שבת ענין טועמיה.² **הגר"ב צ'רייך:** היה פעמים אצל מרן זי"ע שאכל פרי קודם זמן הדל"ג.³ **מרן שליט"א:** בימות הקיץ מפעם לפעם. אמנם מרן אאדמו"ר זי"ע היה מקפיד על פי רוב לאכול בשר בערב שבת, והסביר בזה הטעם, כי אצל

בסידור החדש תפילה ישרה הביאו שמנהג רבוה"ק להביט בנוסח הזוה"ק שקודם קידוש בליל שב"ק. אמנם מרן אאדמו"ר זי"ע לא הביט כלל. על אמירת 'שביתין ושביתין' היה ויכוח האם אומרים

מרן שליט"א: ענין אכילת 'טועמיה' מוזכר כבר במטה משה (סימן תח), שצריך לטעום מהתבשילין, וזהו בשביל כבוד השבת.⁴ **הגר"א אונסדורף:** ישנם הנוהגים לטעום מכל המאכלים.⁵ **הגר"ב צ'רייך:** הטעם הפשוט לזה הוא בשביל שיראו אם המאכלים ערבים לאכילה, ואם לא חסר מלח ותבלין וכדומה.⁶ **מרן שליט"א:** היו צדיקים שהקפידו על כך, אבל אצל מרן אאדמו"ר זי"ע לא ראינו שנהג כן, ובפשטות כי הטעם הוא כדי לראות איך לתקן המאכל, אך מי שלא

מכל התבשילין בע"ש כנז"ל... וכתבתי זה ללמד זכות על מנהג הצדיקים כולם שאין נוהגין לטעום מכל התבשילין בע"ש (רק בליל שבת) כנ"ל ע"כ. וכ"כ בליקוטי מהרי"ח (סדר ערב שבת): אך אנו סמכין על הנשים המבשלים, שהם טועמין התבשילים לתקנם, עם כל זה מנהג אנשי מעשה לטעום בעצמם מאיזה תבשיל של שבת, כי בוודאי חוץ מזה הטעם הפשוט, יש גם כן איזה סוד.⁷ ⁸ הובא בישראל סבא (גל' עה, חפון תשל"ב, עמ' נח) וראה שם בתוך הדברים: ובאוה"ח הק' עה"פ ואת כל עץ אשר בו פרי עץ, דאפי' עץ הדעת בכלל, והגם שמצינו שנצטווה עליו, כבר אמרו ז"ל שאם היה ממתין עד ער"ש היה מקדש על היין, ומתוך דבריהם אתה למד כי לא נאסר איסור עולם ע"ש, ומובא בזה בספה"ק. וחשב אדה"ר כיון דמאכל עץ הדעת נועד לש"ק, צריך שיטעם ממנו וטועמיה חיים זכו. וז"ש אכלתי ואוכל עוד, שזה שאכלתי הוא כדי שיטעום טעם הפרי בשביל שיאכל עוד בש"ק. ולמ"ש במחזור וויטרי הני"ל מהירושלמי, משום הקדחת התבשיל, ג"כ י"ל כיון שחווה סחטה ענבים ונתנה לו, חששה שלא סחטה כ"כ יפה ואין לו טעם משובה, ועיין גם בב"ב צח' ע"א דמזליה דמרא גרים ולזה נתנה לו לטעום מהיין של קידוש שלא יכעס ודו"ק. ולזה גופא ע"י טעימת התבשילין לכבוד ש"ק זוכה לחיים עליונים כיון שע"ז יש אמתלא לאכילת אדה"ר שלא חטא בזה וממשיך חיים עליונים ודו"ק. ובסנהדרין ל"ח ע"א, על למה אדם נברא בע"ש, קאמר ד"א כדי שיכנס למצוה מיד ד"א כדי שיכנס לסעודה מיד ע"ש, וממה שראה אדה"ר שנברא בששי ולא בראשון וכדי שיכנס למצוה ולסעודה מיד, חשב שראוי לו לטעום קודם הסעודה ממאכל ש"ק וכנ"ל, ונמצא דבעצם הראשון מובחר יותר ורק שנברא בששי כדי שיכנס לסעודה ולמצוה. ועי"ש באריכות.⁹ ראה בליקוטי מהרי"ח (חלק ב, סדר התנהגות ערב שבת, ד"ה ועיין בסידור) בשם סידור רבי שבת, שאין לאדם לקבוע סעודה בערב שבת מבשר ויין, אולם הוא מוסיף על כך: אך המנהג במדינת פולין, גם אצל הצדיקים ואנשי מעשה, דייקא לאכול בשר בסעודת ערב שבת, ושמעתי הטעם משום שבעונותינו הרבים היה העניות רבתה בישראל ולא היו אוכלין בשר כל ימי החול, לכן כדי שלא יהיה בשבת שינוי וסת (עי' בבא בתרא קמו, א), הנהיגו לאכול בשר בערב שבת. ובספר משמרת שלום (סימן כד, אות ט) מביא עוד טעם לאכילת בשר בערב שבת, שזהו לכבוד עצם היום, כי לערב שבת יש קדושה, כמו שכתב הרה"ק מראפשיץ זי"ע בזרע קודש (פרשת בראשית, ד"ה נחזור להנ"ל) שלכן נקרא "ערב שבת" לפי שמעורב בו מקדושת שבת, ולכבוד יום זה אוכלים בשר. עוד הביא סמך מלשון הרמב"ם (הלכות דעות, פרק ה, הלכה י') שכתב "דיו לבריא לאכול בשר מערב שבת לערב שבת", וכתב על זה שם במשמרת שלום: ולשון הרמב"ם אינו מודקדק, דהוה ליה למימר משבת לשבת וכו', אלא ידוע דהמחברים הקדושים הקב"ה שולח ללשונם דבורים שיש בהם רמזים וסודות, וע"כ

¹ ז"ל: נהגו אנשי מעשה לטעום התבשילים בערב שבת כדי לתקנם כהוגן והיו נאכלים לתאוה. וכן מצאתי בשם הירושלמי, טועמיה חיים זכו, מצוה לטעום קודם השבת טעם תבשילי שבת לכבודה. וראה בית יוסף (או"ח סי' רפו) בשם שבלי הלקט (סי' פב): טועמיה חיים זכו, המכבדים אותה במיני מאכל ומטעמים, ויש סומכין [מכאן] לטעום תבשילו מערב שבת. ועיי' מג"א סימן רג, ס"ק א.² כ"כ האריז"ל בשער הכוונות (דרושי סדר שבת, דרוש א, ענין כוונת הטבילה): גם ראוי לאדם לטעום כל התבשילין שמבשל בע"ש לכבוד שבת, כי הוא דוגמת האדם המכין סעודה למלך וטועם התבשילין אם הם טובים ואם חסרין איזה תבלין, כדי שיתקנם או כדי שיבשל תבשילים אחרים, וכל זה הוראה שמקבל האורח בסבר פנים יפות.³ ראה במג"א שם: מצוה לטעום התבשילין וצריך לטעום מכל תבשיל בערב שבת.⁴ וכ"ה במשנת חסידים (יום השישי ו, ד): ומכל תבשיל אשר יבשל לצורך שבת צריך לטעום ויזכה לחיים על שם טועמיה חיים זכו. וכ"כ בשו"ע הרב (סי' רנ, ח): יש לטעום התבשילים בערב שבת וטוב לטעום מכל תבשיל ותבשיל.⁵ והרה"ק מקאמאנא זי"ע כתב בשלחן הטהור (רנ, ז): טוב לטעום מעט מן התבשיל וכו' ויטעום מעט מן כולם בערב שבת.⁶ ראה במטה משה הני"ל, כדי לתקנם כהוגן והיו נאכלים לתאוה. וכן בשעה"כ הני"ל: וטועם התבשילין אם הם טובים ואם חסרין איזה תבלין, כדי שיתקנם.⁷ וכ"ה בשלה"ק (מסכת שבת, נר מצוה ותורה אור, אות ל"א): נהגו אנשי מעשה לטעום התבשילין בערב שבת כדי לתקנם כהוגן, והיו נאכלים לתאוה, וכן מצאתי בשם ירושלמי, טועמיה חיים זכו, מצוה לטעום קודם השבת טעם התבשילים של שבת לכבודה. ובספר "יוסף אומץ" (מנהגי פרנקפורט, אות תקעו): מצוה לטעום בערב שבת מתבשילי השבת, אם הם מתוקנים ומתובלים כראוי לפי כבוד שבת, וכתב מהר"ר הירץ טריוש ז"ל, המקובל שהיה פה חזן, בפירוש התפילה שחיבר על טועמיה חיים זכו, שיש לטעום השאלית בערב שבת. את דבריו הוא מסיים במליצה: ומצות עש"ה זו קיימתי בכל עוז.⁸ כן כתב בפרי מגדים (אשל אברהם, סימן רנ, ס"ק א) שטעם הדבר הוא לידע אם צריך מלח ותבלין.⁹ ראה להגה"ק ממנוקאטש זי"ע בנימוקי או"ח (רנ, א): והנה יפלא לכאורה שלא ראינו מכל הצדיקים שיטעמו בע"ש מכל התבשילין, רק נוהגים לטעום מאכל אחד משל שבת, ומדוע לא יטעמו כל התבשילין כמ"ש מהאריז"ל, ולא שמעתי להתעורר בזה. ואם הטעם כפשוטו כמ"ש מהפרמ"ג דהיינו לראות אם חסירה מלח או תבלין, אז י"ל משום שאין בקיאים כ"כ כמו הנשים שלנו שמבשלות ויודעות יותר, ע"כ סומכין עליהם בזה בכל התבשילין, רק יקחו מאכל אחד לטעום משום הרמז שאומרים העולם 'טועמיה חיים זכו', אמנם הלא מסתמא טובא גניז בגויי' בדברי רבותינו ז"ל המקובלים (האריז"ל וגורי דיליה הקדושים והטהורים) על פי סוד ומדוע לא יקיימו כן לטעום

גבינה בערב שבת?

מין שליט"א: אכן היו צדיקים שהקפידו ע"ז שלא לאכול גבינה בערב שבת², ופעם אמר המשב"ק הרה"ח ר' יהושע וייצנבלום ז"ל למרן אאדמו"ר זי"ע, שאכן אולי נמנעו מלאכול גבינה מחמת שרצו לאכול בשר³.

הגרמ"מ: יש מעשה ממרן הדברי חיים שקיבל כן מהרה"ק מראפשיץ זי"ע⁴.

מין שליט"א: למעשה מלבד חג השבועות כמעט לא אכל מרן אאדמו"ר זי"ע גבינה כל השנה כולה.

הגרמ"מ: לפעמים אכל במוצ"ש יחד עם המזונות. בבעלזא נהגו לאכול בערב שבת מאכל הנקרא ראס"ל מבשר צלי, ואמרו הטעם הנגלה שלא יתקלקל המעיים בשבת משינוי הוסת, ולזה אוכלים קצת⁵.

הרה"ח ר' חיים זילבערמאן: דודי הדיין הגאון הגדול רבי פישעלע הרשקוביץ (שליט"א) כשהיה מגיע ליוניאן סיטי בערב שבת ורואה בחורים שאוכלים טשולנט

הנוצרים היה מנהג שלא לאכול בשר ביום שישי⁶, ולאפוקי מהם כדי לקיים ובחוקותיהם לא תלכו, היה קפידא אצל צדיקים שכן לאכול בשר.

פעם עשיתי סיום מסכת ברכות בר"ח אב שחל להיות בער"ש, ואכל אז מרן אאדמו"ר זי"ע בשר, ואמר שאוכל בגלל ג' סיבות, הא' סיום מסכת, הב' סעודת ר"ח, הג' כי יש ענין לאכול בשר בער"ש.

הגרמ"מ רייך: כעין זה היה גם עם הדיין הגרש"ז בריל (שליט"א), שעשה סיום מסכת בר"ח אב שחל להיות בער"ש, וקראו מרן זי"ע לחדרו שיעשה הסיום שם, ואכל אז בשר ואמר לו כי אוכל מחמת ג' סיבות, הא' סיום מסכת, הב' סעודת ראש חודש, והשלישי כי עם הארץ אסור לאכול בשר (פסחים מט, ב) ומה שאנו אוכלים הוא רק משום רפואה ורפואה מותר אפי' בתשעת הימים...

הגרמ"מ: האם יש לזה שייכות עם המנהג שלא לאכול

וסיפר אז אשר שמע מאביו הקדוש [הרה"ק רבי שלמה מבאבוב זי"ע] ששאלו פעם אחת לקדושת זקני מצאנז על מה שהוא אינו אוכל גבינה בליל ויום ו', באמרו שכן קיבל מרבו הגה"ק מראפשיץ, והלא הרה"ק רבי שלום מקאמינקא מהדר דוקא לאכול גבינה בערבי שבתות באמרו אף הוא שכן קיבל מרבו הגה"ק מראפשיץ, ואיך יתקיימו דברי שניהם. על זה ענה רבינו [הדברי חיים]: האמת כן הוא, שנינו היינו בראפשיץ במעמד אחד בה בשעה שרבינו הזקן דיבר אודות אכילת גבינה בליל וביום ו', רק אני שמעתי והבנתי שאין נכון לאכול, והוא שמע והבין שאדרבה, צריך להדר ולאכול אז גבינה, וכל אחד שמע וקיבל מה שהוא צריך לפי בחינתו. ע"כ.

ובבטאון צאנז (גלי שנו) הובא בשם חסידים שהסבירו את פשר חילוקי הדעות בין מרן הדברי חיים להרה"ק מקאמינקא בנוגע לדעתו של רבם הרה"ק מראפשיץ, שכן ישנם כתות שונות אצל הנוצרים שמנהגם לא לאכול בשר ביום שישי ותחת זאת אכלו גבינה, ובהקשר לכך התבטא הרה"ק מראפשיץ ואמר שיש לתקן הדבר במשקל נגד מצד הקדושה, ומכאן נובעים חילוקי המנהגים, שמרן הדברי חיים הבין שיש לתקן הדבר על ידי מניעה מאכילת גבינה דווקא, ולעומתו הרה"ק מקאמינקא הבין כי אדרבה, יש לתקן הדבר דווקא על ידי אכילת מאכלי גבינה.

¹⁰ וראה בספר האר"י שבחבורה, על מה שאירע בתקופת נישואי הרה"ק רבי ישעיה מטשחויב זי"ע עם נכדת הרה"ק מהר"י מבעלזא זי"ע: למחרת החתונה, בערב שבת קודש, הגישו לסעודה רק תבשיל בשר עוף עם רוטב הנקרא "ראסיל" (לפי מנהג בעלזא, בכל ערב שבת קודש נטלו ידים לסעודת "ראסיל"). הקפיד הרה"ק משינאווא, מדוע לא נתנו דגים ומרק, כנהוג בכל סעודת מצוה.

כ"ק מרן מהר"י זי"ע לא השתתף בסעודת השבע ברכות בערב שבת, ולכן לא יוכל הרה"ק משינאווא לשאול בשעת מעשה את מחותנו לפשר הדבר שהיה נראה כה מוזר בעיניו, והמתין עד הערב בעת סעודת ליל שבת קודש, ואז פנה אל מרן זי"ע ושאל: "מחותני! האם כך עושים סעודת שבע ברכות? מדוע לא נתנו דגים ומרק, כנהוג בכל סעודת מצוה?"

התנצל מרן ואמר: מנהגינו כפי דרכו של אבי ז"ל, וגם הוא נהג בסעודת שבע ברכות בערב שבת לאכול רק ראסיל... והוסיף: רבינו בחיי משבח מדתו של יצחק אבינו, שלא שינה דבר מדרכי אביו, וכותב בפירושו לפרשת תולדות על הפסוק (בראשית כו, יח): "וישב יצחק ויחפור את בארות המים אשר חפרו בימי אברהם אבינו... ויקרא להם שמות כשמות אשר קרא להן אבינו", וז"ל: "עשה כן לכבוד אביו. ומה שהתורה הודיעה זה, נראה שנחשב לו כזכות. ויש בזה התעוררות וקל וחומר, שלא שינה אדם מדרך אבותיו, שהרי יצחק אפילו שמות הבארות שקרא אותן אביו לא רצה לשנותן, וזה ק"ו לדרכי האבות מנהגותיהם והמוסר שלהם. ואולי מפני זה לא נשתנה שמו כמו שאר אבות, וזה מדה כנגד מדה". עד כאן לשונו הטהור.

לפעמים הלשון אינו מדוקדק לפי הפשוט, ורק בא דקדוק הלשון לפי הרמז והסוד שיש בו.

⁸ כ"כ במגן אברהם (תקנא, ס"ק כח): דבמדינתנו שהעכו"ם אין אוכלין בשר ביום ו' וז' וכו'.

⁹ כן היה מנהג ראפשיץ, כמובא בספר נזר הקודש (סי' ז): רביה"ק מראפשיץ ובניו אחריה היו מזהירים את בני ביתם שלא יאכלו גבינה ביום ערב שבת.

כן נהג אחרי מרן הדברי חיים זי"ע, כמש"כ בדרכי חיים (אות נב): ובשעה שהיה לומד רבינו הקדוש משניות, הביאו לפניו על השולחן סעודת הלילה, מעט קאשע ומעט לאקשין ולביבות בגבינה, אך אור ליום וערב שבת קודש לא היה רבינו הקדוש אוכל לביבות מחמת שלא רצה לאכול בערב שבת קודש גבינה. וראה בדברי יחזקאל (הלכות והליכות, עמ' שלד) שכן נהג גם הרה"ק משינאווא זי"ע.

ולפלא מש"כ בספר אוהב שלום (חלק ב, עמ' כז): ויכוח מעניין התנהל פעם בין רבינו [הרה"ק מהר"ש מקאמינקא] זצ"ל לבין רעו הרב מצאנז זצ"ל, והנושא היה בענין אכילת גבינה בליל וביום ערב שבת, דהרב מצאנז אמר ששמע מפי קדשו של רבם, כי מי שלא יאכל גבינה בליל וביום ערב שבת, מובטח לו שלא יהיה לו כאב שיניים, ורבינו זצ"ל חלק עליו ואמר דלא כן אמר הרב, אלא אדרבה, דמי שיאכל גבינה בליל וביום ערב שבת מובטח לו שינצל מכאב שיניים. לבסוף נענה הרה"ק מצאנז ואמר: אם כן אפוא מוכח שאני הייתי צריך לשמוע כך ואתה כך...

ובענין זה מובא בספר נפלאות הסבא קדישא (ח"א עמ' מד) על הרה"ק מראדאשיץ זי"ע: כתב לי ש"ב החסיד ר' נתן דוד נ"י מגארשקאוויץ וז"ל, סיפר לי ישיש אחד מפה שבימי נעוריו היה לו כאב שיניים ל"ע ונסע עם אביו לראדאשיץ לאאזה"ק והשיב לו הסבא קדישא אם יזהר הנער שלא לאכול גבינה בערב שבת יסור ממנו הכאב וכן היה חי עד צ"ה שנים ולא חש על שיניו. ועוד שם (ח"ב עמ' כב): היה דרכו לצוות להרבה אנשים שסבלו כאב שיניים שיקבלו עליהם שלא לאכול גבינה בכל עש"ק וזה הועיל להם שלא סבלו עוד כאב שיניים.

¹¹ ועי' בספר "מטעמים" (ערך שבת, אות כה): טעם למנהג שאין אוכלין בערב שבת גבינה, משום שבליילה [ליל שבת] בוודאי יאכל בשר לכבוד שבת, וגזרו משום ימים הקצרים בחורף, שלא יוכלו להמתין אחריו ששה שעות באם יאכל גבינה ישנה וימנע את עצמו מסעודת שבת, או ישכח ויאכל. ועל כן עשו הרחקה שלא יאכלו בשום ערב שבת אפילו בקיץ.

¹² ראה בספר "פי צדיק" (שלשה שריגים, שריג א, אות 1): שמעתי מאדמו"ר הקדוש [בעל קדושת ציון] הי"ד מבאבוב זצלה"ה, שמנהגו היה בכל ליל חנוכה לחלק לחם עם גבינה להמסובים, אכן בליל שישי בשבת נמנע לחלק בעצמו ונתן לאחר לחלק, בנמקו כי זקנו הגה"ק מצאנז הקפיד שלא לאכול גבינה בליל וביום ערב שבת, על כן אינו רוצה לתת בעצמו להמסובים.

משום טועמיה, וכששאל אותו אביו מפני מה בחר לעצמו חלק גדול כל כך, ענה בשנינות, כי הרי אומרים טועמיה חיים זכו גם האוהבים דבריה 'גדולה' בחרו... [מתוך שיחות קודש, שבת פרשת בהר תשע"ה]

הילולא דצדיקא

מרן שליט"א: מרן אאדמו"ר זי"ע ביאר פעם שג' הצדיקים הנ"ל היתה עבודתם לקרב הגאולה"י.

הר"ח זילבערמאן: זכורני כי בתקופת מלחמת ששת הימים ולפניה, היה מרן זי"ע מזכיר בתורה בסעודה שלישית של מי היארציט במשך השבוע, שבזכותו יהיה כל טוב וכו', כמו של הרה"ק מקאמארא זי"ע שחל באותה תקופה (י' אייר).

הגרי"א אונסדורפר: בשנת תשל"ה היה מרן זי"ע מעורר רבות שאנו עומדים לקראת שנת תשל"ו אשר הרה"ק מקאמארא זי"ע כתב שאז תהיה הגאולה"י.

[מתוך שיחות קודש, שבת פרשת בהר תשע"ה]

בוצין בוצין מקטפיה ידיע

אותו... ואמר לו מרן שיבחן, ואמר לו ר' מוטל איזה מדרש פליאה, ומרן זי"ע שם יד ימין על שמאל והרכין ראשו כמה דקות ותיכף אמר פלפול נפלא גג על גג. ואמר לו ר' מוטל שלא יתכן שחידש זאת כעת על אתר, ומסתמא כבר היה מוכן אצלו, ואמר לו מרן זי"ע שיאמר לו מדרש פליאה אחר, ויצא וחיפש מדרש פליאה, ושוב היה כבראשונה ואמר לו

מי זאת הנשקפה, ובפרשת וירא; ובספרו מעשה ארג למשניות, מעשר שני פ"ה נו, א, ד"ה אמר ר' אחא כו' באופן ברור ומוחלט כי בשנת תשל"ו יהיה תחיית המתים בכל העולם, עיי"ש. וכבר עבר ראש חודש אדר וממשמש ובא חודש ניסן, ובודאי הנה זה עומד אחר כותלינו וכפסיעה בינינו ובין גאולה השלימה... אחרי שהרה"ק מקאמארא זי"ע העיד וכתב ששנה זו שנת תשל"ו הוא זמן פקידה, הרי הדבר ברור וכתב שמצוה להאמין בדברי הנביאים, כך יש מצוה להאמין בדברי קדשו של הרה"ק מקאמארא ששנה זו היא שנת הגאולה". אמונה אמיתית זו צריכה לחייב כל אדם לשנות כל תהלוכות חייו ולהתכונן בצפייה לקראת ביאת משיח צדקנו בקרוב ממש. כל מי שרואה עצמו כהולך בדרכו של הרה"ק מקאמארא הרי זה מחייב אותו לומר די לכל עיסוקיו ולמכור את כל אשר לו, מלבד מה שהוא מוכרח כדי מחייתו לעוד ששה חודשים עד סוף שנת תשל"ו, ויכנס לבית המדרש להגות בתורה יומם ולילה בהכנה דרבה לקראת ביאת משיח צדקנו. ולהוציא מלבם של אותם תועי לבב שרוצים להדבק בדרכו של הרה"ק מקאמארא רק בענינים אחרים, כגון לומר ברכה על תפילין דרבנו תם (עיין בשולחן הטהור סי' לד), או שאר מילי דחסידותא שאינם באים בעמל ויגיעה, ואחר כך הולכים בטל בחיבוק ידיים. אברך המתנהג כך לא חסיד ייקרא אלא הריהו טיפש שבטיפשים. הגע בעצמך, אם אכן מאמין אתה בדברי קדשו של הרה"ק מקאמארא שהעיד בנו לומר שבשנת תשל"ו יבוא בן דוד לגאלינו, אם כן מה לך נרדם, מה לך לדבר גדולות ונפלאות על הרה"ק מקאמארא אם אין זה מחייב אותך מאומה.

וראה בשו"ת דברי יציב (ליקוטים והשמטות סימן פח): לכן פשיטא דכמו שהחייב להאמין באמונה שלימה בביאת המשיח ולחכות לו בכל יום שיבא, כן מחוייב להאמין באמונה שלימה במה שכתב רבה"ק מקאמארא דשנת תשל"ו הוא הזמן המאוחר לגאולה, ומקורו ממרן האריה"ק בליקוטי תורה פרשת מקץ. וצדיקים הללו אפשר נמי שהם בגדר מוחזק בנבואה, דכמה פעמים העידו על עתידות ולא נפל מדבריהם ארצה, עיי"ש.

וכדו' בשעות אחה"צ, היה מוחה מנין ההיתר לאכול אז סעודה כזו שמפריע לאכול הסעודה בלש"ק"ט.

הגר"צ רייך: יש עובדא מאחד מגדולי ישראל, שבילדותו בחר לעצמו חלק גדול של בשר בער"ש

מרן שליט"א: היום הוא יומא דהילולא של הרה"ק הרבי ר' מענדלי מרימינוב זי"ע.

הגרי"א אונסדורפר: מרן זי"ע היה מקשר ג' ימים סמוכים אלו, של ל"ג בעומר יומא דהילולא של רשב"י, ל"ד בעומר יומא דהילולא של הרבי ר' מענדלי, ול"ה בעומר יומא דהילולא של הרה"ק רבי מדרכי המגיד מטשערנאביל זי"ע"י. הגם שביום י"ז אייר יש בו יומא דהילולא של הרה"ק הדגל מחנה אפרים זי"ע, וזאת לא היה מזכיר.

הגר"צ רייך: וכן של הנודע ביהודה.

הגר"צ רייך: הרה"צ רבי מוטל הלברשטאם זצ"ל (בן הרה"ק רבי אלישע מגארליץ זי"ע) סיפר שבצעירותו שהה פעם יחד עם מרן זי"ע - שהיה בן גילו - אצל הרה"ק רבי שלום אליעזר מראצפערט זי"ע, ומרן זי"ע התפלל כדרכו באש להבה בקולות וצעקות, ואמר רבי מוטל שמחמת קנאה ניגש אל מרן זי"ע ושאל אותו למה הוא מתפלל כך וכו', והאם אפשר גם לבחון

^{טו} עיי' שו"ע אורח חיים (רמט, ב): אסור לקבוע בערב שבת סעודה ומשתה שאינו רגיל בימי החול, ואפילו היא סעודת אירוסין, מפני כבוד השבת, שיכנס לשבת כשהוא תאב לאכול, וכל היום בכלל האיסור.

^{טז} ראה אחד מני רבים בד"ת בעידן רעד"ר פרשת אמור תשכ"א: בשבוע זה חל פסח שני, וכן ההילולא דרבי שמעון בן יוחאי, ושל הרה"ק הרבי ר' מענדלי מרימינוב זי"ע ושל הרה"ק רבי מדרכי מטשערנאביל זי"ע, ואילו היו בני אדם יודעים אחד מני רבבה מגודל מעלת שבוע זה מימי הספירה עד היכן הדברים מגיעים, לא היו נחים ושוקטים לרגע, ויש ענין מיוחד למה חלים אלו יומי דהילולא בזה אחר זה והשייכות שביניהם, והכל סודי סודות רזין דרזין, והפסוק (תהלים קיט, יח) ג"ל עיני ואביטה נפלאות מתורתך, רומז להילולא דרשב"י שחל בל"ג בעומר, ופלא שזה חל דייקא מיד לאחר פסח שני אשר אז תרעין פתיחין (זוה"ק, פרשת בהעלותך, ח"ג קנג, א) והוא סוד הגאולה.

^{יז} ראה בשיעור חורש"י פרשת אמור תשל"ז: **רשב"י** בקדושתו והלימוד זכות שלו ונשמת משה שלא הביט און ביעקב ורק לימד זכות עליהם, בזה תיקן את כל המדה הקדושה ובוה קירב את הגאולה, ולכן תיכף כשמסתיימים הז' ימים מפסח שני שהם ג' מלפני ל"ג בעומר וג' לאחריה, מיד מתחלת ובאה בחינת מלכות ותיכף אח"כ שבועות. וסימנא מילתא שתיכף אחר ל"ג בעומר חלה ההילולא של הר"מ מרימינוב זי"ע שביקש להחיש את קץ הגאולה בכל מחיר, ואח"כ ההילולא של הרה"ק ר"מ מטשערנאביל זי"ע שהיה מפרנס את הל"ו צדיקים נסתרים ונשמתו היתה מעולם האצילות (וגם את נשמות בניו הק' המשיך משם והיו קדושי עליון שאין לנו מושג מגדולתם), וצדיקים אלו היו צריכים לקרב את הקץ...

^{יח} ראה בענין זה בשיעור חורש"י פרשת תרומה תשל"ו: **מה** גם שאנו עומדים בעיצומה של שנת תשל"ו, עליה כתב הרה"ק רבי יצחק אייזיק מקאמארא זי"ע (זהר חי, פרשת וישלח על הפסוק

ליפשיץ זצ"ל (חתן הרה"ק מהרא"ש מסטראפקוב זי"ע), לקח איזה ספר ועייין בזה, ואח"כ התבונן רבי ישכר דוב באיזה ספר למד וראה שזה היה ספר "הכוזרי", ואמר למרן אאדמו"ר זי"ע וכי בחור בגילך לומד כוזרי, ואמר לו מרן אאדמו"ר זי"ע באם ברצונך יכול אתה לבחון אותי על הספר, ואכן שאל לו כמה שאלות והשיב לו הכל על אתר...
[מתוך שיחות קודש, שבת פרשת בהר תשע"ה]

הפטרת שבת חזון

לבחור בר מצוה לעלות למפטיר, ולאחר מכן התרעם עליו מרן זי"ע מדוע נתן מפטיר לבחור בר מצוה, וכי לא למד בהלכה שצריך ליתן רק למי שיודע לקונן...
 א' הנוכחים: בדרך כלל היו בחורי הבר מצוה עולים אצל מרן זי"ע שבת קודם הבר מצוה?
מרן שליט"א: אכן.

[מתוך שיחות קודש, שבת פרשת מטו"מ תשע"ה]

ברכת המזון בסעודה שלישית

זוננו' (כמ"ש בסידור האריז"ל), והגם די ש מפקפקים בזה שזהו מנהג שטות (עי' תוס' ברכות מח, ב ד"ה מתחיל).
מרן שליט"א: הגאון רבי יחזקאל סרנא זצ"ל ראש ישיבת חברון השתתף בסעודה שערך מרן אאדמו"ר זי"ע לרגל שמחת הבר מצוה שלי, והוא בירך אז ברכהמ"ז רק עד "לעולם אל יחסרנו" ולא המשיך יותר באמרו שכך נוהגים בני ליטא משום ביטול תורה...
 מרן אאדמו"ר זי"ע היה מספר על הרה"ק המגיד מטריסק זי"ע שהיה מאריך מאד בברכת המזון ובמיוחד באמירת הרחמן הוא ישלח לנו את אליהו, ואמרו צדיקים שאליהו הנביא היה מתגלה אז אליו.
[מתוך שיחות קודש, שבת פרשת בהר תשע"ה]

שכשבאתי לגור באר"י היו כמה שמוצאם מאונגריין, ובקשו ממני ליתן עליה לבניהם בשבת קודם הבר מצוה, וכיון שמנהג זה אינו נוגד ההלכה על כן הסכמתי להם, ע"כ. ומקור הדבר להעלות קטן קודם הבר מצוה למפטיר, מובא בספר אגרות קודש לפרמ"ג (אות ג) דאפשר לומר בכונת המג"א (סי' רסב בסוה"ס) שכתב נער בר מצוה בשבת היינו שנעשה בר מצוה בשבוע שלאחריו, עיי"ש. וכ"כ בשו"ת לבושי מרדכי (או"ח תנינא סי' לז) שרוב מקומות בזה"ז קורין הקטן למפטיר, עיי"ש.

²² בשו"ע או"ח (קפת, י) כתב, היה אוכל ויצא שבת מזכיר של שבת בברכת המזון דאזלינן בתר התחלת הסעודה, וכ"ה במג"א ובט"ז שם. אך בב"י הביא את דעת הרא"ש בתשובה (כלל כב, סי' ו) שאין לו להזכיר כלל של שבת בחול מידי דהוה אתפילת מנחה של שבת, עיי"ש.

ובכף החיים (שם אות מג) כתב, ומה גם דבעיקר סעודה ג' איכא פלוגתא די"א דא"צ לאכול פת כמ"ש סי' רצ"א ולדידהו אינו מעכב אם לא הזכיר וכו', וא"כ כיון דבעיקר הדין אינו מעכב בדין זה דאיכא עוד פלוגתא אי אזלינן בתר התחלת סעודה או בתר השתא, ולמ"ד אזלינן בתר השתא אם מזכיר יש חשש הפסק בתוך הברכה, שב וא"ת עדיף ואין להזכיר, ע"כ.

²³ וראה בהליכות חיים (שבת, עמ' ריד): בברכת המזון בסעודה שלישית, בהגיע רבינו לרצה, לא שמעוהו אומר עד והראנו, אלא הביט בסידור בדומיה, ומוהראנו כבר שמעוהו אומר בקול כרגיל. ולהלן: רבינו נשאל לדעת קדשו, האם אפשר לומר רצה בברכת המזון דסעודה שלישית אף שזה זמן רב לאחר צאת הכוכבים, והשיב שאם אוכלים כזית בעוד ודאי יום, אין בזה שום שאלה.

פלפול עמוק, וכן היה פעם שלישית... וסיפר אח"כ ר' מוטל שבאמת ידע כבר מתחילה שחידש את הפלפול על אתר... שמעתי זאת מר' נתן וימר ששמע זאת מר' מוטל בעצמו, שהיה מספר זאת הרבה ומפליא את גאונו של מרן זי"ע כבר בצעירותו.

מרן שליט"א: כאשר היה פעם מרן אאדמו"ר זי"ע בבחרותו באונגוואר, אצל ש"ב הגה"ק רבי ישכר דוב

א' הנוכחים: האם הקפידו אצל מרן זי"ע שיעלה להפטרת שבת חזון מי שיודע לקונן?²⁴

מרן שליט"א: לא נתנו העליה לאדם מיוחד, ורק שמרן אאדמו"ר זי"ע הקפיד שלא יתנו מפטיר לילד בר מצוה. אמנם כשמעו את מרן אאדמו"ר זי"ע אומר לידו את ההפטרה בבכי רב, כבר נאמרה ההפטרה באופן אחר לגמרי. פעם היה שקרא הגבאי לתורה בשבת חזון

הר"ח זילבערמאן: מרן זי"ע היה אומר רצה בסעודה שלישית, שהיה כמה שעות אחר זמן ר"ת²⁵?

מרן שליט"א: לא שמעו בבירור²⁶. פעם אמר אחד למרן אאדמו"ר זי"ע על מה שלא אומר רצה, ואמר לו, מנין לך מה שאני עושה...

הגרמ"מ: למעשה בתשו' (דברי יציב, או"ח סי' ריט) מצדד מרן זי"ע לאומר, דקאי על מצוות השבת.

הר"ח זילבערמאן: לגבי ברכת המזון בשבת יש שכתבו לומר רק עד אל יחסרנו, מטעם שאין אומרים תחנונים בשבת (ראה מעשה רב החדש, סי' יט).

הגר"צ רייך: כן נוהגים לומר בשבת, ברחם, 'רוענו

²⁴ וראה בגליון בצילא דמהימנותא (נשא תשס"ח) מה שסיפר הגאון רבי יעקב חזקיהו סופר שליט"א אב"ד קהל עדת ישראל בטורנטו: דכירנא שהיה מרן זי"ע בשב"ק פר' שמות תשכ"א בירושלים עיה"ק, והייתי שם בעת עריכת השולחן, וקודם הדגים היה הפלפול, ולאחמ"כ בתורה שאמר בהמשך השולחן ביקש שיתחוו לפניו חומש, והיה שם הרה"צ ר' מאטיל הלברשטאם זצ"ל מגארליץ, והוא חיפש אנה ואנה בחומש עד שפתח לפניו בפסוק (שמות ד, יח) וילך משה וישב אל יתר חותנו ויאמר לו אלכה נא ואשובה אל אחי אשר במצרים ואראה העודם חיים ויאמר יתרו למשה לך לשלום. שרצה לראות מה יחדש כבר הרבי בפסוק זה, ועל אתר התחיל כ"ק מרן זי"ע לומר תורה בדברים נפלאים, שהקשה, מה רצה לומר 'אראה העודם חיים', והא פשיטא וכי הו"א שכולם כבר אינם חיים, וביאר דהכוונה בזה כמו הא דכתיב עוד יוסף חי וכו', דהיינו חיים רוחניים...

²⁵ עי' מג"א (סי' רפב ס"ק יד) דנוהגין לקרות הרב שיודע לקונן. וכ"כ בשערי אפרים (שער ט אות ג), יע"ש.

²⁶ נג ראה שפע קודש (בר מצוה עמ' ז הערה ד): הנה מנהג זה ליתן עליה קודם הבר מצוה לא נזכר בפוסקים, ואכן בכמה מקומות לא נותנים עליה שבוע קודם הבר מצוה. וכן שמעתי מפי הרה"ג ר' נפתלי גרינצווייג שליט"א מוינה, דנהיר לו שקודם כניסתו לעול המצוות נכנס עם אביו הרה"ח ר' דוד יהודה גרינצווייג ז"ל לכ"ק מרן זי"ע, ובתוה"ד שאל אביו ז"ל את כ"ק מרן זי"ע, האם בצאנו ובסיגוט וכדו' נהגו לעלות למפטיר בשבת קודם הבר מצוה, ענה לו מרן זי"ע, שלא נהגו כן, והטעם שאני נוהג כאן בקרית צאנו ליתן עליה בשבת קודם הבר מצוה, כיון

עניני סת"ם

גם ס"ת בכתב האר"י.¹⁰

מין שליט"א: אבל מין אאדמו"ר זי"ע לא סבר מלכתוב ס"ת ומזוזות בכתב האר"י אלא תפילין בלבד.¹¹
הגר"צ רייך: גם לגבי אותיות לפופות בספר תורה מצינו שנחלקו הפוסקים, שהחתם סופר בשו"ת (יו"ד

הגרי"א אונסדורפר: מרן זי"ע לא סבר לכתוב גם ספרי תורה בכתב האר"י, אלא תפילין.¹²
מרן שליט"א: כי בשו"ע הרב (או"ח סי' לו, ב) כתב שכתב האר"י הוא רק בתפילין.¹³
הגרי"א אונסדורפר: ואף שהיו צדיקים שסברו לכתוב

ע"פ אריז"ל ותבוא עליו ברכה, ובפרט לדעת הברוך שאמר יהיה תרתי דסתרי להעולה בתורה בתפילין דאריז"ל.
 ובמקור חיים (סימן לו): המנהג של רוב הסופרים בסת"ם לכתוב הצד"ק ב"יוד הפוכה. וכן בשו"ת בית שלמה (יו"ד ח"ב סימן לו) לגבי אות הצד"ק: משום כך נתפשט עכשיו שהסופרים שבגלילותינו כותבים אף בס"ת ציור הצ' בדרך זה שהיו"ד היא הפוכה. ובקול יעקב (סימן לו אות הצד"ק), המנהג לעשות כן גם בס"ת באות הצד"ק.

ובקול סופרים (בענינים שונים, שאחרי צורת האותיות) כתב: מנהג כל הסופרים מומחים הכותבים עפ"י האריז"ל לעשות כן גם בס"ת מזוזה ומגילה, אלא שבתפילין הקפידא יותר. עוד כתב הקול סופרים (הובא בספר ילקוט צורת האותיות, עמ' 697): בודאי כל הצדיקים המקובלים ראו מה שכתוב בכתבי האריז"ל בכל פעם תיבת תפילין, אבל גם בס"ת כתבו בכתב אריז"ל, וכן כתבו המהרצ"א, ומהר"ש מבעלז, ומהר"ש מקאמינקע, והדעת קדושים, וכמה סופרים מומחים וקדושים של' במשנת אברהם, כולם דעתם שאין לחלק בין ס"ת לתפילין, ומי עלה השמימה לידע בכוננת האריז"ל יותר מהם.

ויש לציין שבמשנת חסידים בהל' מזוזה (מס' מזוזה פ"א ה"א) כתב לעיין בכללי הכתיבה במס' תפילין, ושם מיירי מכתב אריז"ל, ומבואר דס"ל שכתב אריז"ל הוי גם למזוזה. וראה במאיר עיני סופרים (דקדוקי סופרים סימן ז' אות צדי"ק כפופה), ובמאסף לכל המחנות (אות צ' ס"ק ב'), ובספר אבן השם (שו"ע או"ח מהר"ח ז"ל, בפתוחי חותם ס"ק א').

¹⁰ ראה בספר אות יציב (סי' ה, מקור הלכה, אות י'): כן אמר כ"ק מרן אדמו"ר זי"ע להרה"ח ר' מנשה צבי כהן ז"ל, שתמוה הוא עד למאוד שנשתרש הדבר שכותבים גם מזוזות וס"ת בכתב אריז"ל, והרי אף האריז"ל סבר כן רק בתפילין. ושכן הורה לו כ"ק מרן אדמו"ר זי"ע לכתוב המגילה שלו בכתב ב"י. וסיפר הרה"ג ר' לייבל וויליגער (בהרה"ח ר' בנימין) שליט"א: נתתי מגילה חדשה לכ"ק מרן אדמו"ר זי"ע בכתב אריז"ל ולא רצה לקרוא בה באמרו, הרי כתוב מפורש בשו"ע הרב שקבלת האריז"ל הוא רק בתפילין, א"כ מגילה יש להשתמש רק בכתב ב"י. וכן הורה כ"ק מרן אדמו"ר זי"ע להרה"ח ר' דוד הרשקוביץ הי"ו, לכתוב שלו בכתב ב"י. וכן הורה כ"ק מרן אדמו"ר זי"ע להרה"ח ר' אברהם צבי איימר הי"ו, לכתוב מזוזות לאנ"ש בכתב ב"י. [ויש לציין שכ"ק מרן אדמו"ר זי"ע קרא הרבה שנים בס"ת בכתב אריז"ל, ולערך משנת תשל"ו הורה ביותר להקפיד כן].

וכן כתב הרה"ק בעל 'עטרת צבי' מזידיטשוב זי"ע, בספרו פרי קודש הילולים (פרק ט"ו): אימר בה, אשר לא צוה האר"י ז"ל לכתוב אל"פין אלו אלא בתפילין מטעם הנ"ל, כי סתם תפילין הם אימא על ברא, אבל ס"ת לא מצינו בדברי רבינו (האריז"ל) כלל שיהיה צריך לכתוב אל"פין כזה. והנה עתה הסופרים חדשים הנהיגו עצמם ואינם כותבים רק אל"ף זאת בצירוי יו"ד אפ"י בס"ת וכו', אמנם מדברי רבינו בכאן הל' תפילין שכתב זה דוקא בתפילין, ולא אמר זה בס"ת, משמע שבס"ת אין לדקדק דוקא לכתוב אל"ף זו, כי אדרבה נלענ"ד שיש לכתוב אל"פין בתיבות המורים בערכי הכנויים על החכמה, יש לכתוב באל"ף חכמה, היא ציור יו"י. ולא בלבד תיבה המושרשת בחכמה, אלא אפילו כמו שם ישראל או א"ל, אחד, אמת, הבא ומושרש בדכורא, יש לכתוב אל"ף חכמה (יו"י). ותיבה המושרשת בנוקבא, כמו אה"י, אלקים, אדנ"י, יש לכתוב אל"ף בינה. ולכן גם במזוזה המורה על נוקבא, יש לכתוב האל"פין בצירוי יו"ד וכו'. ולכן היושר הולך יודה על האמת, שצריך להיות בס"ת אל"פין כזו ואל"פין כזו, שלא להחליט לכתוב דוקא אל"ף בצירוי יו"ד ובפרט אחר אשר אל"ף בצירוי יו"ד לא נזכר כלל בפוסקים ראשונים, רק בצירוי יו"י. ועיין בזוהר (אחרי ע"ג א') אשר דברי הזוהר מכוון עם דברי הפוסקים. ולמה נשליך אחר גווינו דברי הראשונים אשר מימיהם אנו שותים, שלא לכתוב שום אל"ף לפי סבירותם וכל דבריהם על בקבלה אמיתית כמש"כ האגור בהל' תפילין, עכ"ל.

¹¹ ראה שו"ת דברי יציב (אורח חיים, סימן יח): ואגב עורר שבזו הרגע נשאלתי מאחד שנשאל מסופר שכותב תפילין עבורו, בדבר הטיית"ן והצד"ן בקו השמאלי אי וא"ו או זי"ן, הגם שהוא מדברים העומדים בכבשונו של עולם שאין לי בעו"ה שום ידיעה, אך לפי קט שכלי והבנתי כיון שהרב בשו"ע [סי' לו, אות ט] אשר מי כמוהו מורה פוסק להדיא שלקבלת האר"י ז"ל ינהגו הטיית"ן וא"ו ישרה בתפילין, וכן במשנת חסידים בתיקון תפילין אות ט', וזקיני בד"ח ח"א אהע"ז סימן ק"א כותב דראוי משנת חסידים לסמוך עליו בלבד בלא ספר חסידים ובפרט שידוע שדברי המ"ח הוא מהאר"י ותלמידיו או מדברי גדולי המקובלים הראשונים בכירור בלא טעות ולכן אל יזוז מדבריו עכ"ל. ושניהם כתבו ג"כ שבצד"ק נו"ן כפופה וזה כזי"ן, א"כ מיניה לא תזוע וז"ב לפענ"ד, ולא להשגיח על הרוצים להכריע בזה בדרך אחר מכח שלא הזכירו, ולא ראינו אינו ראה ודו"ק.

וע"ע שם (סי' כה, אות ב): ואני בעניי לא הבנתי למיעוט שכלי הגסה בעו"ה, שכיון שהמ"ח והמ"ש על תפילין קאי, וכן בשו"ע הרב בתפילין דייקא... וח"ו לי לקבוע הלכה לעלמא, אך לאיש כמוני דל המעשה ודרכי החכמה שנעלמו ממני, חשבתי לכתוב עבורי כסתמא דלישנא במ"ח ומ"ש, וכאשר מבואר בשו"ע הרב שהרי להלכה ולמעשה שקבעו בשו"ע שלו שהוא לכל איש מישראל...

וכן להלן (סי' לב): דברים אלו בעמקן ואמיתתם המה מכבשונו של עולם שאין לך רשות אפ"י לחשוב בהן בלא רשות מן השמים מסוד ד' ליראיו, אבל כיון שנפ"מ להלכה ולמעשה, הנה כיון שהגאון הקדוש המקובל האלקי בעל התניא כתב משם האריה"ק כי הצד"ש שבתפילין יהא ראש ימין כמו יו"ד הפוכה... וראה עוד שם: סימן לג, אות ב; סי' לד, אות א; סימן לו, אות א. ובכל התשו' נסמך מרן זי"ע על דעת האריז"ל כמבואר בספר פרי עץ חיים, מצת שמורים, ומשנת חסידים, ואחריהם בשו"ע הרב (סימן לו), שקבלת האריז"ל הוא דווקא בתפילין, וממנו העתיק בקסת הסופר (סימן ה').

וגם בשו"ת השיב משה (יו"ד סימן נא) כתב לגבי ס"ת שחציה נכתב הצד"י צורת היו"ד מימין הפוכה וחציה יו"ד ישרה, שלפתי"ש בב"י וב"ח (סימן ל"ב בא"ב הראשון אות צד"י), משמע קצת כעין שכותבים הסופרים שלנו דהיינו יו"ד ישרה, אבל במצת שמורים (הל' תפילין בצורת האותיות) איתא דיו"ד ימנית תהיה הפוכה, ובמצת שמורים בשם מהר"ח והאר"י זצוק"ל דהשנינים שיש בצורת האותיות בין הספרדים והאשכנזים יש סמך לכולם וסודות עליונים וסמכין עילאין, וא"כ אלו ואלו דא"ח הן, ומבואר במשנת חסידים דבענין ציור האותיות לא ישנה ממנהגו אם אפשר לו, ובמסכת תיקון תפילין (פ"א ה"ז וה"י), כתב, לגבי הצד"י שיהיה ביו"ד הפוכה, שדוקא בתפילין הוא הקפידא ולא בס"ת, ומ"מ לענין דיעבד הא קי"ל דאם שינה בצורת הכתב לא פסל, כמ"ש הרמ"א באו"ח (סימן ל"ו סעיף א'), ואף שקצת צד"יין כך וקצת כך, אין כאן תרתי דסתרי דשניהן צד"יין הם ושניהם אמת, והרי עולין לס"ת אלו הבאים בסוד ה' ותפילין שלהם כותבים בצד"י שהיו"ד הפוכה, ובס"ת כותבים כל הצד"יין ביו"ד ישרה, ואם הצד"יין הללו פסולין הם בס"ת דלא צד"יין הוא כלל היאך יכשרו בתפילין, רח"ל מהאי דעתא, רק כיון דבין כך ובין כך צד"י הוא, שפיר י"ל דע"ד הסוד יש לכתוב כך לכתחלה בתפילין וכך לכתחלה בס"ת, ולענין דיעבד כו"ע מודי דשיניהם כשרות, וז"ב בלי פקפוק, ועל כה"ג נאמר מ"ש הרמ"א דאם שינה בצורת הכתב לא פסל היינו שהצירוף קצת נשתנה.

¹² ראה שם: ונקודה התחתונה פעמים שתמונתה כדלית"ת קטנה הפוכה על פי הסוד וכן צ"ל בתפילין על פי קבלת האר"י ז"ל... אבל לפי קבלת האר"י ז"ל תהיה כו"ו ישרה בתפילין... אבל על פי קבלת האר"י ז"ל היו ב' קוין של העייני"ן שבתפילין כשתי ווי"ן ישרות... ועל פי קבלת האר"י ז"ל כל הצד"י שבתפילין יהא ראש ימין כמו יו"ד הפוכה ושמאלה נו"ן כפופה...

¹³ במשנת אברהם (שער התמונה, סימן כג אות הצד"ק, בציונים ס"ק כא) כתב, דגם האריז"ל י"ל דמודה שגם בס"ת יש לכתוב

יציב, אורח חיים ח"א, סימן מב; סימן לו, אות ו; ליקוטים, סימן ה; ובכל המקובץ בספר אות יציב, סימן כו, עמ' תכט-תל), אבל עכ"פ אי אפשר שיהא תרתי דסתרי בין ש"ר לש"י, שזה יהיה רש"י וזה ר"ת.

פעם אמר אחד להחזון איש זצ"ל מה שכתב הרה"ק מקאמרנא זי"ע (שולחן הטהור, סי' לד אות א) דמי שאינו מניח תפילין דר"ת הריהו בגדר קרקפתא דלא מנח תפילין¹⁷, אמר לו החזון איש, הרי גם ר"ת סבר כן... **הגרב"צ רייך**: שמעתי פעם ממרן זי"ע, שהרה"ק מקאמרנא זי"ע כתב שיכוונו על מה שהתפילין האמיתי, אבל מרן הדברי חיים לא סבר כן אלא ששניהם אמת.

מרן שליט"א: אולי בזה תלוי אם להניח שניהם יחד, שזהו עפ"י פנימיות התורה, ואם שניהם אמת צריכים גם להניח שניהם יחדיו.

הגרב"צ רייך: איתא במרדכי (מנחות פ"ד) שמצאו גנוז תחת קבר יחזקאל תפילין, ופתחוהו וראו שהפרשיות הוא כרש"י, ויש שמביאים (עי' דרישה סימן ל"ד) דאין ראייה משם שעשו תמיד כשי"ר רש"י, שאולי אדרבה לכן גנזוהו כיון שאכן לא היה כשר, דס"ל כר"ת (ועיין שם בב"ח ובפמ"ג).

מרן שליט"א: מרן אאדמו"ר זי"ע היה מספר (ראה שו"ת דברי יציב, או"ח סי' יא; ליקוטים סימן ו) בשם אביו הרה"ק מרודניק זי"ע ששמע ממרן הדברי חיים, כשנשאל מאיש אחד איזה תפילין הניחו דור המדבר, והשיב לו מרן הדברי חיים שהניחו שני זוגות תפילין, ואח"כ שם ראשו לאחוריו כדרכו בקודש וישב כך זמן רב בדביקות מופשט מחיזו דהאי עלמא, ונתעורר ואמר אנשי דור המדבר הניחו תפילין דר"ת, כי שורש נשמתם חוצבה מאותו מקום שצריך להניח תפילין דר"ת.

שאל מאתו שרצה ג"כ לכתוב לעצמו ספר תורה על איזה אופן יכתוב, והשיב לו 'כשהוא כותב לעצמו כותב אותיות אלו'. וראה בספר אות יציב (סימן טו, בירור הלכה, ס"ק ג).

¹⁷ עי' רמב"ם (הלכות תפילין ומזוזות ז, ח) וז"ל, ויזהר באותיות הגדולות והקטנות וכו' ובאותיות שצורתן משונות כגון הפיין הלפופות והאותיות העקומות כמו שהעתיקו הסופרים איש פמי איש. וכו"ה בטור ושו"ע (יו"ד רעה, ו). וראה בספר ילקוט צורת האותיות (עמ' 688) מהמחזור ויטרי, ובשערי אפרים (שער ה, הלכה כא).

¹⁸ עי' משנ"ב (סי' לד, ס"ק ה): מי שמניח תפילין של יד של דעת ר"ת ותש"ר כדעת רש"י והרמב"ם, אם יוצא ידי חובתו, פסק שבות יעקב (ח"א סי' ב') דאינו יוצא אליבא דכו"ע, אבל בשעת הדחק מותר להניחם כן, דהא בשעת הדחק יוצא אם מניח אחת לבד, ומ"מ לא יברך רק על אותו שנכתבה ע"פ מנהגינו כדעת רש"י והרמב"ם, ואם של ראש נכתבה ע"פ דעת רש"י יש להניח של ראש תחילה וכשחולץ חולץ של יד תחלה.

¹⁹ ראה שם: כל איש מישראל שיש בו יהדות חייב להניח מן התורה שני תפילין דרש"י ודר"ת, ומי שאינו מניח דר"ת הוא שוטה וגס רוח, אם עושה במזיד ובשטאט נפש הוא פושעי ישראל בגוף קרקפתא דלא מנח תפילין. ועי"ש בזה זיהב באריכות.

²⁰ וראה בספר מעשה איש (ח"ה, עמ' צ): מספר הר"ר זאב קיבל שליט"א. באתי לשאול את החזו"א היות ותפילין דר"ת שלי נפלו על הרצפה רח"ל כדת מה לעשות. הוא התעניין במה אני עוסק, וכשענית שלומד אני בכלל, אמר תשלשל מעות לקופת צדקה [ולא להתענות שלא לבטל תורה]. כשאמרתי לו שהמדובר הוא רק בתפילין דרבינו תם, הגיב בתקיפות: מה וכי בתפילין של רבינו תם יש פחות קדושה מרש"י...

סימן רסה) מכשיר זאת בדיעבד גדול¹⁸, ואילו כל גדולי המקובלים כתבו שאפשר כן, וגם למרן הדברי חיים היה ספר תורה כזה¹⁹.

מרן שליט"א: בספרי הפוסקים יש בזה אריכות גדולה²⁰. בהרבה ספרים ישנים ישנם אותיות לפופות אבל כיון שמרן אאדמו"ר זי"ע לא כתב כן, אין ברצוני לשנות.

הגרב"צ רייך: בענין כתב האר"י וכתב הב"י האריך הרה"ק מקאמרנא זי"ע וכתב דמי שבא בסוד ה' יכול לקרוא בס"ת כזה, ומי שלא בא בסוד ה' אל יגע בזה.

הגר"ע יוסף זצ"ל האריך (שו"ת יביע אומר, חלק ב, יו"ד סי' כ, עיי"ש באות יב) על מי שכתב שניהם יחדיו, חצי כתב אר"י וחצי כתב ב"י, והביא מהגרצ"פ פרנק זצ"ל שרצה לאסרו מטעם תרתי דסתרי, וכתב שם שדן לפניו, והוכיח לו ששניהם אמת, והסכים עמו להכשיר אפי' בתפילין.

הגרי"א אונסדורפר: בפשטות, וכן מביא מרן זי"ע בתשובה דמהגמ' (שבת קג, ב) שלא יעשה מב' כ' ומר' ד', רואים שאם עדיין יש צורת האות, אינו פוסל.

מרן שליט"א: תרתי דסתרי אי אפשר לעשות, כגון להניח תפילין ש"ר של רש"י וש"י של ר"ת²¹, והגם שמקובל אצלנו ששניהם אמת, וכפי שמביא מרן

הדברי חיים בשו"ת (יו"ד ח"ב, סימן פב ד"ה ומה שכתבת) בשם הרה"ק מלובלין זי"ע בענין מי שטעה וברך על תפילין דר"ת, שאינו צריך לחזור ולברך כשלושב אח"כ תפילין דרש"י (ועי' שו"ת מנחת אלעזר, ח"א סימן כה), וטעם הדבר שמע מרן אאדמו"ר זי"ע מהגה"ק מנאסויד זי"ע, כי אצל חסידים מקובל שתפילין דרש"י ור"ת שניהם אמת הלכה למשה מסיני, ולא בתורת ספק (עי' עטרת זקנים ריש סי' לד, ובשע"ת שם ס"ק ג', ובאשל אברהם להגה"ק מבוטשאטש שם; וראה שו"ת דברי

²¹ ראה שם: מכל מקום אין להוסיף על אותן המקובלים איש מפי איש, שהן בכלל קווצותי תלתלים שיש על כל קוץ וקוץ תילי תילים, ואותן שאין בהם הלכות רמוזות אם נכתוב לנוי שוב לא נדע איזה מהם להלכה ואיזו באו על מגן לנוי. ואמנם אם עשה לא עכב, שהרי גם אם לא כתב אותן שהם לדרוש לא עיכב כמה שכ' רמב"ם הנ"ל [ה"ט]. וסופרים שלנו אינם עושים שום דבר, ויפה עשו, כי אין אתנו יודע עד מה, וכל הדברים המקובלים איש מפי איש ולא נזכרו בש"ס נתבלבלו באורך הגלות ואין לסמוך עליהם, אבל מכל מקום אין לפסול. אך בתנאי שיהיה מחובר להאות וכו'.

²² ראה בסוף קונ' אורי אור שבספר בני יונה, שמביא צורות אותיות לפופות, וכותב "וכן ראיתי בספר תורה ישניה" וכו' עיי"ש. ועי' שו"ת דברי חיים (ח"ב יו"ד סי' קכג) אודות הגה"ק בעל הבני יונה: בפרט שדברי הגאון בני יונה שהי' גאון בדורו שזקני הח"ץ [חכם צבי] השיב לו בכבוד גדול, והיה מגדולי תלמידי מהר"א ברודא ז"ל, והיה סופר מדינה בימי הגאונים, ומי יחלוק עליו בעניני סופרי תו"מ וכו'.

²³ כמובא בשו"ת נפש חיה (יו"ד סימן עו-עז), שיצא להצדיק ולהכשיר הס"ת שכתב הגה"ק בעל הבית יהודה זצ"ל, והיו כמה אותיות הפוכות באופנים שונים, וכתב שיש לסמוך על הגאונים המהר"ם לובלין ומהרש"ל. וסיים: ודברתי בזה עם כבוד מרן הגאון הקדוש מהו' חיים האלבערשטאם אבד"ק סאנדעץ והוא אח חותני הגאון [רבי משה יוסף מזבארוב] זצ"ל, ודוד בניי, והגיד לי אשר הוא מיוצאי חלציו של הגאון הגדול מוה"ר יצחק זצ"ל אבד"ק פאזנען שהרב מגן אברהם מביאו (סימן א, ס"ק יא; סימן לב, ס"ק מז) שכתב לעצמו ספר תורה (עיין שו"ת רבי יצחק מפוזנא סימן ס-סז) וכתב ג"כ האותיות האלו, ועוד הגיד לי שאחד

החולים, שהפצרתי במרן זי"ע שיאכל אך לא רצה קודם תפילין דר"ת, ואמרתי לו שהרי הניח קודם התפילה את הקטנים, והרהר קצת ואמר שאביו לא הניח פעם נוספת ר"ת ולכן הסכים וטעם קצת מחמת חולשתו.

אב"ד קרית צאנו טבריה: האם היה כ"ק מרן זי"ע מקפיד שלא להפסיק אחר התפילה בין תפילין דרש"י לתפילין דר"ת, כדי שתעלה הברכה שברך על התפילין של רש"י, גם על התפילין דר"ת?^ל

מרן שליט"א: מרן אאדמו"ר זי"ע לא הקפיד על זה, כיון שכבר לבש קודם התפילה ב' זוגות קטנות של תפילין רש"י ור"ת יחדיו, ואז בירך על הנחתם, כך שלא היה צריך להקפיד יותר שלא להפסיק ביניהם אחר התפילה.^ל

אב"ד קרית צאנו טבריה: מה עשה עם התפילין הקטנים? **מרן שליט"א:** אמר הד' פרשיות ולמד, ובשנים מאוחרות אף כתב תשובות. בשנים הראשונות היה מניחן בצניעה וסוגר עצמו בחדר ונועל הדלת לבל יראו^ל, אבל בשנים האחרונות כבר לא הקפיד בזה כ"כ. **[מתוך שיחות קודש, שבת פרשת נשא תשע"ה].**

ציפיה לגאולה

רוח הקודש בהירה. שאל אותו אחד מן הנוכחים, דאם היה קיבוץ כזה של צדיקים, מדוע לא פעלו להחיש ביאת המשיח, ונענה הרה"ק ואמר, מיר האבן נישט געוויסט אז עס פעלט אויס [לא ידענו שיש בזה צורך]. והדברים מבהילים על הרעיון והוא ענין עמוק מאד מאד. ופשטות הדברים הוא כי הלא הצדיקים אינם מצפים לביאת המשיח כדי שיהיה להם דירה נאה וכו', אלא שאז יזכו להתעלות ודביקות, וזה היה באותו מעמד אצל הרה"ק מלובלין שהיה שמה קיבוץ גדול

הגרמ"מ: מרן זי"ע כותב בדברי יציב (ליקוטים, סי' ו) דלכאורה לא היו אז כל הד' פרשיות^ל.

הגרב"צ רייך: מקובל אצל חסידים (הובא בספר שלחן מלכים, דף שנא, בהגהות שלום ואמת, אות מב) דמי שמניח בכל יום תפילין דר"ת ולא יחסר כל ימיו בשום אונס, מובטח שיארע לו פעם אחת שיטעה בזה להניח תפילין דר"ת במקום תפילין דרש"י, כדי שיברך פעם על תפילין דר"ת.

הגרב"צ רייך: הפעם היחידה שיצא מרן זי"ע בפני הקהל עם התפילין הקטנות, היה לקריאת המגילה. **אב"ד קרית צאנו טבריה:** לאחר התפילה הניח מרן זי"ע תפילין דר"ת לבדם?

מרן שליט"א: אכן, אבל מרן הד"ח לא הניח אח"כ ר"ת לבדם ויצא במה שלבש ב' הזוגות יחדיו קודם התפילה^ל. מרן אאדמו"ר זי"ע התחיל להניח ב' הזוגות יחדיו רק כאן בארץ ישראל, ולכן לא רצה להפסיק מה שנהג עד אז להניח ר"ת לאחר התפילה. **הגרב"צ רייך:** גם הרה"ק מרודניק לא הניח תפילין דר"ת לאחר התפילה. שמעתי זאת ממרן זי"ע פעם בבית

הרי"נ גוטמן: זכורני שהיה שנים שמרן זי"ע שר 'צור משלו' בשבתות אלו.

מרן שליט"א: היה גם כמה שנים שבשבת חזון שר הקטעים 'רחם' ו'יבנה המקדש'.

מרן שליט"א: מרן אאדמו"ר זי"ע סיפר ששמע מאביו זקה"ק מרודניק זי"ע מה ששמע מהרה"ק רבי יוסף מניישטאט זי"ע הגוטער יוד, שאמר פעם בסוד שיח קודש בעת היותו באכסנייתו בצאנו, שאצל הרה"ק מלובלין זי"ע היו ארבע מאות אנשים כפריים בעלי

^ל בשו"ע (סי' לד, ב) כתב: ירא"ש יצא ידי שניהם ויעשה שתי זוגות תפילין ויניח שניהם ביחד וכו', ואם אינו יודע לכוון המקום ולהניח שניהם יחד, יניח כדברי האחד של יד ושל ראש ויניח האחרים על סמך ברכה ראשונה, עכ"ל. ועפ"ז היה כ"ק מרן זי"ע מזהיר שלא להפסיק בין תפילין דרש"י לר"ת, כדי שתעלה הברכה מזה על זה. וכן מבואר ממ"ש בשו"ת דברי חיים (יו"ד ח"ב, סימן פב) וז"ל, ומ"ש בענין ברכת תפילין על תפילין של ר"ת הנה קבלה ביד כל החסידים מלובלין מרבנו בעהמ"ח דברי אמת שאין צריך לברך עוד פעם, אולם אני אמרתי לחלק שמי שדרכו להניח ב' זוגות אין צריך לברך שנית שהרי דעתו היה להניח שתייהן אבל מי שאינו מניח בשום פעם שתי זוגות הוי נמלך וצריך לברך וזה פשוט עיי"ש. וכ"כ בא"א (בוטשאטש, סי' לד, ס"ב) ואודות הברכה וכו', ועכ"ז ניחא לי יותר להסמך תפילין דר"ת לתפילין דרש"י, בכל האפשר, יעו"ש.

^ט וראה עוד בדרכי חיים (אות כא): כשגמר סדר הברכות עד וידבר היה חולץ השני זוגות תפילין הקטנים, והיה לובש הטלית והתפילין דרש"י הגדולים ולא בירך על התפילין, והיה אירע לפעמים שהיה נשתהה בינתיים לערך שעה, אעפ"כ לא בירך עוד על התפילין.

^מ ראה בשפע חיים (דרשות חורש"י תשמ"א, פרשת חוקת), כן נהגו חכמי התורה שהלכו בדרך זה, שהסתירו מעשיהם וכוונותיהם, כמו זקה"ק מצאנו זי"ע שלא הניח לשום אדם להיות בחדרו בשעה שלבש ב' זוגות התפילין ביחד, וגם כשערך תיקון חצות הוציא כל איש אף מהחדר הסמוך לחדרו, וכן נהג כ"ק אאמו"ר זי"ע, ע"כ.

^י עיי"ש: ועכ"פ למה שכתבתי דבשתי פרשיות האחרונות אין הסדר מעכב מן התורה, ומה גם בדור המדבר שבכלל לא נאמר להם פרשיות שמע והיה אם שמוע י"ל דכו"ע מודו דלא מעכב להו הסדר, לכן שפיר עשו כדעת ר"ת, משא"כ לדין שהסדר מעכב בכל הפרשיות מדרבנן מיהת הכריח רש"י את שיטתו שצריך לעשות על הסדר שמע ואח"כ והיה אם שמוע, ואין ראייה לדין ממה שעשו אנשי דור המדבר כיון דלהם לא היה הסדר מעכב ודו"ק. ועי' רשב"א, מנחות לד, א.

^י עי' שפע חיים (דרשות חורש"י תשמ"ב, פרשת תשא): מטעם זה נהגו כמה צדיקים להניח תפילין דר"ת אחרי התפילה. אף שכמה צדיקים, ביניהם הרה"ק רבי יצחק אייזיק מקאמארא זי"ע, נהגו להניח שתי זוגות תפילין בשעת התפילה, אבל זקה"ק מצאנו זי"ע וזקה"ק בעל ייטב לב זי"ע לא הניחו תפילין דר"ת בשעת התפילה. זקה"ק מצאנו הניח שתי זוגות תפילין קודם התפילה, ושוב לא הניח בכלל תפילין דר"ת, וזקה"ק בעל ייטב לב גם הניח לפני התפילה שתי זוגות תפילין, ולאחר התפילה חזר להניח תפילין דר"ת.

אכן שמעתי מכ"ק אאמו"ר זי"ע, שאותם תפילין דר"ת שזקה"ק הייטב לב הניח לאחר התפילה, היו תפילין ישנים ולא היו כשרים בבירור, כי הוא הרי כבר יצא יד חובת תפילין דר"ת במה שהניח לפני התפילה. בזה פירשו את מנהגו להניח תפילין בשעת ברית מילה, שזקה"ק מזידיטשוב זי"ע כתב בעטרת צבי (פרשת תזריע, סוף ד"ה ושאלתני אחי) לא להניח אז תפילין, כי הם לא היו כשרים בבירור והניחם רק למראית העין, כי מחמת גודל ענוותנותו לא רצה לשנות ממנהג העולם להניחם אחר התפילה.

אזיה ניצוץ ממשח שהווא צריך לתקן, והצדיקים אחר שתיקנו החלק שלהם כבר הרגישו כאילו משיח כבר כאן, כי בחלק שלהם לא היה חסר כלום.^{מא} מרן זי"ע אמר פעם בשיעור חורש"י, שהוא אומר נחם לא רק בתשעה באב.^{מב}

[מתוך שיחות קודש, שבת פרשת ואתחנן תשע"ה]

בזה של צדיקים. מרן אדמו"ר זי"ע אמר פעם שלכן היו חסידים שנסעו לרבותיהם בשבתות של בין המצרים, כי בצל הצדיקים הרגישו מעין קדושת בית המקדש. הגרנ"צ מרמורשטיין: צדיקים אמרו שלכל אדם יש

בחצרות קדשינו

הרגעים הנשבים בשנה: בשעת תקיעת שופר של ראש השנה.

מי יוכל לתנות את גודל הבשורה כי רבה היא – ביום הדין הגדול והנורא, היום בו כל אחד מתאמץ למצוא פרקליטים טובים אשר ילמדו עליו סגוריה ויעתירו בעדו לפני מלך יושב על כיסא דין. בעת המרטיטה אשר בשופר ייתקע וקול דממה דקה יישמע, כאשר כהן גדול משרת, הוד כ"ק מרן רבינו שליט"א, ניצב על הדוכן, אחוז קרן, ותוקע ומריע להכרית כל מריע – באותן דקות נשגבות, רגעים של קר"ע שט"ן, יוזכרו לפניו בחיבת הקודש כלל נבחני משתמרת – הוותיקים עד כה והמצטרפים החדשים, עוסקי הפרנסה לצד אברכי הכוללים.

ובשורה חשובה למצטרפים החדשים, עמלי הפרנסה – גשו אל הנציג אשר בקהילתכם ובקשו מעמו שיעניק לכם גמרא מבוארת ומפוארת, מתיבתא, עם תחילת לימוד מסכת כתובות בסייעתא דשמיא.

לב מי לא יחרד:

הקוויטל הנשגב בשעת תקיעת שופר

התרגשות מרובה ממלאת את ליבות אנשי שלומנו די בכל אתר ואתר, בארץ הקודש ובתפוצות הגולה, עם היוודע דבר הבשורה המיוחדת אשר מבשרת ואומרת לכלל נבחני המפעל התורני הנשגב 'משתמרת': חזקו ואמצו. הבשורה המיוחדת יוצאת בימים אלה, עם סיום מסכת יבמות, מהמסכתות הקשות שבש"ס, שנלמדה מתוך יגיעה וידיעה מופלגת – אשרי הנבחנים ואשרי חלקם. ועם פתיחת לימוד ומבחן מסכת כתובות, בסייעתא דשמיא, עם הצטרפות לומדים חדשים.

הבשורה העילאית יצאה מאת הקודש:

מתוך הערכה מופלגת ללומדים והנבחנים החדשים – ברובם בעלי בתים העמלים על פרנסתם ומשימים מלאכתם עראי ותורתם קבע – הביע כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק שליט"א את רצונו הטהור, להזכיר לפניו בקוויטל עילאה את כלל נבחני 'משתמרת', בעידן רעווא דרעווין,

ולמה יהא אסור לומר בכל יום נחם, כאשר אנו נוכחים לראות מה שהרשעים הכופרים עושים מאר"י, אשר נחלתם שמתם לתועבה (ירמיה ב, ז), ועושים באר"י משכן לאפיקורסות מינות וטומאה רח"ל, ורבי רבבות יהודים שומרי תורה ומצוות הנמצאים שמה המה בכחי' בזויה ושוממה ומושפלים עד לעפר, ונתונים ללעג ולקלס לחרפה ולכלימה, ומעשים בכל יום שגוים נתון למכים ולחייהם למורטים, ותסמרנה שערות ראש מהנעשה שם בירושלים ובצפת ושאר מקומות, ולמה לא נבקש מהשי"ת לנחם את אבלי ציון וירושלים שאינם שמחים בכך שכבר יש באר"י אוניברסיטה גדולה המתנהלת ע"י משומדים וכופרים הנוטים יותר לטובת הערבים, והם הממונים גם על הרדיו ושאר הטומאות שלהם, ולמה לא נבקש על זה בכל יום, הלא במצב כזה השורר היום יש לומר נחם

אפילו בשבת, ולהתאבל על עם ה' כי נפלו בחרב, וכמו שהיה נהוג לומר בשבתות שבין פסח לשבועות פיוטים שבהם מקוננים על הגזירות שסבלו ישראל באותם הימים, והגם כי יש מי שפקפק על אמירתם בשב"ק "עי' אשל אברהם מבוטשאטש סי"ח, ובנמוקי או"ח שם, ובדב"ת מהדו"ק אות ס"א), אולם עכ"ז הרי לעומתם היו קדושי עליונים מחכמי אשכנז שבשבת חזון לא לבשו כלל את בגדי השבת והלכו בבגדי חול, ולבשו כובע מרופף, והיש לדמות מה שקרה אז לחורבן שראים כיום, כאשר אין לך יום שאין קללתו מרובה משל חברתה, ובכל יום ויום נתוסף עוד שמד ועוד חורבן, ושוב שומעים על יהודים שירו בהם והרגום או פצעום, ועוברים לסדר היום כאילו לא אירע מאומה, וטרודים רק בשאיפה לממון, והמנהיגים שלהם איכפת להם רק אם יקבלו עוד כבוד וכיו"ב, ובני אדם מטומטמים ומטושטשים מהתאוות ואין מרגישים באזיה מצב שרויים בו.

^{מא} ראה במאור עינים (פרשת פנחס): כמאמר הבעש"ט נבג"מ שצריך כל א' מישראל לתקן ולהכין חלק קומת משיח השייך לנשמתו כנודע שאדם הוא ר"ת אדם דוד משיח שקומתו של אדם הראשון מסוף העולם ועד סופו היה שהיו כלולין בקומת אדם הראשון כל הנשמות של ישראל ואחר כך על ידי החטא נתמעטה קומתו וכמו כן יהיה משיח קומה שלימה מכל נשמות ישראל כלולה מס' ריבוא כמו שהיה קודם החטא של אדם הראשון על כן צריך כל אחד מישראל להכין חלק בחי' משיח השייך לחלק נשמתו עד שיתוקן ותכונן כל הקומה והיה יחוד כללי בתמידות במהרה בימינו.

^{מב} ראה בשיעור חורש"י פרשת עקב תשל"ו: והוגד לי כי לאחרונה נתחדש שוב הפולמוס אודות אמירת נחם בט"ב בימינו, וכבר נדפס ממני מה שאמרתי לפני שנים רבות בק"צ בעקבות מה שרצה רב מסוים לבטל את אמירת נחם, ואני פירשתי אז את כל נוסח ה'נחם' איך שקאי דייקא על התקופה שלנו, וכיום אפשר לומר זאת ביתר שאת, ואדרבה אם יש מי שעדיין מסופק אם צריכים לומר נחם, אזי כשרואים איך שרוצים לבטל את אמירת נחם בתואנות שונות ומשונות, זה גופא מוכיח כי אי אפשר לבטל את אמירתו, ואדרבה, יהודי שמתנהג כהוגן נ"ל שלא רק בט"ב יש לו לומר נחם אלא גם בכל ימות השנה, ומוכרחני להודות כי אני בעצמי אינני יכול לעצור ברוחי, ופעמים רבות אני אומר נחם בימות החול, כי לדאבוניו הבקשה הנאמרת בה על אבלי ציון וירושלים, העיר החרבה הבזויה והשוממה, האבלה מבלי בניה וכו', והשוממה מאין יושב, והיא יושבת וראשה חפוי וכו', ויבלעה לגיונות וכו', נכונה בכל יום ויום, ולא גרע מהא דשרי לבקש על החולה בברכת רפאנו, ולבקש על התשובה בברכת השיבנו, ובברכת תקע בשופר תפלה על תיקון חטא הידוע.

תוכנית החירום 'הצלת':

'עזר לקהל' בתוכנית ביטוח ייחודית לכלל אנשי שלומנו
רק בשנה החולפת בלבד, זה קרה אצל כמה וכמה משפחות מאנשי שלומנו.

ברגע אחד חָרַב עליהם עולמם. הם התבשרו בבשורה המרה: אחד ההורים או אחד הילדים - חולה, לא עלינו, במחלה קשה!

כשאחד מבני המשפחה נקלע לחולי כבד, ה' ישמרנו, המשפחה כולה מתקרבת להתמוטטות. פתאום אין מי שימשיך לעבוד בצורה סדירה ולפרנס. ההורים מתזזים בין בית החולים לבין הבית. ומי מדבר על צערו המר של החולה המתייסר בייסורים מרים וקָמָל מול העיניים. טיפולים, ניתוחים, טיסות ותרופות. הכל נכנס למערבולת ולסחרחורת. ה' ישמרנו ויצילנו!

ואז, נוסף על צרת הבריאות המרה עד מאד, מתווספת צרה צרורה, לא פחותה: **צרת המזומנים** - - -

זעקות השבר שהגיעו אל 'עזר לקהל', רק בשנה החולפת, מסוגלות להוציא אדם מדעתו:

עומדים הורים ורואים את הילד שלהם מתייסר תחת צל מחלה ארורה. והם יודעים שאפשר להציל אותו ולהפחית ואולי אף להשבית את ייסוריו. יש ניתוח או טיפול פלוני שאפשר לעשות אצל פרופסור כלשהו בארצות-הברית, או לחילופין ישנה תרופה מיוחדת - אשר מסוגלים להציל את חיי הילד שלהם.

אבל אין להם כל דרך להגיע לשם!
בכל מקרה כזה, נכנסים עסקני 'עזר לקהל' לעבי הקורה ומנסים לגייס סכומים. אבל בסופו של יום - אנחנו לא מסוגלים! מדובר בסכומים בלתי אפשריים!
רוצים לדעת בכמה מדובר?

אחד מאנ"ש צריך היה לעבור השתלה בסכום של למעלה ממיליון וחצי שקלים! מאיפה משיגים סכום כזה?!

אישה מאנ"ש המתייסרת תחת צל המחלה הארורה (ישלח לה ה' רפואה שלימה בקרוב-בקרוב!), יכולה לצאת מהסבך באם היא תיקח תרופה קבועה במחיר של מאה וארבעים אלף ₪ בחודש! מאיפה משיגים סכומים הזויים שכאלה?! מאיפה?!

תארו לעצמכם מה מרגיש מי שיודע ורואה תרופה או טיפול המסוגלים להציל את חיי יקירו, אבל הוא גם יודע שהוא לא יכול להשיג את התרופה או הטיפול, בשל חוסר באמצעים...

ומכאן לשאלה הבאה:

מה אתה מוכן לעשות כדי להבטיח לעצמך כספת מלאה במיליונים על גבי מיליונים, בשטרות מגוונות, שתעמוד לרשותך בכל עת צרה רפואית, שלא תבוא (!) בקרב בני המשפחה. והיה אם יקרה משהו, חלילה, תקבל את הקוד ותוכל למשוך ממנה כאוות נפשך, עד בלי די? התשובה לשאלה היא: תוכנית ההצלה הגדול של 'עזר לקהל'.

עסקני 'עזר לקהל' הגיעו למסקנה שיש פתרון אחד לצרה הכלכלית בעת מצוקה רפואית.

נקרא לפתרון בשמו: **ביטוח בריאות**.

תמורת סכום חודשי שאתה משלם (כשכמובן ב'עזר לקהל' ניהלו מסע כבד להביא את הסכום המזערי ביותר בעולם הביטוחים), אתה מקבל ביטוח בריאות מקיף לך ולכל המשפחה.

או במילים אחרות: אתה מבטיח לעצמך כספת שמורה ובה סכומים מגה-אסטרונומיים!

לדוגמה: במקרה שחלילה מגלים מחלה קשה אצל אחד מילדי המשפחה, מקבלים מענק מידי של: 50,000 ₪, ישירות לחשבון הבנק, כדי להתמודד עם ההוצאות הראשונות ולהוריד את הדאגה הכלכלית מהראש בשעת המצוקה הדחופה. במקרה שצריך טיפול, בארץ או בחו"ל,

חצר הקודש צאנז

קרית צאנז נתניה

כסא דברכתא

ברכת מזלא טבא שלוחה בזה, לכבוד איש חי ורב פעלים, העסקן המופלא, ממקימי קרית צאנז טבריה, נודע בשערים לשם ולתהלה, רץ כצב"י למען מפעלות הקודש לבית צאנז, איש האשכולות, ה"ה

הרה"ח ר' צבי נתנאל רייכמן הי"ו

מראשי העסקנים לבית צאנז

לרגל השמחה השרויה במעונו במז"ט ובשעטומ"צ

שמחת נישואי בנו הבה"ח המו"מ בתו"ש כמר חיים אפרים פישל נ"י
עב"ג תחי' בת הרה"ח ר' אברהם משה קלוגר - אב"י באלעד

והברכה אחת היא לסבים

מוה"ר ישראל מאיר נאגל הי"ו ומוה"ר יצחק צבי קלוגר הי"ו

ויה"ר מן קדם אבוהון דשבשמיא, שיזכה לרוות רוח נחת דקדושה מכל יו"ה, ואך ששון ושמחה ישכון באהלו תמיד, מתוך נחת והרחבה, סייעתא דשמיא עד עולם, ואך טוב וחסד ירדפוהו כל הימים

בשב"ק פרשת חוקת שבת הכנה ליא"צ של איתן אדוננו רועינו כ"ק מרן זי"ע, נערכה לכלל בחורי אנ"ש בעיר ביתר במסגרת סעודה שלישית המתקיימת בקביעות מידי שבוע לבחורי החמד בנפרד ע"י כמה אברכים חשובים מבני הקהילה התאספות מיוחדת כהכנה דרבה לקראת יומא דהילולא קדישא הממשמשת ובאה.

ההתאספות נערכה בהיכל ישיבת מאור עיניים בעיר שם נאספו ובאו עשרות בחורי החמד מכל חלקי העיר מצהרי יום השבת לסדר לימוד מקדים להתכנסות וקול התורה הדהד ברמה בהיכל הישיבה

ובסופה נמסרה שיעור עיון והעמקה במשנתו של רבינו הקדוש בעל ההילולא ע"י הדומו"צ הגאון רבי אברהם שרגא שטיגליץ שליט"א בנושא תליית האלונטית לאחר הטבילה במקווה ביום שב"ק.

מיד לאחמ"כ התפללו מנחה כשהעליות נמכרו לכל המרבה במחיר של לימוד שעות רצופות עד עצם יום ההילולא קדישא לאחר מכן נטלו ידיים לסעודת רעווא דרעווין שנערכה ברוב התרוממות הנפש מתוך אהבת חברים והתקשרות לצדיקי בית חיינו ובשירת הרבה ניגוני קודש וניגונים המעוררים את הנפש והזמירות של רעד"ר.

כן נשא דברים הרה"ג ר' דוד בויס שליט"א בגודל השעה ומעלת יום היאר-צייט של הצדיק אשר אנחנו מקושרים אליו וממשיכים את דרכו ורצונו ומסתופפים בצל בנו הגדול ממשיך דרכו אשר בו יורדים ומקבלים השפעות גדולות וקדושות להתקשר ולעשות את רצון צדיק ופועל עבור כל אחד ואחד מלא חפניים ישועות ומשפיע כל טוב ברוחניות וגשמיות אחר הדברים האלו המשיכו בניגונים שמחה והתפללו מעריב ברוב התעוררות כפתיחה לקראת השבוע הגדול המשחר לפתחינו

שקופת החולים אינה מממנת - חברת הביטוח תממן את הטיפול, גם אם מדובר בעלות של מיליונים (כמובן שאנו מתייחסים על מה שמופיע בפוליסת הביטוח עליה תחתמו, ותקבלו כמובן פירוט מלא). במקרה שצריכים תרופות יקרות מאד - חברת הביטוח תעמיד תקציב עתק של 3 מיליון ₪ לתרופות - סכום שיתחדש מדי שנתיים. במקרה שצריך השתלה, חלילה, יוקצב סכום דמיוני של 5 מיליון ₪! וכהנה וכהנה וכהנה.

גבאי 'עזר לקהל' השקיעו למעלה משנה וחצי של משא ומתן מול חברות הביטוח עד שהגיעו, יחד עם סוכנות הביטוח 'ביטחון' של הרב חיים שמעון הרבסט (מי שמכיר את התחום יודע שמדובר בסוכנות האמינה והבטוחה ביותר, כזו שאכן מקנה 'ביטחון'...), אל ההצעה הזולה והמשלמת ביותר עבור חסידי צאנז.

כל צאנז'ער חסיד יכול לקבל את חבל ההצלה הגדול: ביטוח בריאות מקיף לכל המשפחה. על כל צרה שלא תבוא! כי רק ככה - אפשר לשרוד, בעזרת השם!

מתוך תפילה והמייה שלא יישמע עוד כאב וייסורים במחננו ובקרב כל ישראל!

ההצטרפות לתוכניות המיוחדת תתאפשר הן בקרב נציגי 'עזר לקהל' אשר ימונו בכל עיר ועיר; הן במשרדי סוכנות הביטוח - בטחון; והן בשלוחה 85 במערכת קול צאנז, בהשארת פרטים.

התכנסות הבחורים בביתר לקראת יומא דהילולא קדישא

כחלק מהעשייה המבורכת של בחצרות בקרב בחורי אנ"ש, ובעידוד דם של הארגון הנפלא משכני, ובעיקר על עידוד ניצול הזמנים של עש"ק ושב"ק, כזכור בשבתות הקיץ, ישנו מבצע לעידוד הלימוד "אכסוף נועם השבת".

חצר הקודש צאנז

קרית צאנז נתניה

יהודה אתה יודוך

ברכת מזלא טבא שלוחה בזה, לכבוד איש חי ורב פעלים, העסקן המופלא, נודע בשערים לשם ולתהלה, מסור בכל לב ונפש למען מפעלות הקודש לבית צאנז, איש האשכולות, יהודה אתה יודוך אחיך, ה"ה

מוה"ר יהודה שפירא הי"ו

מנהל מרכז התורה רשת הכוללים דחסידי צאנז

לרגל השמחה השרויה במעונו במזל טוב ובשעטומ"צ

שמחת נישואי בתו הכלה תחי'

עב"ג החתן המו"מ בתו"ש כמר יוסף מאיר ווינברגר נ"י

בן הרה"ח ר' ישראל צבי הי"ו - אב"י פעיה"ק

והברכה אחת היא לסבים היקרים

והרה"ח ר' שלמה יצחק הרשקוביץ הי"ו

והרה"ח ר' אליעזר בריל הי"ו

ויה"ר מן קדם אבוהון דשבשמיא, שיזכה לרוות רוח נחת דקדושה מכל יו"ח, ואך ששון ושמחה ישכון באהלו תמיד, מתוך נחת והרחבה, סיעתא דשמיא עד עולם, ואך טוב וחסד ירדפוהו כל הימים.

בתורו אמר במתיקות את ה'תנו רבנן' וכו' אח"כ יצאו בריקוד נלהב "טוב לי תורת פיך מאלפי זהב וכסף" ועוד כמה ניגוני תורה, לאחמ"כ למדו מתוך החומש פסוקי פרשת ויקרא כנהוג ע"פ המדרש ש"יבאו טהורין ויתעסקו בטהרות"

בשם ההנהלה נשא דברים המנה"ר הרב אברהם פסח שמרלר שליט"א שהרחיב בענין הש מחה הגדולה בתחילת לימוד התורה הק', שכל אהבת התורה, יראת שמים ועבודת השי"ת יסודתו איתן שמוחדרים מיד בנעוריהם, בדבריו נתן שבח קדם המלמד המסור הרב יעקב מנחם ורטהימר הי"ו אשר רבות בשנים משקיע את כל כוחו ומרצו בקידום התלמידים להחדיר בהם את יסודות הקריאה בכשרון רב לא נח ולא שוקט עד שאחרון התלמידים ידע לקרוא כראוי, כן שיבח את המלמד המסור הרב שמעון גנזל הי"ו על השקעתו הרבה במשך כל השנה לטובת התלמידים בכלל ועל עזרתו המרובה בארגון מעמד גדול זה בפרט. כמו"כ הודה נרגשות למנהל המוסדות המסור בכל לב הרב מנחם מנדל שווארץ הי"ו ואתו העומד לימינו בכל עת המנהל הרב משה אהרן שלזינגר הי"ו על העמל והיגיעה כל השנה לטובת ורווחת התלמידים, וסיים בברכה להורים ולסבים לראות רוב נחת דקדושה מכל יוצ"ח.

לאחמ"כ עברו ילדי החמד לקבל את ה'חומש' מידי הגאון רבי שלום איזנברגר שליט"א דומ"צ קרית צאנז ירושלים. בסיום המעמד יצאו כל ההורים בריקוד נלהב עם בניהם החתנים, ונשאו אותם על כתפיהם ברוב שמחה ותפילה להשי"ת "לא ימושו מפ"ך ומפי זרעך", אכ"ר.

פיות הבחורים מלאו בשבח קדם האברכים החשובים אשר עושים ומעשים בכל ימות השנה למען רווחת הבחורים וביותר בארגון התכנסות זו וכן הודו להנהלת "בחצרות החיים" ומשכני, על עזרתם התמידית, ועל ארגון שעות לימוד ותפילה אלו.

הבחורים שליט"א יצאו מלאים רגשי קדושה, וביקשו להמשיך מעין שבתות אלו בכל שבתות הקיץ בס"ד.

מסיבת חומש סעודה מפוארת בת"ת "דרכי אבות" ביתר

ברוב פאר והדר נחוגה מסיבת "חומש סעודה" לבני חמש למקרא בתלמוד תורה 'דרכי אבות' בביתר המתחילים לימוד החומש בטהרה, המעמד נערך ביום שני כ"ח תמוז העל"ט באולם 'אבני חן' שעוצב ברוב פאר והדר, כראוי לכבוד התורה לרגל חגיגת ה'חומש סעודה' לילדי החמד שהגיעו לבן חמש למקרא.

בהגיע האות נכנסו צאן קדשים לקול צלילי זמר - מעוטרים בכתרים מפוארים על ראשיהם כששמחה ורגש של קדושה נסוך על פניהם - להיכל האולם והתיישבו במקומותיהם המיוחדים על בימת הכבוד המפוארת שהיה ערוך ברוב פאר והדר כראוי וכיאות לכבודה של תורה. המעמד החל כשאחד החתנים קידם בשליחות חבריו בברכת 'ברוכים הבאים' את הוריהם וזקניהם כאשר לאחמ"כ אמרו כמה פרקי תהילים בתפילה להשי"ת שיצליחו ויתעלו בתוה"ק.

המלמד הרב ורטהימר שליט"א החל לומר עם התלמידים את החומש דרשה כנהוג כשכל תלמיד ותלמיד

חצר הקודש צאנז

קרית צאנז נתניה

כסא דברכתא

ברכת מזלא טבא וגדיא יאה שלוחה בזה, לכבוד איש חי ורב פעלים, נודע בשערים לשם ולתהלה, איש האשכולות, נדיב ונכבד ומאוד נעלה, ידו פתוחה ולבו ער לכל דבר שבקדושה, תומך נלהב לכל מפעלות הקודש של בית צאנז

הרה"ח ר' מנחם מנדל רייך הי"ו

אב"י בקרית הבעש"ט פ"ת

לרגל השמחה השרויה במעונו במזל טוב ובשעטומ"צ

שמחת נישואי בתו הכלה תחי'

עב"ג הבה"ח המו"מ בתוי"ש כמר משה פרידמן נ"י

והברכה אחת היא

ולסב הנגיד הנכבד והנעלה
מוה"ר אליעזר לפשיץ שליט"א
אב"י באנטוורפן יצ"ו

לסב הדגול נאמן בית רבוה"ק
הרה"ג רבי בן ציון רייך שליט"א
אב"י פעיה"ק

ויהא רעוא מן קדם אבוהון דשבשמיא, שיזכה לרוות רוח נחת דקדושה מכל יוצאי חלציו, ואך ששון ושמחה ישכון באהלו תמיד, מתוך נחת והרחבה, סייעתא דשמיא עד עולם, ואך טוב וחסד ירדפוהו כל הימים.
ההנהלה

פתח קטן לראות כמה בער בלהבת אש קודש לבו של שר התורה, להוסיף עוד יהודי שיודע את הש"ס גמרא עם פי' תוס', עוד ת"ח שבמוחו מסודר סדר שלם בש"ס, אפשר לראות בבקשה המיוחדת שמבקש מרן זי"ע מתורמי קרן הפרסים "וכל המנדבים יאמרו "הנני מפריש ונותן זה עבור נשמת יקותיאל יהודה בן הרב צבי שיהא לטובת ותיקון לנפשו ורוחו ונשמתו".

בימים אלה נערכת המגבית המיוחדת עבור התעודות הוקרה והפרסים הנכבדים כבקשתו המפורשת בצוואה הק' "בכל שנה ושנה יעשו מגביות בארץ ובחו"ל לקרן הפרסים" ומוסיף לבקש "כל אחד ואחד כפי מסת נדבת ידו, וגם יתחייבו חודש בחודשו". בקריאה של מצוה פונה הנהלת הקרן לקהל אנ"ש לקיים רצון צדיק ולהשתתף במגבית קודש בהוראת קבע כפי בקשתו של כ"ק מרן זי"ע, השותפים במגבית קודש זו זוכים לקחת חלק בהערכה והוקרה הניתנת לתלמידי חכמים מופלגים, מקיימים בזה את דברי חז"ל "רחים ומוקיר רבנן" יזכו להבטחה הנעלית הנכספת לכ"א "הווי ליה בנין רבנן".

לתרומות ניתן לפנות: 054-8441601 או 058-3229490, כמו"כ ניתן לתרום בכל עמדות קהילות ע"ש "קרן הפרסים שפע חיים ותורה", או במוקד טלפוני 24 שעות ביממה 073-275-7000 קוד 8517.

מהנעשה ונשמע בין כותלי ישיבת היכל התורה פעיה"ק שמחת שבע ברכות

ביום שני פרשת שלח י"ד סיון העעל"ט התקיימה שמחת השבע ברכות להחתן אריה לייב שטרן הי"ו מיקירי

במסיבה השתתפו הרבנים הגאונים: האדמו"ר מסאווראן שליט"א, הדומו"צ רבי אברהם שרגא שטיגליץ שליט"א, הדומו"צ רבי ישראל שוורץ שליט"א, רבי שלום אייזנברגר שליט"א דומו"צ קרית צאנז ירושלים, רבי יצחק שמואל שכטר שליט"א דינא רבא דקהלתנו הק' ורא"כ ש"ס במרכז התורה קרית צאנז, רבי קלמן מלר שליט"א מראשי כולל ש"ס בירושלים, רבי יחיאל בויס שליט"א רב ביהמ"ד שפע חיים בנוה הורים בקרית צאנז, רבי פרץ טוביה בינדר שליט"א דומו"צ קהלתנו הק' בבית שמש, רבי יעקב יוסף וירצברגר שליט"א, ועוד.

מגבית קודש לקיים רצון צדיק קרן הפרסים-שפע חיים ותורה

קרן הפרסים יסודה בהררי קודש ע"י כ"ק מרן רבינו זי"ע במטרה עילאית לרומם את קרן התורה ולהוסיף ולהרבות ת"ח מובהקים בישראל. במשך כ"ח השנים מאז עלה מרן זי"ע בסערה השמימה מומשיכים במפעלות צדיק, ולבקשתו המפורשת של כ"ק מרן זי"ע בצוואתו הק' "ואם אפשר שחילוק הפרסים יהיה ביום היא"צ היה נוחא עבורי מאד". במהלך השוה"ט לכבוד יומא דהילולא רבא מעניק כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א תעודות הוקרה והערכה בצירוף מילגות מכובדות ביותר לאברכים מופלגים בתורה שזכו בס"ד לסיים את כל הש"ס תלמוד בבלי, וד"ח טוש"ע, ולקבוצה נבחרת שנבחנו בהצלחה מרובה על סדר שלם בש"ס, במסגרת התוכנית המיוחדת לכל אנ"ש של "ידיעת התורה" שהוקמה לעידוד ידיעת סדר בש"ס על בוריו.

**ברכת התורה
תשית לראשו עטרת פז**

בקול צהלה ורינה שבח ושירה, נברך ונהלל ברכת התורה, קמי האי צורב מופלג, בנן של קדושים, מראשי האשמורה, ומאריות שבחבורה, המוכתר בנימוסין ורב קילוסין, חריף ובקי בכל מכמנים ורזין, בתורה שם לילות כימים, ובאהבתה ישגה בה תמיד בכל הזמנים, זך הרעיון, ורב ההגיון, מידות מוזהבות בו נשלבות, מופלא ביראה אשר לתורתו קודמות, ה"ה ראש חבורתנו

הרה"ג ר' יקותיאל יהודה הלברשטאם שליט"א

נכדו חביבו של כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק שליט"א

וחתן המרא דאתרא חדב"ג הגה"צ כ"ק גאב"ד קרית הבעש"ט שליט"א

אשר עמד בכור המבחן בבחינות מקיפות במסגרת 'קרן ידיעת התורה'

על כל סדר נזיקין גפ"ת בהצלחה מרובה

נגיל ונשיש איתו משוש, בשמחתו שמחת התורה, וברכותינו יעלה לראש עטרה, עוד תזכה להתחיל ולסיים את כל הש"ס ושאר חלקי התורה, ולשקוד על דלתי התורה, במנוחת הנפש והרחבת הדעת בהירה, לאורך ימים ושנים, דשנים ורעננים, בבריות גופא ונהורא מעליא, ברוב הצלחה וסייעתא דשמיא, תורה וגדולה יתאגדו על שולחנך.

**כן דברי המברכים
חבורת האברכים
דק"ק קרית הבעש"ט**

וחיזק עוד את הענין של הקביעות בלימוד ה'דף היומי' מדי יום ביומו.

סעודת ראש חודש תמוז

עם דמדומי חמה של יום ה' פר' חקת ב' דר"ח תמוז באו והתכנסו תלמידי ההיכל לסעודת ראש חודש וחבורת ליל שישי רבתית מנדבת העסקן לבית צאנז מוה"ר דב בעריש שטמור הי"ו. במהלכה שמעו הבחורים דברי תורה בפרשת השבוע ולרגל ראש חודש מפי המנה"ר הרה"ג ר' אפרים פישל גרין שליט"א שבדבריו הרחיב בענין התחדשות האדם שלומדים בפרשת השבוע שרואים בספה"ק בפרה אדומה כי אדם הרוצה להתחדש ולהיטהר אזי יכול כל אימת שירצה. בברכהמ"ז נתכבד ראה"כ הרה"ג רבי מאיר משולם שליט"א בן כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א.

לאחמ"כ שמעו התלמידים הרצאה מרתקת מפי המרצה הדגול הרב ישראל גולדוסר שליט"א. פיות הבחורים מלאים שיר ושבח קדם הנהלת היכלי התורה והחסד על דאגתם ומסירותם למען ההיכל ותלמידיו בכל עת, תשוח"ח.

סיום מסכת יבמות

ביום ד' פר' בלק ז' תמוז יצאו תלמידי ההיכל לעבר עיה"ק ירושלים. תחילה ערכו סיור על חומות ירושלים לראות את יופיה והדרה של ירושלים העתיקה, לאחר סיור במשך שעה ארוכה על החומות הגיעו להתפלל מנחה בבית כנסת הרמב"ן העתיק שבירושלים.

לאחר תפילת מנחה הסבו הבחורים לסעודת המצווה לרגל גומרה של תורה בסיום מסכת יבמות שנלמד במסגרת הדף היומי ע"י תלמידי ההיכל בשיעור הקבוע מדי יום ביומו

ומפארי בני החבורה. קודם הש"ב התפללו ערבית ונטלו ידיים לסעודה שהייתה ערוכה בטוטו"ד.

את השמחה פתח בדברים הר"מ הרב דוד זלמנוביץ שליט"א. כן נשא דברים המנה"ר הרה"ג ר' אפרים פישל גרין שליט"א בשמחת חתן. לאחר מכן האזינו הבחורים לשיחה מאלפת מפי המחותן פה מפיק מרגליות הרה"ג ר' מרדכי שבתי וייצנער שליט"א מפארי בני קהילתינו הק' במאנסי אשר ידוע במתק לשונו וריתק את הקהל כמחצית השעה כשבדבריו הרחיב בדברי חיזוק לבחורים. לאחמ"כ נשא דברים אחדים ראה"כ הרה"ג ר' אברהם לוי שליט"א ברכת המזון עה"כ נתכבד המנה"ר הגרא"פ גרין שליט"א שש ברכות המחותן הרה"ח ר' ישראל מאיר שטרן הי"ו, ברכה אחריתא הסב הרה"ג יוסף דוד וייצנער שליט"א. בסיום קמו כל המשתתפים לריקודין של שמחה לכבוד החתן שלאחר שנים רבות זוכה להקים את ביתו ועובר אל מעבר לים.

חבורה מיוחדת למשתתפי שיעור הדף היומי

למחרת אסרו חג שבועות העעל"ט, התקבצו ובאו משתתפי שיעור הדף היומי אצל המג"ש הרב אליהו פנחס וידער שליט"א לאסיפת מרעים בצוותא חדא להתחזק בעבודת השי"ת ולאגור כוחות רעננים לקראת התחלת מסכת כתובות.

באסיפה השתתפו גם המנה"ר הרה"ג ר' אפרים פישל גרין שליט"א שאף נשא דברים לחיזוק ענין ה'דף היומי', והמג"ש הרב דוד זלמנוביץ שליט"א. במהלך הסעודה האריך הר"מ הרב אליהו פנחס וידער שליט"א בדברים

מכון 'עץ החיים' - מערכת 'בצילא דמהימנותא'

ברכת מזל טבא

שלוחה בזה קדם ידידינו הנדיב הנכבד ומאוד נעלה, יקר הערך ופאר המעלות, איש האשכולות, שמו מפארים בתוך אמוני עם, רודף צדקה וחסד, העומד לימין המערכת בכל עת ומפטרונני המכון, ה"ה

הרה"ה ר' מנחם מנדל רייך הי"ו

אב"י בקרית הבעש"ט - פ"ת

לרגל השמחה השרויה במעונו במזל טוב ובשעטומ"צ

שמהת נישואי בתו הכלה תחי'

עב"ג ההתן המו"מ בתוי"ש כמר משה פרידמן נ"י

ויהא רעוא שאך שישון ושמחה ישכון באהלו תמיד, מתוך נחת והרחבה, ויזכה לרוות רוב נחת דקדושה מכל צאצאיו לראות דורות ישרים ומבורכים, אך טוב וחסד ירדפוהו כל הימים, וסייעתא דשמיא עד עולם, אמן.

המאחלים ברוב הערכה
ההנהלה והברי המכון

שליט"א רב ביהמ"ד קהל חסידים במאנסי, ועוד.
כל המעמד סבב סביב השנה השביעית - שנת השמיטה,
כאשר כאמור זו השנה השביעית בה מתקיים מעמד טהור
ומרגש זה, בשנת השמיטה.

פתח והנחה את האירוע מנהל הת"ת הרב דוד
מאשינסקי שליט"א, אשר קידם את פני הבאים, לאחר מכן
הביע את רגשות הנהלת הת"ת והצוות הרוחני ביום גדול זה
כאשר נערך במסגרת הת"ת מעמד 'חומש סעודה', זו השנה
השביעית, והגיעם של ילדי החמד ליום הגדול זה בו יפתחו
בלימוד התורה שבכתב. בדבריו האריך בחשיבות הענין
לעשות יומא טבא כשמתחילים לעסוק בתורה הק' בטהרה,
שעל ידי זה נחקק בלב השתילים הרכים חשיבות ומעלת
התורה הק'.

בשלב זה נכנסו קרוב לשלושים חתני המסיבה בסדר
מופתי בראשות מורם המלמד המסור בלו"נ הרב אברהם
פוקס הי"ו, ותפסו את מקומותיהם ע"ג בימה מיוחדת.

'ברוכים הבאים בשם ה'... אשרינו מה טוב חלקנו ומה
נעים גורלנו' - צלילים טהורים במנגינה נפלאה התרוננו
להם מפיות חתני המסיבות והצליחו להניע את מיתרי
ההתרגשות בלבבות שומעיהם, כי הן בני חמש למקרא הם
המתחילים ללמוד חומש ויקרא והבל פיהם שאין בהם
חטא עולה מעלה.

כבני מלכים וכתרים על ראשיהם ישבו התלמידים
הצעירים על גבי הבימות המקושטות, ופתחו במקלה "תנו
רבנן... קטן היודע לדבר... תורה צוה לנו משה מורשה". כך
במשך שעה ארוכה הנעימו בקולם הערב באמירת סדר
ה"חומש סעודה" כמקובל, בחן ובתפארה.

לאחמ"כ עברו חתני המסיבה וקיבלו חומש ויקרא ומיני
מתיקה מידי הדיינים הרבנים שליט"א.

בסיום המסיבה יצאו חתני המסיבה במחול וריקוד נלהב
עם הוריהם ועל כתפיהם יחד עם המחנך שליט"א, מתוך
שמחה של מצוה על הגעתם ליום נשגב זה והשמחה גאתה
לאין שיעור. כשההורים הביעו תודתם בלב מלא התפעלות
למלמד החשוב הרב אברהם פוקס שליט"א על ההשקעה
המרובה משך כל השנה במסירות עד אין שיעור וערך
לטובת הילדים.

אצל המג"ש הרב אליהו פנחס וידער שליט"א, הסעודה
נערכה בטוטו"ד ערוכה כיד המלך מנדבת ליבם של היכלי
התורה והחסד אשר עומדים לימין ההיכל בכל עת.

הסעודה התקיימה באחר מבתי ירושלים העתיקה בבית
הרב יוסף זילברמן הי"ו ברובע המוסלמי שבעיר. תחילה
נשא דברים בעל האכסניה הרב יוסף זילברמן שליט"א.
לאחמ"כ במהלך הסעודה ערך הסיום הרה"ח ר' יצחק
ארנפלד הי"ו מחשובי לומדי ההיכל כשאף נשא דברים
לרגל המאורע בדבריו הרחיב בפנינים יקרים על ענייני
מסכת יבמות וסיומו מסכת. בברכהמ"ז נתכבד המג"ש הרב
פנחס אליהו וידער שליט"א.

לאחר הסעודה יצאו הבחורים לעבר שריד בית מקדשנו
לתפילת ערבית ואמירת פרקי תהילים בהשתפכות הנפש.
לתפילת ערבית ניגש ראה"כ הרה"ג הגרמ"מ הלבשרטאם
שליט"א ואחר תפילת ערבית ערכו קידוש לבנה ברוב עם.
ברכת ייש"כ שגורים לכלל הבחורים אשר עזרו ועמלו
למען מאורע זה למען יצא דבר נאה ומתוקן. כן פיות
הבחורים מלאים שיר ושבח אל הנהלת היכלי התורה
והחסד אשר עומדים לימין ההיכל בכל עת ועונה.

מעמד ה'חומש סעודה' בת"ת דרכי אבות צאנו במאנסי

מעמד מרגין ומרגש כאחד, התקיים בתלמוד תורה
'דרכי אבות' במאנסי. המעמד נערך ביום ראשון פר' קרח
(חוקת בארה"ק) העל"ט באולם שע"י הת"ת שעוצב ברוב
פאר והדר, כראוי לכבוד התורה לרגל חגיגת ה'חומש
סעודה' לילדי החמד שהגיעו לבן חמש למקרא, והחלו
בלימוד 'החומש' בטהרה.

המעמד נערך אחר השקעה מרובה של צוות המחנכים
בת"ת בהקניית הקריאה כראוי וכיאות לילדי החמד,
והכנתם לקראת יום חגם במסיבה מרוממת זו.

המעמד שמתקיים זו השנה השביעית התקיימה
בראשות הורי וזקני התלמידים, ואת שולחן המזרח פיארו,
כ"ק האדמו"ר מדעש וויליאמסבורג שליט"א, כ"ק
האדמו"ר מנדאבורנא מאנסי שליט"א, הגה"צ אב"ד
סקאליע מאנסי שליט"א, הדומו"צ הגאון רבי מאיר
אייזנברגר שליט"א, והדומו"צ הגאון רבי ברוך שווארץ

גליון זה נדבת

ידידנו הנכבד והנעלה, יקר שבערכין

הרה"ח ר' אליעזר ורטהיימר הי"ו
אב"י פעה"ק

לרגל השמחה השרויה בפעונו בפז"ט

שפחת אירוסי הבת תחי'

עב"ג החתן הפו"מ בתוי"ש

כמר עזריאל נ"י

בן הרה"ח ר' אשר אנשיל רייכמן הי"ו

ובברכת מזל טוב

לאביו, הרה"ח ר' ישראל הי"ו

ולחותנו הרה"ח ר' פרדסי שלמה קירשנבוים הי"ו

אך ששון ושפחה ישכון באהל תמיד
פתוך סיד"ש ושפע רב לעלפי עלפיא

גליון זה נדבת

ידידנו הנכבד והנעלה, יקר שבערכין

הרה"ח ר' לייבוש מורגנשטרן הי"ו

ראש הקהל דקלתנו הק' בפאנסי

לרגל השמחה השרויה בפעונו

שפחת נישואי הנינה שתחי'

בת לנכדו הר"ר פרדסי פנחם האניג הי"ו

בן הגאון רבי עמרם האניג שליט"א

חתן בנו הרה"ח ר' חיים יחיאל מיכל הי"ו

אב"י בפאנסי

בפזל טוב ובשעטוט"צ

אך ששון ושפחה ישכון באהל תמיד
פתוך סיד"ש ושפע רב לעלפי עלפיא

חצר הקודש צאנז

קרית צאנז נתניה

כסא דברכתא

ברכת מזל טבא וגדיא יאה שלוחה בזה, קדם האי גברא רבא, משנתו רב ונקי, סיני ועוקר הרים, מגדולי המורים בעדתינו הק', תל תלפיות, בור סיד שאינו מאבד טיפה, ענותן כהלל, ה"ה

הגאון רבי אברהם שרגא שטיגליץ שליט"א

דומו"צ קהילתינו הק' בשכונת האתרונג בביתר עילית
לרגל השמחה השרויה במעונו

שמחת אירוסי בנו הבה"ח המו"מ בתו"ש מורנו שמואל נ"י
ולמחותנו הגדול

האי גברא רבא ויקירא, משנתו רב ונקי, מורה ודאין, צנא מלא ספרא,
מרבץ תורה והוראה, ערוגת הבושם, לשונו לשון לימודים, ה"ה

הגאון רבי יצחק אהרן ישראל שליט"א

דומו"צ קהילתינו הק' באשדוד

לרגל השמחה השרויה במעונו שמחת אירוסי הבת תחי' במזל טוב ובשעטומ"צ

הברכה אחת היא לסבים הדגולים

הרה"ח ר' מנחם שטיגליץ הי"ו - מיקירי תושבי קרייתנו הק'

הרה"ח ר' ישראל זאב לאבל הי"ו - אב"י בירושלים

והרה"ח ר' יוסף ישראל הי"ו שו"ב - אב"י ביניאן סיטי

ברכותינו שגורות בזה מקרב הלב, כי יזכהו לראות דורות ישרים ומבורכים,

מתוך נחת שפע והרחבת הדעת, מתוך סיד"ש ושובע שמחות עד ביאת ינון בב"א

תשית לראשו עטרת פז

ברכת התורה שגורה בזאת קדם שאר בשרינו, הלן וממית עצמו באהלה של תורה,
מאריות שבחבורה, המוכתר בנימוסין ורב קילוסין, חריף ובקי בכל מכמנים ורזין, ה"ה

הרה"ג ר' שמעון רייך שליט"א - אב"י פעיה"ק

אשר עמד בכור המבחן מדי חודש בחדשו בבחינות מקיפות במסגרת "כולל ש"ס"
וזכה לברך על המוגמר ולסיים את הש"ס כולו בהצלחה מרובה

ברכותינו יעלה לראש עטרה, עוד תזכה להתחיל ולסיים את הש"ס ושאר חלקי התורה, ולשקוד על
דלתי התורה, במנוחת הנפש והרחבת הדעת בהירה, לאורך ימים ושנים, בבריות גופא ונהורא מעליא.

המאחלים מקרב הלב, מתוך שמחה וחדוה

דודך, הר"ר יקותיאל יהודה רייך קרית הבעש"ט ש"ב, הר"ר אהרן משה קובטישעק הי"ו - פעיה"ק

ברכת מזל טבא וגדיא יאה

מתוך רוב שמחה נשגב ברעותנו המאליפות והנאמנות למול טוב, קדם ידידינו היקר מזהב ומפן, האגרי"ך המוכשר, צנמ"ס, חוב"ט,
מוכר בכל מדה נכונה וישרה, שמו מפארים בהילולים, אהוב וחביב, נחמד ונעים, ידי רב לו בעזרה ובחסידות, לשונן עט סופר מהיר

הרב בגש"ק אריה ליבוש שמרלר שליט"א

לרגל יום שמחתו שמחת לבו - שמחת התורה

עם התעטרותו של בנו הבה"ח המו"מ בתו"ש החתן אברהם צבי נ"י

בעטרת חכמים בתואר מורנו' בעמדו בהצלחה מרובה בכור המבחן על אלף דף גפ"ת בהצלחה יתירה
וקבלת תעודת ההצטיינות מידי כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק שליט"א

ברכותינו שגורות מקרב הלב, שייזכו לרוות רוב נחת מכל יוציא' כשאזיפת לבבו,

מתוך נחת ושפע והרחבת הדעת, ואך טוב וחסד ישרור תמיד באוהלו מתוך סיעתא דשמיא ושובע שמחות

מערכת "בצילא דמהימנותא"

מכון "עץ החיים"